

VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KONCEPCIÓJA

TÉMAVEZETŐ:
MAYER PÉTER

TERVEZŐK:
FORMÁDI KATALIN, DR. JANCSIK ANDRÁS, MADARÁSZ ESZTER, PAPP ZSÓFIA

KÉSZÜLT A VESZPRÉMI EGYETEM TURIZMUS TANSZÉKÉN

2003. JANUÁR 31.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
ÁBRAJEGYZÉK	4
I. A TERVEZÉS MÓDSZERTANA	5
I.1 FENNTARTHATÓ SZEMLÉLET A TURIZMUSBAN	5
I.1.1 TERMÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS ERŐFORRÁSOK MEGŐRZÉSE	5
I.1.2 A TÚLHASZNÁLAT ÉS A PAZARLÁS MEGSZÜNTETÉSE	5
I.1.3 SOKFÉLELÉS FENNTARTÁSA	6
I.1.4 A TURIZMUS INTEGRÁLÁSA A HOSSZÚ TÁVÚ TERVEZÉSBE	6
I.1.5 HELYI GAZDASÁG TÁMOGATÁSA	6
I.1.6 HELYI KÖZÖSSÉG BEVONÁSA	6
I.1.7 VÉLEMÉNYFORMÁLÓK ÉS A LAKOSSÁG TÁJÉKOZTATÁSA	6
I.1.8 SZEMÉLYZET KÉPZÉSE	7
I.1.9 FELELŐSSÉGTELJES TURIZMUSMARKETING	7
I.1.10 FOLYAMATOS KUTATÁS ÉS MONITORING	7
I.2 ALKALMAZOTT TERVEZÉSI MODELL	8
II. CÉLKITÚZÉSEK	11
II.1 CÉLOK	11
II.1.1 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI HIVATALA (MEGRENDELŐ)	11
II.1.2 ÉRDEKELTEK	12
II.3 ALAPELVEK	14
II.3.1 ÉLMÉNYKÖZPONTÚ FEJLESZTÉS	14
II.3.2 HELYI ÉRTÉKEK REVITALIZÁCIÓJA	14
II.3.3 HELYI TÁRSADALOM MOBILIZÁCIÓJA	14
II.3.4 KÁROS KÖRNYEZETEI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOK VISSZASZORÍTÁSA	14
II.3.5 LÉPCSŐZETES FEJLESZTÉS	15
II.3.6 PÁRHUZAMOS ATTRAKCIÓ- ÉS SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉS	15
III. HELYZETFELMÉRÉS	16
III.1 VESZPRÉM MEGYE TÁJI-FÖLDRAJZI ADOTTSÁGAI	16
III.1.1 BALATON	16
III.1.2 BALATON-FELVIDÉK	17
III.1.3 BAKONY	18
III.1.4 MARCAL-MEDENCE ÉS A BAKONYALJA	18
III.2 VESZPRÉM MEGYE GAZDASÁGI HELYZETE	20
III.3 VESZPRÉM MEGYE TÁRSADALMI HELYZETE	23
III.4 KÖZLEKEDÉSI VISZONYOK, FEJLESZTÉSEK	24
III.5 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KÍNÁLATA	26
III.5.1 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI ATTRAKCIÓI	26
III.5.2 TURISZTIKAI TERMÉKEK VESZPRÉM MEGYÉBEN	28
III.5.3 SZÁLLÁSHELY-KAPACITÁS	29
III.5.4 SZÁLLÁSKAPACITÁS MEGYÉN BELÜLI MEGOSZLÁSA ÉS KIHASZNÁLTSÁGA	30
III.6 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KERESLETE	33

III.6.1 VENDÉGFORGALOM	33
III.6.2 A VENDÉGFORGALOM MEGYÉN BELÜLI MEGOSZLÁSA	35
III.6.3 TARTÓZKODÁSI IDŐ	39
III.6.4 TARTÓZKODÁSI IDŐ MEGYÉN BELÜLI MEGOSZLÁSA	39
III.6.5 MOTIVÁCIÓ ÉS JÖVEDELEM	40
III.7 A MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT SZERVEZETEI A TURIZMUSBAN	41
III.7.1 IDEGENFORGALMI ÉS KÜLKAPCSOLATOK BIZOTTSÁGA	41
III.7.2 MEGYEI TURISZTIKAI HIVATAL	42
III.7.3 VESZPRÉM MEGYE IDEGENFORGALMÁÉRT KÖZALAPÍTVÁNY	42
III.7.4 A MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KAPCSOLÓDÓ BIZOTTSÁGAI	42
III.7.5 MEGYEI KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZET	44
III.7.6 A VESZPRÉM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT HIVATALÁNAK IRODÁI	45
III.7.7 TOURINFORM IRODÁK	46
III.8 SWOT ANALÍZIS	47
SWOT ANALÍZIS	47

IV. VESZPRÉM MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK JÖVŐBENI TURISZTIKAI STRATÉGIÁJA

IV.1 SZEGMENTÁCIÓ	48
IV.1.1 VAKÁCIÓS TURIZMUS	48
IV.1.2 ÜZLETI TURIZMUS – TALÁLKOZÓK ÉS KONFERENCIÁK	51
IV.2 PIACI CÉLOK	55
IV.2.1 RÖVIDTÁVON ELÉRENDŐ PIACI EREDMÉNYEK (2004 .ÉVI SZEZONRA)	55
IV.2.2 KÖZÉPTÁVON ELÉRENDŐ PIACI EREDMÉNYEK (2004-2006)	55
IV.2.3 HOSSZÚ TÁVON ELÉRENDŐ PIACI EREDMÉNYEK (2007-2010)	56
IV.3 TERMÉKFEJLESZTÉS	57
IV.3.1 ÖRÖKSÉG TURIZMUS	57
IV.3.2 RURÁLIS TURIZMUS	59
IV.3.3 AKTÍV TURIZMUS	62
IV.3.4 KONFERENCIÁK ÉS TALÁLKOZÓK	64
IV.4 SZERVEZETFEJLESZTÉS	67
IV.4.1 A TURIZMUSBAN ÉRINTETT SZEREPLŐK FELADATAI	67
IV.4.2 VESZPRÉM MEGYE LÉTEZŐ TURISZTIKAI SZERVEZETI RENDSZERÉNEK FELHASZNÁLÁSA	69
IV.4.3 TERMÉKFEJLESZTÉST SEGÍTŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LÉTREHOZÁSA	73
IV.5 ALKALMAZANDÓ MARKETINGESZKÖZÖK	81
IV.5.1 CSOMAG-ÖSSZEÁLLÍTÁS	81
IV.5.2 ÉRTÉKESÍTÉS	83
IV.5.3 PROMÓCIÓ	86

V. VISSZACSATOLÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

V.1 A VISSZACSATOLÁS ÉS ÉRTÉKELÉS SZERVEZETI HÁTTERE ÉS ÜTEMEZÉSE	90
V.2 AZ ELŐREHALADÁS JELZŐSZÁMAI	90

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Stratégiai tervezési modell	10
2. ábra Egyéni vállalkozók lakosság számához viszonyított arányában bekövetkezett változás 1995-2000	20
3. ábra Kft-k lakossághoz viszonyított arányának változása 1995-2000.....	22
4. ábra Veszprém megye kereskedelmi szálláshely-kapacitása, KSH	30
5. ábra Összes kereskedelmi szálláshely férőhely 1995	32
6. ábra Összes kereskedelmi szálláshely férőhely 2000	32
7. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 1995, KSH.....	34
8. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2000, KSH.....	34
9. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának változása 1995-2000, KSH .	34
10. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma 1995, KSH	35
11. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma 2000, KSH	35
12. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák változása 1995- 2000, KSH.....	35
13. ábra Összes vendégforgalom 1995.....	36
14. ábra Összes vendégforgalom 2000.....	36
15. ábra Összes eltöltött vendégéjszaka 1995	37
16. ábra Összes eltöltött vendégéjszaka 2000	37
17. ábra Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken, 1995-2000 KSH ..	39
18. ábra Vakációs turizmus szegmenseinek rangsorolása.....	51
19. ábra Konferenciák és találkozók szegmenseinek rangsorolása.....	54
20. ábra Örökség turizmus szegmenseinek rangsorolása.....	59
21. ábra Rurális turizmus szegmenseinek rangsorolása.....	62
22. ábra Aktív turizmus szegmenseinek rangsorolása	64
23. ábra Konferenciák és találkozók szegmenseinek rangsorolása.....	66
24. ábra Szereplők közötti feladatmegosztás a turizmusban.....	67
25. ábra Örökség turizmus szereplői közötti feladatmegosztás	73
26. ábra Rurális turizmus szereplői közötti feladatmegosztás	75
27. ábra Aktív turizmus szereplői közötti feladatmegosztás.....	77
28. ábra Találkozók és konferenciák szereplői közötti feladatmegosztás	79

I. A TERVEZÉS MÓDSZERTANA

I.1 FENNTARTHATÓ SZEMLÉLET A TURIZMUSBAN

Veszprém Megye Turisztikai Konceptiójának készítésekor olyan tervezési módszertant követtünk, mely rögzíti a megye turizmus fejlesztésének alapelveit, céljait, prioritásait és összhangban van a fenntartható szemlélettel.

A fenntartható szemlélet a turizmusban azt jelenti, hogy a jelenlegi attrakciók bemutatása kielégíti a turisták elvárásait, miközben megőrzi a jövő generációk számára az erőforrásokat, és a látogatóknál a meglátogatott terület iránt pozitív attitűdöt ér el. Központi eleme a turizmust fogadó terület attrakcióinak és környezeti (természeti, társadalmi, kulturális) erőforrásainak védelme, valamint a fogadóterület gazdasági fejlődésének elősegítése és a helyi lakosok életminőségének javítása. A fenntartható szemlélet környezettudatos viselkedésre ösztönzi az embereket a hétköznapiakon és az utazásaik során egyaránt.

A környezeti problémák felismerésével felértékelődött az érintetlen természeti környezet és megváltozott az utazók motiváltsága. A szabadidős tevékenységek közül a testi mozgás, a társadalmi kommunikáció, az együttlét mellett külön jelentőséget kapnak az egyedi, autentikus természeti és kulturális élmények, környezeti ingerek, a rekreációs- és ismeretszerzési lehetőségek. A vidéki területek az urbánus, környezeti és társadalmi problémákkal jellemezhető hétköznapi környezet ellentétét kínálják a turistáknak. A keresleti oldal igényét a kínálati oldalon az autentikusságot, a környezettudatosságot, fenntarthatóságot integráló új (alternatív) turisztikai termékek elégítik ki: többek között az ökoturizmus, kalandturizmus, rurális turizmus, örökség-turizmus. A fenntartható szemlélet a turizmusban akkor érvényesül, ha az alábbi alapelvek megvalósulnak:

I.1.1 Természeti, társadalmi és kulturális erőforrások megőrzése

A fenntartható turizmus ösztönzi a turizmus természeti-, épített-, kulturális- és társadalmi környezetre kifejtett hatásainak megismerését, és az erőforrások sérülékenységének bemutatásán keresztül, azok megőrzésére, védelmére hívja fel a figyelmet.

I.1.2 A túlhasználat és a pazarlás megszüntetése

A fenntartható turizmus célja, hogy ne használja feleslegesen a rendelkezésre álló erőforrásokat. Cél a nem megújuló erőforrások használatának minimálisan szükséges szintre szorítása a pazarlás megszüntetésével, illetve a megújuló erőforrások esetében csak a megújuló-képességet nem veszélyeztető mértékű használat engedélyezése.

I.1.3 Sokféleség fenntartása

A turizmus központi eleme az élmény, melyet a megszokottól eltérő, új tapasztalatok biztosítanak, ezért a sokféleség megőrzése a turizmus esetében a turisztikai kínálat fenntartásának az alapja. A sokféleség megőrzése mind a biológiai sokféleségre, mind a kulturális sokféleségre kiterjed.

I.1.4 A turizmus integrálása a hosszú távú tervezésbe

A turizmus tervezésének részét kell képeznie a régió, a terület fenntartható fejlesztési stratégiájának, fejlesztésének és működtetésének. A turizmus hosszú távú tervezésbe történő integrálásával lehet biztosítani a negatív hatások kizárását és a pozitív hatások megvalósítását és felerősítését.

I.1.5 Helyi gazdaság támogatása

A fenntartható turizmus optimális esetben a helyi lakosok számára maximális gazdasági előnyöket biztosít: munkalehetőséget nyújt, piacot teremt a helyi termékek értékesítésére, a helyi bevételek növekedése forrást teremt közösségi beruházásokhoz, programokhoz, valamint ösztönzi a helyi közösségi infrastruktúra fejlesztését. A turizmust kiszolgáló infrastruktúra egy részét (pl. a szabadidős létesítmények, közlekedés) nemcsak a turisták használhatják, hanem a helyi lakosok számára is hozzáférhetőek, így módon a fogadóközösség életminőségét javítja. A helyi gazdaság támogatása lehet az alapja a helyi társadalmi és kulturális értékek megőrzésének.

I.1.6 Helyi közösség bevonása

A fenntartható turizmus fejlesztésekor be kell vonni a fejlesztendő terület társadalmának minden szegmensét a döntéshozatalba, így biztosítva a különböző érdekek, érdekcsoportok integrálását a projektben. A helyi közösség bevonása különböző szinteken történhet: szerepet kaphatnak, véleményt formálhatnak a döntéshozatalban, a kivitelezésben és a működtetésben egyaránt. A helyi közösség szerepvállalását ösztönözni kell ahhoz, hogy felelősek és motiváltak legyenek, valamint felkészüljenek a turisztikai fejlesztés okozta kényelmetlenségekre.

I.1.7 Véleményformálók és a lakosság tájékoztatása

A helyi közösség bevonásának alapja a folyamatos informálás, mivel csak megfelelő információk birtokában várható el felelős döntés a saját terület jövőjéről. Meg kell teremteni azokat a fórumokat, ahol adott a lehetőség a fejlesztések bemutatására és a lakosság véleményének megismerésére, valamint az esetleges konfliktushelyzetek kezelésére.

I.1.8 Személyzet képzése

A turisztikai szolgáltatások minőségi színvonalának kialakításához, megtartásához elengedhetetlen a turizmusban dolgozók és a turistákkal kapcsolatba kerülők folyamatos képzése. A szakképzési lehetőségek elősegíthetik a társadalmi hierarchiából való kitörést. A képzett helyi lakosok az értékek, erőforrások megismertetését és a turistákkal a fenntartható turizmus fejlesztésének alapértékeinek elfogadtatását is elősegíthetik. Mindemellett a helyi lakosok képzése teremti meg az egyik legfontosabb lehetőséget arra, hogy a turizmusból származó bevételek a helyi közösségnél maradjanak.

I.1.9 Felelősségteljes turizmusmarketing

A turizmus marketing alapvető fontosságú abban, hogy alaposan tájékoztatja a turistákat a terület értékeiről, lehetőségeiről, valamint felhívja a figyelmet a helyi szokások betartására. A felelősségteljes marketing a területre kialakított etikai kódexekkel, irányelvekkel környezettudatos viselkedésre ösztönöz. A marketing felelősségteljessége abban is megnyilvánul, hogy a piacon nem jelenít meg olyan attrakciókat, erőforrásokat, melyek sérülékenyek és így nagyobb látogatószámot nem bírnak el.

I.1.10 Folyamatos kutatás és monitoring

A fenntartható turizmus fontos kritériuma, hogy a területért felelősök, tervezők a turizmus hatásait folyamatosan figyelemmel kísérik, mérik, valamint a negatív hatások mérésére alkalmas, megbízható módszerek kialakításán dolgozzanak. A megfelelő mérési eszközök biztosíthatják azokat az információkat, melyek segítségével a káros hatások és folyamatok kiszűrhetők, megfordíthatóak.

A turizmus megfelelő tervezés és menedzsment esetén a területfejlesztés egyik fontos eszköze lehet, mely számos gazdasági és társadalmi előnnyel jár:

- Más módon nem hasznosítható erőforrások kiaknázását teszi lehetővé (pl. hagyományos gazdálkodási módok).
- A helyi termékek számára piacot teremt (a turisták által támasztott kereslet révén),
- Hozzájárul a helyi értékek revitalizációjához (pl. helyi tájnyelv, gasztronómia, a tradicionális anyagi kultúra elemei).
- Különböző üzemméreteket mellett is gazdaságos működést tesz lehetővé (családi gazdaságok keretein belül is megvalósítható)
- A vidéki társadalom számára megélhetést és így a helyben maradást biztosíthatja.

A turizmusnak, mint térségfejlesztő erőnek a hasznosítása mindazonáltal a fenntartható turizmus elveinek való megfelelést, azok következetes alkalmazását feltételezi. Csak így biztosítható ugyanis, hogy a fejlesztés révén megoldott problémák helyett/mellett nem jelennek meg magának a fejlesztésnek a következményeként újabb, környezeti-ökológiai és társadalmi-kulturális problémák.

I.2 ALKALMAZOTT TERVEZÉSI MODELL

Veszprém megyei turisztikai koncepció készítése során alkalmazott modell¹ „Kompakt városok és turizmus: Turizmusfejlesztés az urbánus Európában (Compact Cities and Tourism: Developing Tourism in Urban Europe - DETOUR)” címet viselő projekt eredményeként született. Az Európai Unió Regionális Fejlesztési Alapja és a Phare program által közösen finanszírozott régióközi együttműködési programban az Európai Unió és a közép-kelet európai térség 3-3 városa vett részt. A projekt legfőbb célkitűzése a turizmusban rejlő potenciál kiaknázásán keresztül olyan települések gazdasági és szociális fejlődésének elősegítése, melyek jelenleg csak másodlagos vonzerőt képviselnek, ezáltal leginkább a rövid tartózkodással járó, elsősorban átutazó turizmus a jellemző.

Az alkalmazott modell olyan folyamatot ábrázol, melyben a fejlesztés által érintettek és érintettek – szükség esetén a folyamatot irányító, moderáló külső szakértő bevonásával – meghatározzák és kidolgozzák a közösen feltárt problémákra adandó válaszokat, megoldásokat. Ily módon a turizmus fejlesztése nem egyszerűen egy technikai leírásokat tartalmazó dokumentum elkészítését, hanem egy **érdekegyeztetési folyamat** menedzselését jelenti, mely során elsőként a résztvevők két csoportját kell bevonni:

- *Érdekeltek* a turizmus fejlesztésében mindazok, akik abból közvetlenül vagy közvetve biztosítják megélhetésüket, és aktív részvételükkel befolyásolják a turisztikai termék minőségét. Érdekeltek közé soroljuk a turizmusban érdekelt vállalkozókat, a turizmusból adóbevételt elérő állami/önkormányzati szervezeteket és vagyonukat a turizmusban (is) hasznosító non-profit szervezeteket.
- *Érintettek* azok, akiknek nincs közvetlen anyagi hasznuk a turizmus fejlődéséből, de annak (természeti, kulturális, infrastrukturális, stb.) hatásait (el)viselni kénytelenek. Az érintettek közé soroljuk a helyi lakosokat, a turistákat, a turizmust fogadó területen működő – de a turizmusban anyagilag nem érdekelt – non-profit szervezeteket.

A helyi és regionális turisztikai fejlesztések célja elsősorban az, hogy az érintettek körét bővítse, az érintettek minél szélesebb körét érdekeltté tegye a turizmus fejlesztésében. Ez konkrétan azt jelenti,

- ✓ hogy a döntéshozatal/döntéshozatal során meg kell teremteni az együttműködés szervezeti kereteit, a turisztikai desztináció minden érdekeltjét/érintettjét bevonni képes konzultatív szervezetet (egyesület, fórum) felállításával.
- ✓ a turizmusból származó bevételeket az érintettek lehető legszélesebb köre között kell (vállalkozási-, munka- és adóbevétel formájában) megosztani,

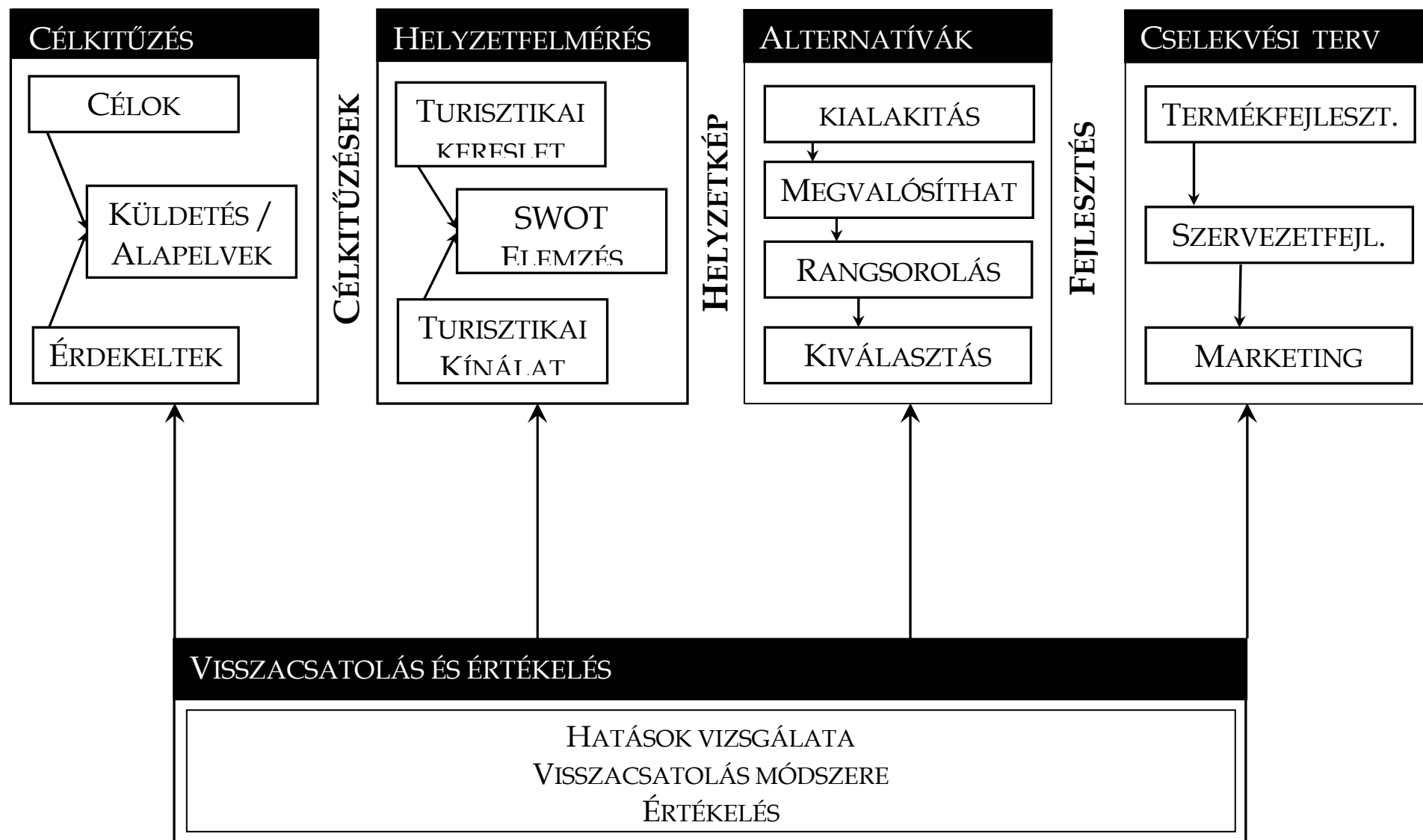
¹A tervezési modell a „detour” Ecos-Overture – PHARE program keretében kidolgozott keretstratégiára (Clarke&Dawson, 2001) épül, kiegészítve, adaptálva azt.

- ✓ erre az érintetteket piaci és szakmai ismeretek nyújtásával fel kell készíteni,
- ✓ a fejlesztési programokban a helyi résztvevőket kell preferálni.

A széleskörű helyi konszenzuson és együttműködésen alapuló fejlesztés előnye, hogy a helyi lakosok turisták iránti attitűdje javul, a turizmust, a turisták jelenlétét nem konfliktus forrásként, hanem gazdasági és kulturális értelemben is pozitív jelenséggént élik meg, valamint a jövedelmek (nagyobb részének) helyben tartásával kiaknázható a turizmusnak a vidékfejlesztésben betöltött pozitív szerepe, emelhető az egyéni és közösségi fogyasztás szintje: az életszínvonal.

A tervezés folyamatának ez az integratív megközelítése tehát nem egyszerűen az érintettek informálásra, hanem a tervezésbe (és a megvalósításba) történő aktív bevonására épül. Ez a tervezési megközelítés – szemben a külső szakértő által készített tervekkel – a folyamatos részvétel és együttműködés révén nemcsak egy cselekvési tervet eredményez, hanem a fejlesztéssel kapcsolatos konszenzust is. Ennek az ára természetesen az, hogy a tervek nem készíthetők el rövid idő alatt, egy profi tervező- vagy kutatóintézet irodájában. A tervek készítés időigényét ebben a felfogásban a közös elképzelések kialakítása határozza meg. A fejlesztési terv elkészülte után sem tekinthető véglegesen lezártnak. Szerencsés esetben a terv kialakítása során létrejövő konszenzus a megvalósítás intézményrendszerében él tovább, amely lehetőséget ad a visszacsatolásra és szükség esetén a tervezési célok dinamikus felülvizsgálatára.

1. ábra Stratégiai tervezési modell

II. CÉLKITŰZÉSEK

A turisztikai koncepció készítésének célja Veszprém megye, mint turisztikai desztináció fejlesztési lehetőségeinek meghatározása, valamint a Veszprém Megyei Önkormányzat turizmussal kapcsolatos tevékenységének értékelése.

A Veszprém Megyei Turisztikai Koncepció készítése során először a célkitűzések kijelölésére került sor, melynek célja az elkészítendő turisztikai fejlesztési koncepció megvalósításával várható eredmények és prioritások meghatározása volt.

A célkitűzések meghatározása egyfelől a megbízónak, Veszprém Megye Turisztikai Hivatalának, másfelől pedig a turizmusban érdekelttek igényeinek, elvárásainak megismerésére, feltérképezésére irányult. A célok kialakítása során a megbeszélések, térségi találkozók alkalmával a fejlesztés során érintett köre is kirajzolódott.

A Turizmus Tanszék munkacsoportja az előzetesen kialakított célkitűzésekhez figyelembe vette Veszprém megyéről korábban készült, vagy a megyét is érintő területfejlesztési terveket és regionális turizmusfejlesztési felméréseket (pl. Veszprém Megye Turisztikai Stratégiája (Guyas Kft. – 1994.), Veszprém Megye Területrendezési Terve (VÁTI - 2001.), Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Programja (Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht. – 2001.), Balaton-felvidéki Nemzeti Park Turisztikai Hasznosítási Terve (INN-SIDE Kft. – 2001.), valamint a megyében készített kistérségi fejlesztési terveket, koncepciókat) az azokban kijelölt prioritásokat, célkitűzéseket, továbbá térségi menedzserekkel, területfejlesztési társulások vezetőivel folytatott beszélgetések és három regionális találkozó eredményeit. A találkozókra a megye három, turisztikai szempontból különböző adottságú térségeket felölelő településén került sor: Bakonybélben, Örvényesen és Devecserben. A találkozók során lehetőség nyílt az előzetes elképzelések megvitatásra és elfogadásra, a térség turizmusában érintettekkel közösen.

II.1 CÉLOK

II.1.1 Veszprém Megye Turisztikai Hivatala (Megrendelő)

Veszprém Megye Turisztikai Koncepciójának elkészítésével a Veszprém Megyei Önkormányzat Turisztikai Hivatala a Veszprémi Egyetem Turizmus Tanszékét bízta meg. A Megyei Önkormányzatnak a koncepció elkészítésével a legfontosabb célja egyfelől az volt, hogy áttekintse a megyei hivatalok turizmust érintő feladatait, meghatározza a megye térségi szerepvállalását, továbbá aktivizálja a turisztikai szervezeteket, újragondolva feladataikat, munkamegosztásukat és együttműködési lehetőségeiket, másfelől pedig javítsa Veszprém megye versenyképességét a turizmus révén.

A koncepcióval kapcsolatban a megbízó kifejtette, hogy fontos a termékorientált, komplex megközelítés (öko, bor, falusi, üdülés, kulturális termék), kiemelten lehetőséget adva a Balatonon kívül eső településeknek és területeknek (Pápa és környéke, Bakony, Marcal-medence stb.) a turizmus vérkeringésébe történő bekapcsolódásához.

Mindazonáltal egy koncepcióval szemben elvárás, hogy szem előtt tartsa a megvalósíthatóságot és a döntéshozók számára megerősítést adjon, alátámassza a megyei közgyűlés politikai döntéseit (támogatási formák, források megfelelő felhasználását segítse), továbbá olyan javaslatokat fogalmazzon meg, melyek a források megjelenésével megvalósíthatóvá válnak.

A turizmus fejlesztése szempontjából nem elhanyagolható tény, hogy a vizsgált területen a tervezési-statisztikai és turisztikai régió nem esik egybe: Veszprém megye területe két turisztikai régióhoz tartozik. A regionalitás problémájából eredően a pályázatok összehangolása és a forráselosztás területi kérdései nincsenek megoldva. Természetesen a felosztás kérdését egy turisztikai koncepció nem képes megoldani, de megfogalmazhat javaslatokat az együttműködés javítására a turisztikai régiók között és a megyén belül egyaránt. A régiók összehangolt együttműködése az Európai Unió csatlakozás szempontjából is hangsúlyos kérdés.

Veszprém megyében jól kiépített szervezeti struktúra látja el a turisztikai és területfejlesztési, itt működik az ország legtöbb Tourinform irodája, a Turisztikai Hivatal erőteljes marketingmunkájának köszönhetően a megye piaci jelenléte erőteljes, ugyanakkor ezt mégsem lehet a megye egészében érzékelni. Problémát jelent, hogy hiányzik a kistérségi vállalkozói háttér: nem elég a tájékoztatás, információnyújtás, ha a marketingmunka mögötti tartalmat nem tudják a települések folyamatosan és megfelelő minőségben biztosítani. Etekintetben a koncepció a megye turisztikai jövőképeinek kijelölésével, és az ehhez szükséges lépések meghatározásával, az érdekelteket ösztönözheti vállalkozások beindításában, ötleteket fogalmazhat meg a szolgáltatások körének bővítésére stb., de nem képes a nagy megoldásra helyi (emberi és pénzügyi) erőforrás megléte nélkül.

II. 1. 2 Érdekeltek

A regionális találkozó alkalmával az érdekeltek kifejtették a turisztikai koncepcióval kapcsolatban elvárásaikat, valamint az általuk képviselt település(ek) főbb célkitűzéseit. A megfogalmazott célok jellegüket tekintve négy csoportba sorolhatók:

Turisztikai fejlesztés

- ✓ A települések, kistérségek számára elsődleges fontossággal bír a jelenlegi *turisztikai kereslet megőrzése és bővítése*. Erre alkalmas eszköz lehet a turisztikai termékskála bővítése, kevésbé szezonális termékkel a turisztikai szezon nyújtása.
- ✓ Szintén megfogalmazódott az az igény, hogy a *belföldi vendégekre* nagyobb

figyelmet kellene fordítani („nemcsak a külföldi a jó vendég”).

- ✓ Fontos lenne a meglévő borutak, a kerékpározásra, lovaglásra, túrázásra, kirándulásra alkalmas utak, *turistautak rendbetétele*.
- ✓ Az érdekeltek szeretnék, ha a koncepció nemcsak feltárná a kevésbé ismert (háttér)települések turisztikai attrakcióit, hanem a meglévő *vonzerők jobb kihasználására* konkrét javaslatokat fogalmazna meg.
- ✓ Továbbá térjen ki a meglévő turisztikai szolgáltatások minőségének javítására *minőségbiztosítási eljárások* bevezetésére és ellenőrzésére.
- ✓ A fejlesztések során a természetes és lakott környezet teherbírását szem előtt tartó *fenntartható és megvalósítható turisztikai fejlesztést* ösztönzik az érdekeltek.
- ✓ Az érdekeltek célja, hogy a tervezett fejlesztések egymásra épüljenek.

Források felkutatása

- ✓ A fejlesztések megvalósításához elengedhetetlen a pénzügyi források megléte, ezért a koncepció nevezzen meg a megfogalmazott ötletek, termékek megvalósítására fordítható *forrásokat*.
- ✓ Nemcsak beruházásokra, hanem a meglévő értékek megőrzésére és védelmére fordítható *támogatási lehetőségeket* is ismertessen a koncepció.
- ✓ A források megnevezésével az érdekeltek *a vállalkozási kedv fellendülésére* számítanak.

Együttműködés, partnerség

- ✓ Biztosítani kell a *hatékony kommunikációt* az érdekelt csoportok között.
- ✓ Kistérségek és a turizmusért felelős szervezetek közötti együttműködés erősödésével lehetőség nyílna a *turisztikai programkínálat összehangolására*.
- ✓ Meg kell találni a Balaton-Bakony egymással nem versengő, hanem egymást erősítő lehetőségeit.

Szakmai útmutatás

- ✓ A koncepció *szakmai útmutatást*, irányvonalat adjon a települési önkormányzatoknak a turizmus irányításához, a tervezett fejlesztésekhez.
- ✓ A koncepció tekintse át a *turisztikai feladatok* ellátásáért felelős szervezetek feladatait és próbálja meg *összehangolni* azokat.

A térségi találkozó és interjúk alapján nemcsak a célok, elvárások, hanem az érdekeltek és *érintettek* köre is kirajzolódott. A turizmus fejlesztése során az egyes csoportok más-más szerepet játszanak, különböző hatáskörrel és érdekeltséggel rendelkeznek. Ide soroljuk az alábbi szereplőket:

- Veszprém Megye Önkormányzata
- Települési önkormányzatok
- Veszprém megyében működő területfejlesztési társulások
- Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- Falusi Turizmus Veszprém Megyei Egyesülete
- Veszprém megyében működő egyéb non-profit szervezetek (kulturális egyesületek, természetvédelmi szervezetek stb.)
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

- Hegyközségek, borút egyesületek
- Veszprém megye térségi menedzserei, megbízottjai
- Turisztikai vállalkozók (szállásadók, vendéglátók, attrakciók működtetői)
- Turizmust kiszolgáló vállalkozók
- Helyi lakosok

II.3 ALAPELVEK

Veszprém Megye Turisztikai Konceptiójának készítésekor a munkacsoport az alábbi alapelveket vette figyelembe:

II.3.1 Élmenyközpontú fejlesztés

A turizmus fejlesztése a turisták igényeiből indul ki, azt vizsgálja, hogy milyen turisztikai élmények átélése érdekében vásárol(hat)ják a turisták a megyében létező vagy kialakítható turisztikai termékeket. Az élménykínálat tervezése alapján a turisztikai terméké szervezett attrakciók és szolgáltatások fejlesztésének konkrét módjára kell javaslatot adni.

II.3.2 Helyi értékek revitalizációja

A turizmus fejlesztése részben helyi erőforrások felhasználására, részben pedig külső befektetésekre építve képzelhető el. A hatékonyság és az egyediség érdekében a helyi, de a turizmus piacán esetleg nem hasznosuló értékek hasznosítására kell helyezni a hangsúlyt, külső befektetések elsősorban a szolgáltatások terén szükségesek.

II.3.3 Helyi társadalom mobilizációja

A turizmus fejlesztésének pozitív hatásai akkor érhetők el, ha a fogadóterületek lakói minél nagyobb számban kapcsolódnak be abba. Ennek érdekében a helyi lakosság képzésére, a sikeres vállalkozási és munkaerőpiaci lehetőségek bemutatására, valamint a helyi lakosokat képviselő szervezetek bevonására különösen nagy hangsúlyt kell helyezni.

II.3.4 Káros környezetei és társadalmi folyamatok visszaszorítása

A fenntartható turizmus ismérve, hogy nem indít el káros környezeti folyamatokat. Ennek érdekében egyrészt vizsgálni kell a tervezett fejlesztések környezeti hatásait, másrészt pedig a fejlesztési alternatívák kialakítása során az érintett területek környezeti, társadalmi és gazdasági problémáira is megoldást kell keresni.

II.3.5 Lépcsőzetes fejlesztés

A koncepció a feladatokat modulrendszerűen mutatja be, az egyes tevékenységek lépcsőzetesen épülnek egymásra, így a konkrét fejlesztési forrásoktól és befektetői igényektől függően valósíthatóak meg. A kijelölendő termékek esetében követelmény, hogy egy-egy területen, minta-jelleggel megvalósíthatóak legyenek.

II.3.6 Párhuzamos attrakció- és szolgáltatásfejlesztés

A turisztikai kínálat akkor szervezhető versenyképes termékké, ha a szükséges kínálati elemek közel azonos színvonalon és mennyiségben állnak rendelkezésre. Ennek érdekében a munkacsoport a fejlesztéseket a tervezett élményeket kínáló termékekből kiindulva javasolja.

III. HELYZETFELMÉRÉS

III.1 VESZPRÉM MEGYE TÁJI-FÖLDRAJZI ADOTTSÁGAI

A táji adottságok alapján Veszprém megye – természetföldrajzi szempontból – négy nagyobb egységre bontható:

- ✓ Balaton
- ✓ Balaton-felvidék
- ✓ Bakony
- ✓ Marcal-medence és a Bakonyalja

Ezek a területi egységek - földrajzi eltéréseik mellett – a turizmusban is részben eltérő termékkínálattal jelennek meg.

III.1.1 Balaton

Magyarország és Közép-Európa legnagyobb sekély vizű tava, hazánk egyik legértékesebb természeti kincse a Balaton. A Dunántúl közepén fekszik, a Mezőföldtől keletre, északon a Balaton-felvidék, nyugaton és délen a Zalai- és Somogyi-dombvidék övezi. Fiatal képződmény, korát 18-22 ezer évre becsülik. A tó hosszúsága 77km, legnagyobb szélessége (Balatonfüzfő és Balatonvilágos között) 12km, legkisebb szélessége (Tihany és Szántód között) 1,5 km. Partvonalának hossza a legutóbbi felmérések szerint mintegy 230km, de ennek csak töredéke természetes part, a többit az idők folyamán védőművel látták el. A tó felszínét évente több, mint kétezer órán át süti a nap, és mivel sekély vízről van szó, hőmérséklete gyorsan követi a levegőét: a nyár közepén 24-27°C víz hőmérséklet jellemző.

Télen akkor vonzó igazán a Balaton, ha befagy. A jég 20-30, de akár 60 centiméteresre is meghízhat. Ilyenkor a part mentén, a biztonságos öblökben előkerülnek a korcsolyák, a fakutyák, a horgászok egy része léket vág a jégen és horgászik. Az időjárás változékonysága miatt ez nem kiszámítható és nem tervezhető.

Ez a mérsékelten meleg, mérsékelten száraz éghajlatú, nádasokkal keretezett lapos medence értékes növény-és állatvilággal rendelkezik. A part menti vízben gyakoriak a hínár-társulások, a parti zóna nádasai változatos képet mutatnak. Utóbbiak összterülete nem éri el az 1100 hektárt, szerepe mégis jelentős; véd a hullámtól, a part felé jó bioszűrő, a halak bölcsője, valamint védett növények (pl. orchidea-fajok) táptalaja. Nyáron a nádas szép, learatva pedig gazdaságos is. A Balatonban és közvetlen környékén mintegy 1400 állatfaj él; tavi és festőkagylók, védett szitakötők, vagy olyan nagy értékű bogarak, mint a feketejegyű nádfutó. A tóban mintegy 50 halfaj tenyészik, többek között a garda, fogassüllő, a csuka vagy a dévérkeszeg. A nemzetközi jelentőségű vadvizek védelmével foglalkozó Ramsari Egyezmény a Kis-Balatonon kívül a Balatont is védi, hiszen itt található mintegy 200 madárfaj költő-és

táplálkozó helye, télen pedig útjuk során itt pihennek az átvonuló tőkés récék, barátrécék, szárcsák. A tó és nádasai emlősök élőhelye: előfordul itt a cickánytól a vidrán át a denevér. A szőlőtermesztés és a borkultúra a tó környékére évszázadok óta jellemző, bár a filoxéra által elpusztított szőlők helyén egyre több helyen üdülőházak, villák sorakoznak.

III.1.2 Balaton-felvidék

A Balaton-felvidék a Balaton-part és a Veszprém-nagyvázsonyi vonal, az Eger-víz árok között helyezkedik el. Felszíne rendkívül változatos, ez a szerkezet egyaránt vonatkozik a domborzati formákra, a kialakulás korára, de a dombokat, hegyeket felépítő anyagokra is. A keleti részre a lösz és a pannon üledék a jellemző, nyugatabbra a vörös homokkőhegyek, majd váltakozva a mészkő- és dolomithegyek, vulkáni bazaltkúpokkal. A hegyek lábához karsztos mezők, dombok simulnak. A felvidéket sajátos hangulatú medencék tagolják. A Pécsely-medence felszínét dombsági formák jellemzik, a hegyek nem érik el a 400 méteres tengerszint feletti magasságot, míg a medence alja csaknem 200 méteren van. A Káli-medence domborzata ezzel szemben gyengén tagolt. Szélén országosan is egyedülálló, hatalmas, bizarr formájú kőhátak, kőtengerek jöttek létre Kővágóörs, Salföld és Szentbékállá közelében. A medencét északról lezáró hegyek csaknem mindegyike bazaltvulkáni képződmény, a déli hegyvonulat pedig vörös homokkő. A Tapolcai-medence tanúhegyeiről maradt emlékezetes. Egész Európában jegyzett, rendkívüli tájképi értékek és a terület legfontosabb földtani értékei is egyben a vulkáni utóműködés eredményeként kialakult hegyes, illetve koporsó alakú hegyek, a csúcson várrommal, a szoknyán szépen művelt szőlőkkel. A legutolsó bazaltbánya 1964-ben zárt be Hegyestűn, ahol a csodálatos bazaltképződmények, az „orgonák” maradtak fenn. A vulkáni utóműködés eredménye az a barlangrendszer is, amit a mészkövön átszivárgó meleg víz vájt ki. Legszebb példája a Tapolcai tavasbarlang.

A napsütéses órák száma megközelíti az évi kétezret, az évi középhőmérséklet pedig 10°C körül alakul. A Mecsek után itt köszönt be legkorábban a tavasz és legkésőbb a tél. A csapadék mennyisége 650-700mm. Az erdők jellemző fája a gyertyán, a bükk, a délies lejtőkön pedig árvalányhajas, kökörücsines mezők nyújtóznak íriszekkel, kosborokkal. Országosan is ritka, gazdag növénytakasulások alakultak ki a lápréteken, melyek védett növénye például a szibériai nőszirm, vagy a sokféle orchidea.

Melegkedvelő állatfajok jellemzőek, így a rovarok közül a selymes futrinka, a kis szarvasbogár vagy a gyászbogár. A védetté nyilvánított bogarak harmada található meg a területen és a hazánkban előforduló 350 madárfajból 190 faj.

Kiemelkedő nemzeti örökség a Balaton-felvidék szőlő- és borkultúrája. A Balaton és a Balaton-felvidék nagy részére kiterjed, illetve azon túl is nyúlik a Balaton-felvidéki Nemzeti Park. A park összterülete 56997 hektár, melyből 10471 hektár fokozott védelem alatt áll.

III.1.3 Bakony

A Bakony hazánk legnagyobb kiterjedésű és legváltozatosabb morfológiájú hegysége, amely a Dunántúli-középhegység legnagyobb területű és legnagyobb tömegű tagja. Keletről a Móri-árok és a mezőföld, északról a Kisalföld határolja, délről pedig a devecseri, a veszprém-nagyvázsony-diszeli törésvonal és a 84-es főút. A határokon belül a várpalota-veszprém-devecseri törésvonaltól (a 8-as Főúttól) északra eső részt nevezik Északi-Bakonyinak, a 8-astól délre fekvő területeket pedig Déli-Bakonyinak. A Déli-Bakony messzire szakadt, magányosan álló darabja a sümegi Várhegy. Az Északi-Bakony mintegy 3000 méteres platóján kupolaszerűen ülnek a hegyek, a legmagasabb Kőris-heggyel (709m). Mellette több, 600 méter fölötti hegy sorakozik, így méltán hívják az Északi-Bakonyt a Dunántúl tetejének. A Déli-Bakony hegyei 100-200 méterrel alacsonyabbak, közülük csupán a Kab-hegy éri el a 600 méteres magasságot. A középhegység jellemző alkotója a mészkő és a dolomit.

A vízhálózat a nyugati területeken sűrűbb, keleten csak a Gaja patak említhető, mint jelentősebb folyás. A Bakony bővelkedik karsztjelenségekben, víznyelők, dolinák, sziklatornyok és barlangok alakultak ki a csapadékvíz és a patakok hatására. A magasabb hegyvidékek éghajlatát az Északi-Bakony idézi: klímája nedves-hűvös, a tél enyhe, az évi középhőmérséklet 8-9°C, a csapadék 700-800mm. A Déli-Bakony ennél kellemesebb hőmérsékletű.

A Bakony, a hajdan betyárokát bújtató rengeteg ma is őrzi hatalmas bükk-, tölgy-, gyertyános erdeit. Védett erdői közül a fenyőfői ősfenyves és Európa második legnagyobb egyedszámú tiszafása (Szentgál közelében) a legnevezetesebbek. Ezen a faszén-, a mészégetés, az üveghuta, a fafeldolgozás és fazekasmesterség tekinthetőek népi mesterségnek.

III.1.4 Marcal-medence és a Bakonyalja

A Kemeneshát és a Bakony között hosszan nyúlik el a Marcal félmedencéje. A Bakonyból érkező patakok a medence keleti peremén hordalékkúpokat építettek, s ezzel nyugat felé szorították a folyót. A Marcal-medence északról nyitott, a Rábaközszel érintkezik. A medence bazaltláva és bazalttufa képződményei a fiatal vulkáni működés eredményei, az itteni tanúhegyek; a Somló és a Ság hegy. A Marcal széles árterén öntés- és homoktalaj jellemző, a középső, rossz lefolyású lapályosokon pedig lápos, tőzeges a felszín. A Marcal folyót kizárólag jobb oldali mellékfolyói táplálják, vízgyűjtő területe a Marcal-medence, a Bakonyalja és a Pannonhalmi-dombság egy része. A medence éghajlata mérsékeltén hűvös és száraz, a déli részeken inkább nedves, az évi átlagos hőmérséklet 10°C.

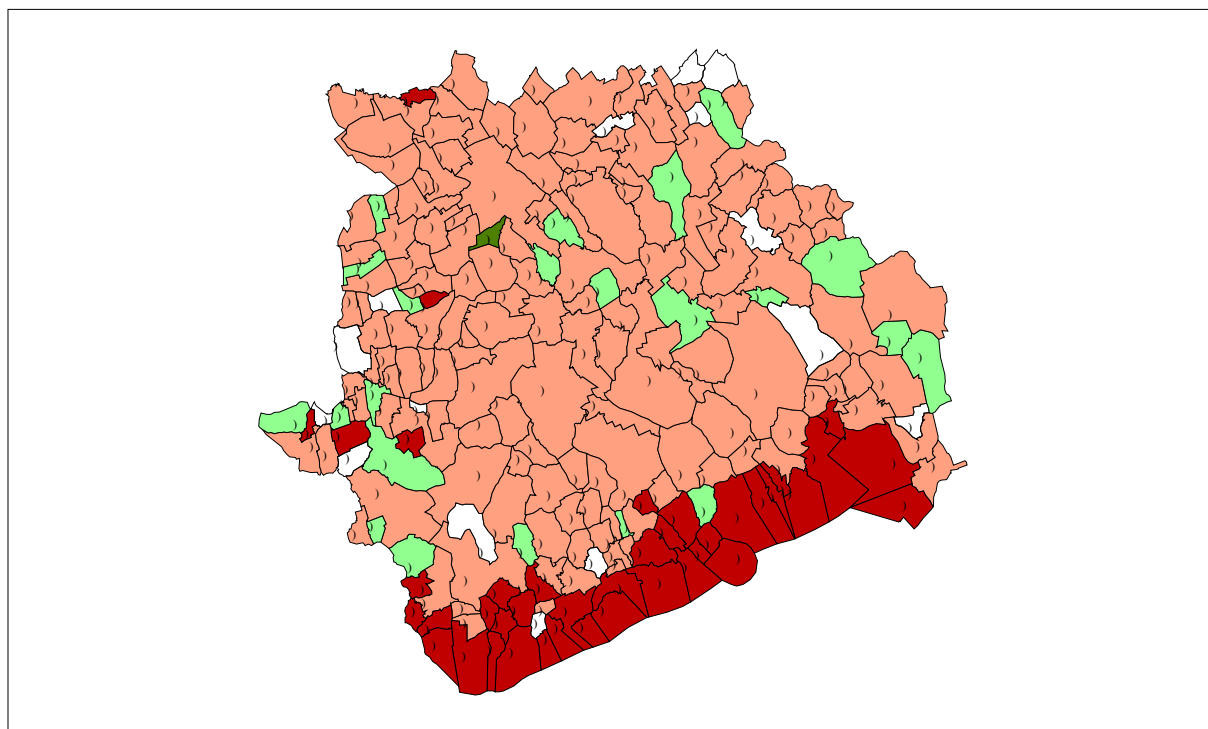
A szántóföldek aránya viszonylag magas. Természetes növényzetét a ligeterdők, mocsárrétek és homoki tölgyesek alkotják. Az egykori és ma még meglévő természetközeli területek számos állatfajának nyújtanak védelmet, táplálkozó és

fészkelő helyet. A medencében előfordul a nemzetközileg is fokozottan veszélyeztetett haris, a nagy kócsag, vagy a böjti réce. Táplálkozni ide jár a réti sas, a fehér és a fekete gólya is.

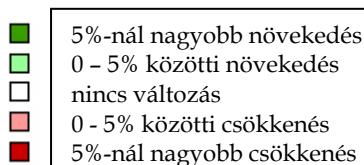
A Bakonyalja a Bakony hegység és a Kisalföld közötti átmeneti sáv. A Bakonyalja kavicsos, hordalékkúpokkal, löszös homokkal borított lejtő, melyet az észak-nyugati délkeleti futású patakok felszabdaltak. A hegyláb felszínét laza üledékek különböző típusai építik fel. A Bakonyalja dombhullámainak vegyes klímahatások érik, így növénytanilag szempontból ez a terület hazánk egyik legértékesebb tája. Itt homoktalajon alakult ki az erdeifenyő sztyepperdő, és a fenyvesekre jellemző körtikefajok is megtalálhatók. Ugyanakkor a homokos tisztásokon az alföldi homokpuszták gyakori növényei élnek, mint például a homoki fátyolvirág. A Bakonyalja déli részein a Zálára jellemző növények tömegesen fordulnak elő, a lápok és láprétek különleges faja pedig a mocsári kardvirág vagy a zergebogár. A mezőgazdasági termelésre kiválóan alkalmas föld, a Somlón a szőlőtermesztés, a Bakonyalján pedig természetesen a fafeldolgozás, erdőművelés is jellemző.

A Somló, a Marcal-medence síkjából magányosan kiemelkedő vulkáni hegy távolról is jól látható. Várromjával, hírneves borával, vendégváros pincéivel, kilátótornyával messziről hívja a kíváncsi vándort. Mivel a hegy bazaltja a hó és a napfény hatására „kukoricásodik”, azaz sörétszerű törmelékre esik szét, bazaltbánya nem csúfította el egyik oldalát sem. 1983-ban lett tájvédelmi körzet. A fokozottan védett hegytető a híres várrommal, a peremen sorakozó bazaltsziklákkal, az őserdő jellegű alacsony növényű, festői erdővel számos kirándulót vonz.

III.2 VESZPRÉM MEGYE GAZDASÁGI HELYZETE

2. ábra Egyéni vállalkozók lakosság számához viszonyított arányában bekövetkezett változás 1995-2000

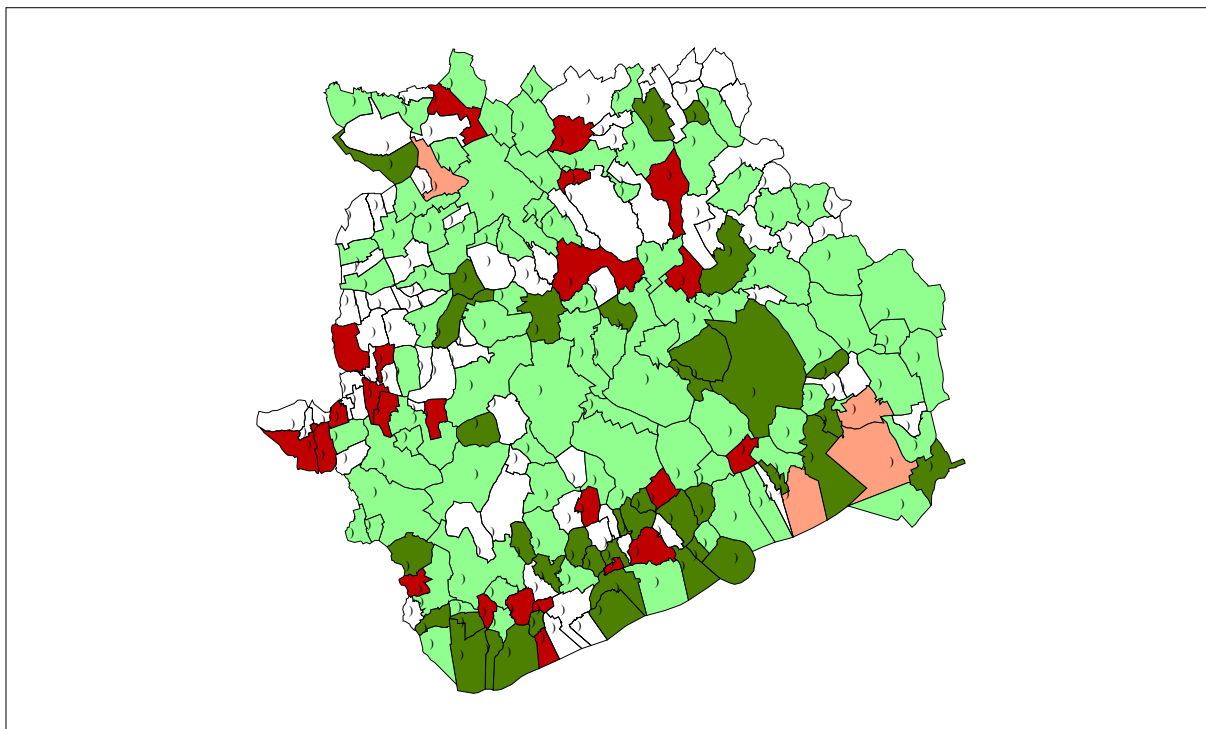
A gazdasági helyzet terén fennálló különbségek a vállalkozások számának változásával jellemezhetőek. Az országos helyzethez hasonlóan a 90-es évek második felében Veszprém megyében is az egyéni vállalkozások számának általános csökkenése volt jellemző. Ebben döntően az játszott szerepet, hogy a 90-es évek elején létrejött egyéni vállalkozások jelentős része a korábbi munkahely megszűnése után létrehozott kényszervállalkozás volt – megfelelő tőkeháttér, piaci és vállalkozási ismeretek nélkül. Ezek közül néhánynak sikerült a megerősödés, melyek jellemzően társas vállalkozásként folytatták tevékenységüket. Az egyéni vállalkozások megszűnése azonban a legtöbb esetben arra vezethető vissza, hogy a mind inkább koncentrálódó gazdaságban egyrészt az adminisztratív szabályozás, másrészt pedig a piaci és minőségi követelmények is a nagyobb vállalkozásoknak kedveztek-kedveznek. Nem szabad ugyanakkor arról sem megfeledkezni, hogy a gazdasági helyzet javulása, a munkahelyek számának bővülése számos kényszervállalkozó

előtt nyitotta meg az utat „vissza” a munkaerőpiac felé, ők tehát ismét képessé váltak alkalmazottként munkát vállalni.

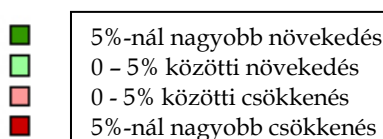
Az egyéni vállalkozások megszűnésével ellentétben, a korlátolt felelősségű társaságok száma a megyében jellemzően növekedett. Ez a társasági forma mind működési szabályainál, mind a törvényben előírt tőkeerejénél fogva stabilabb működést feltételez. A kft-k számának növekedése így egy-egy település, térség erősödő gazdaságára utal.

A gazdasági vállalkozások számának változása a megye egyes területein nem tekinthető egységesnek. Az egyéni vállalkozók számának csökkenése általánosnak mondható, egy-egy településen, elszigetelten fordul csak elő bővülés, ami feltehetően helyi adottságokra, változásokra vezethető vissza. A csökkenés mértéke ugyanakkor kiugróan magas a Balaton-part településein. Ez feltehetően a térségen kívülről beáramló tőkére vezethető vissza. A parton szolgáltatást nyújtó vállalkozások jelentős része *nem* itt van bejegyezve, így ez a változás a kft-k számának növekedésében nem tükröződik. Ezek az adatok alátámasztják azokat a kutatásokat², amelyek arról számolnak be, hogy helyi lakosságnak a részesedése a turisztikai bevételekből meglehetősen alacsony, a bevételek jelentős része nem marad helyben. A korlátolt felelősségű társaságok száma egyértelműen, térségi szinten csak a megye középső, a 8-as út nyomvonalával megragadható részében növekszik. Ebben a térségben egyetlen településen sem volt csökkenés tapasztalható. Ettől délre a kép inkább változatosnak mondható, egyértelmű trend nem állapítható meg, tekintetbe véve azonban a más székhelyen regisztrált társaságok szerepéről korábban leírtakat, ezt a térséget is a prosperáló területek közé sorolhatjuk. A harmadik nagy térség a 8-as úttól északra fekvő terület – földrajzi értelemben a Bakony és a Marcal-medence tartozik ide. Ezekben a térségekben a kisvállalkozások számának a csökkenése nem párosul a stabilabb társas vállalkozások számának bővülésével. Ezen a nagyobb térségen belül is kedvezőtlen a Marcal medence nyugati részének, a megye határán fekvő településcsoportnak és a Bakonynak a helyzete.

² Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Kht. Társadalomkutató Csoport által végzett „Balaton Régió állandó lakossága” kutatás (2002).

3. ábra Kft-k lakossághoz viszonyított arányának változása 1995-2000

A vállalkozások tevékenységi területe szerint a mezőgazdaság és a szolgáltatások a legfontosabbak. A Bakonyban az erdő, a Balaton-felvidéken a szőlő-gyümölcs, a megye más területein viszont ma még az egykori termelő szövetkezetekre, azok utódaira és kisebb mértékben néhány újonnan létrejött magángazdaságra épülő szántóföldi kultúrák dominálnak, annak ellenére is, hogy a megye gyenge termőtalajain ez utóbbi nem tekinthető versenyképesnek és gazdaságosnak. Kiemelendő, hogy a megye szinte minden kistérségében beszámoltak az érintettek a biogazdálkodással kapcsolatos – elsősorban kisvállalkozások, családi gazdaságok keretén belül folyó gazdálkodási kísérletekről. Ezekre a környezetbarát és egészséges termelési mód mellett a magasabb feldolgozottsági szintű termékek kínálata jellemző. Kevesebb figyelem fordul ma még a turizmus és a mezőgazdaság lehetséges kapcsolata felé. Bízható ugyanakkor, hogy több területen is elképzelhető, minta-projektekkel támogatható a mezőgazdaság számára értékesítési lehetőséget, alternatív jövedelemforrást, a turizmusban pedig sajátos attrakció-típus hazai meghonosodását lehetővé tevő agro-turizmus:

- ✓ sikeres és mind szélesebb körben ismert a borászatban és a borturizmusban lezajlott fejlesztés, mely ma még csak kiegészítő attrakció, de a jövőben az agro-turizmus egyik legfontosabb területe, attrakciója lehet,

- ✓ a biogazdálkodással foglalkozó családi gazdálkodók közül többen számoltak be vendégfogadással kapcsolatos tervekről, vagy már megvalósult – de egyenlőre jellemzően kis léptékű – fejlesztésekről,
- ✓ valamint az erdőbirtokosok a rekreációs célú hasznosítás fejlesztésének irányában készített terveikről.

III.3 VESZPRÉM MEGYE TÁRSADALMI HELYZETE

A gazdasági helyzet meghatározza a helyi társadalom felemelkedési esélyeit vagy lecsúszását, egy-egy település fejlődését is. Az egyes települések, térségek vitalitását első lépésben az állandó lakosok számának változásával jellemezzük. A megyére jellemző a népességfogyás. Az állandó lakosság létszámának változása két tényezőtől függ:

- ✓ a születések és a halálozások arányától,
- ✓ valamint a vándorlási különbözettől, vagyis a településre költözők és az onnan elköltözők számának egyenlegétől.

Veszprém megye lakosságának létszáma összességében csökken, ezen belül azonban jelentős átrendeződés is megfigyelhető. Lényegében markáns csökkenést mutat a megye északi része, vagyis ezeken a területeken a hátrányos gazdasági helyzet eredményeként alacsony a népességmegtartó erő. Várpalota kivételével nem látunk jelentős romlást a megye középső részén, a 8-as út gazdaságilag prosperáló sávjában. Itt az egyes települések népességváltozása kiegyenlíti egymást. Jól megfigyelhető ugyanakkor a veszprémi agglomeráció kialakulása, vagyis a más hazai városokban is jellemző kiköltözés. Ennek egyik oka a megyeszékhely magas ingatlanáraiban keresendő, másik oka viszont az, hogy a környező települések mind magasabb, városiasabb életszínvonalat kínálnak. Ez a trend a közlekedési lehetőségek javulásával a jövőben egy második, a jelenleginél bővebb gyűrű kialakulását fogja eredményezni. Áttételes hatása a célterületeken a helyi lakosság átalakulása, a helyi kultúra változása.

Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy Veszprém megye területe gazdasági-társadalmi szempontból heterogénnek tekinthető. Miközben a megye összessége az országos átlagnál kedvezőbb helyzetet mutat a gazdasági-társadalmi jellemzők csaknem minden mutatószáma szerint, a megyén belüli egyenlőtlenségek jelentősek. A területrendezési terv megállapításai és a rendelkezésre álló adatok alapján a megye természetföldrajzi megközelítésű felosztása egy újabb szempont szerint pontosítható. A társadalmi-gazdasági szempontok alapján a megye területe három fő részre osztható:

- Az infrastrukturális és gazdasági szempontból „magterületként” jellemezhető középső sáv, mely a megyét K-Ny irányban átszelő 8. sz. főút mentén fekszik. Földrajzilag ez a terület a Bakonyalja és a Balaton-felvidék közé ékelődik és inkább városias jellegű. Ez a sáv magába foglalja Ajkát, Veszprémet és Várpalotát, lényegében Székesfehérvárig szerves egészet alkot. Jellemzője – az

átalakulóban levő, ismét mind versenyképesebbé váló ipari-szolgáltatási potenciálnak köszönhetően – a megyei átlagot meghaladóan magas életszínvonal. Ez a terület a múltbeli, nehézipari, valamint a katonai tevékenység miatt még számottevő, ám mind inkább kezelést, megoldást nyerő környezeti problémákkal terhelt. A sáv egészétől eltérően az ide eső megyei központ, Veszprém jellemzője – még a tradicionális központi szerepből adódóan – a gazdag kulturális örökség.

- Az átlagosnál fejlettebb területe a megyének a Balaton part és – egyre növekvő mértékben – a parti területektől 15-20 km-es távolságig terjedő háttérterület is. Ezt a térséget a turizmussal kapcsolatos környezeti és társadalmi problémák koncentrálódása, az elhalasztott és az elmúlt években bepótolni kezdett infrastruktúráis- és szolgáltatás-fejlesztések pozitív hatása jellemzi. A terület egyaránt gazdag természeti és kulturális örökségekben.
- A megye legkevésbé fejlett és gazdasági társadalmi problémákkal leginkább terhelt területe a Bakony és a Marcal-medence, a 8-as út sávjától északra fekvő terület. Erre a területre a mezőgazdasági termelés, a megyei átlagnál magasabb munkanélküliség és alacsonyabb életszínvonal jellemző. Szigetként kiemelkedik ebből a térségből Pápa, ahol az elmúlt években megindult infrastruktúra és gazdaságfejlesztés a jövőben a térség számára is megoldást nyújthat.

Az egyes területek közötti eltéréseknek a turizmus szempontjából részben a jelenlegi kínálati és keresleti viszonyok, részben pedig a jövőben követhető termékfejlesztési irányok szempontjából van jelentősége.

III.4 KÖZLEKEDÉSI VISZONYOK, FEJLESZTÉSEK

Veszprém megyében a közlekedési hálózat turizmus szempontjából legfontosabb eleme a **közúthálózat**. Legfontosabb eleme a kelet-nyugat irányú összeköttetést biztosító 8-as út, mely Ausztria és Délnyugat Európa, illetve Budapest és Kelet-Magyarország küldő területei felől teszi elérhetővé a megyét. Az É-D-i kapcsolatot biztosító utak kiépítettsége nem éri el a K-Ny-i irányét. Kiemelkedik a 82-es út, mely a Nyugat- és Észak-Európa felől érkező forgalom számára biztosítja a Balaton elérhetőségét. A Balaton északi partjának ellátásban, a helyi közlekedés lebonyolításában játszik fontos szerepet a 71-es út, illetve ennek bizonyos mértékű tehermentesítésében a Veszprém-Tapolca közötti útszakasz. A 8-as útra jellemző az egész éves, a 71-es és 82-es utakra pedig a szezonális túlterheltség. Középtávon a következő fejlesztések várhatóak:

- ✓ M8 (M4) kiépítése
- ✓ 71-es tehermentesítése
- ✓ 82-es fejlesztése
- ✓ Pápa – Devecser - Tapolca út fejlesztése
- ✓ 88-as út kiépítése.

A **légi közlekedés** szerepe, jelentősége jelenleg a megye turizmusában elhanyagolható. Két olyan lehetséges fejlesztés is realizálódhat a jövőben, amely megváltoztathatja ezt a helyzetet.

- A *Veszprém-Szentkirályszabadja* kettős hasznosítású repülőtér polgári hasznosítása közvetlenül a Balaton keleti medencéjének valamint tágabban egész Veszprém megyének a megközelíthetőségét javítaná, bekapcsolná a megyét a nemzetközi utasforgalomba. A 8-as főközlekedési út autóúttá fejlesztése a repülőtérrel az Európa szerte dinamikusan fejlődő alacsony költségű („fapados”, vagy low-cost) légitársaságok alternatív célpontjává is emelheti.
- A *sármelléki* repülőtér – mely már jelenleg is megközelítőleg évi 20000 fős utasforgalmat realizál - fejlesztése már jelenleg is elhatározott tény. Ez a repülőtér a megye határain kívül esik ugyan, de az ide érkező charter vagy low-cost járatok utasforgalma az egész Balaton Régió látogatóforgalmára pozitív hatást gyakorolhat.

Amennyiben ezeken a repülőtereken az utaslétszám számottevő fejlődésnek indul, Veszprém megyének is meg kell vizsgálnia az kínálkozó lehetőségek kiaknázásnak módját.

III.5 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KÍNÁLATA

III.5.1 Veszprém Megye turisztikai attrakciói

A megye turisztikai kínálatának számbavétele korábban elkészült és rendelkezésre álló, másodlagos adatok alapján történt, kiegészítve terepbejárásokkal. A kínálati elemeket – attrakciókat, szállás- és vendéglátási lehetőségeket, turisztikai programkínálatot stb. – számos tanulmány és útikönyv részletesen bemutatja, így a munkacsoport a meglévő információk és ismeretek alapján a kínálati elemek rendszerezésére és a turisztikai hasznosítás szempontjából kiemelendő értékek és adottságok felvázolására törekedett. A kínálati adatok ily módon történő elemzése révén feltárhatóak a megye kihasználatlan területei, attrakciói, valamint a meglévő attrakciók termékfejlesztési lehetőségei.

Az attrakciók számbavételénél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy egy adott vonzerőre többféle turisztikai termék is épülhet, így az attrakciókat nem elég felsorolni, a későbbiekben „csomagolni”, turisztikai termékként értékesíteni kell azokat. Az attrakciók feltérképezése az alábbi másodlagos adatokra épült:

- ✓ a Magyar Turizmus Rt. vonzerőleltára,
- ✓ a megyéről készült turisztikai felmérések, fejlesztési tervek,
- ✓ útikönyvek (Vendégváró Veszprém Megye),
- ✓ megyei és települési információs kiadványok, prospektusok.

Miért vonzó Veszprém megye? Mely értékek, látnivalók jelentenek/jelenthetnek egyedi és különleges attrakciót? A következőkben felsorolt vonzerők természetesen nem teljes körűek, de tartalmazzák a turisztikailag fontos/a jövőben kiemelendő értékeket, melyekre a koncepció részletesen is kitér.

A vonzerő jellege alapján lehet természeti és ember alkotta. A természeti attrakciók a természet által hosszú évtizedek/évszázadok/évezredek alatt megformált, kialakított képződményeket, természeti értékeket jelentenek, melyek nehezen vagy egyáltalán nem reprodukálhatóak. A megye természeti attrakciói közé soroljuk többek között:

- ✓ a Balatont,
- ✓ a Bakonyi erdőt,
- ✓ a tanúhegyeket,
- ✓ a tapolcai Tavasbarlang gyógyhatását,
- ✓ értékes növényfajokat (apró nőszirm, erdei ciklámen, bíboros kosbor, pókbangó stb.)
- ✓ védett állatokat (egerészölyv, vidra, kócsag, gyurgyalag stb.) és gazdag vadállományt (gímszarvas, muflon, őz).

Jelentős természeti attrakciók a Tihanyi-félszigeten a Lóczy Lajos sétaút, Badacsonyan a geológiai, botanikai tanösvény, a Magas-Bakonyban a Boroszlón

tanösvény, a salföldi hagyományos állatfajokat bemutató majorság vagy éppen a hegyestűi geológiai bemutatóhely. Legjelentősebb természeti értékek védelmét, megőrzését a Balaton-felvidéki Nemzeti Park látja el.

A természeti attrakciókkal ellentétben, az ember alkotta vonzerők körébe sorolhatóak az emberi „kéz” eredményeként felépített épületek, történelmi korokhoz kapcsolódó események, azok helyszíne, népcsoportokhoz köthető hagyományok, népszokások, különböző rendezvények stb.. Az ember alkotta vonzerők egy része viszonylag könnyen reprodukálható (pl. hagyományőrző fesztiválok, események), míg más része egyáltalán nem (pl. várnegyed, városkép, mezőgazdasági gépek, ipari emlékek). Veszprém megye rendkívül gazdag ember alkotta vonzerőkben:

- ✓ történelmi városokban (pl. Veszprém, Pápa)
- ✓ műemlékekben és műemlék jellegű épületekben (pl. veszprémi várnegyed, tési szélmalmok, magyarpolányi Kálvária)
- ✓ kastélyokban, kúriákban, várakban (pl. pápai Eszterházy várkastély, nagyvázsonyi Kinizsi vár)
- ✓ vallási helyszínek, épületek (pl. sümegi Plébániatemplom, tihanyi Bencés Apátság, Zirci ciszterci Apátság)
- ✓ történelmi emlékekben (pl. balácai római kori emlékek)
- ✓ gazdaságtörténeti és kultúrtörténeti emlékek (pl. herendi Porcelánmanufaktúra, pápai Kékfestő Múzeum)
- ✓ népi építészet, népszokások, hagyományok (Balaton-felvidéki építészeti stílus, szőlőművelés, sváb települések)
- ✓ bor- és gasztronómia (Balaton-felvidéki és Bakonyi vadételek, somlói borok, badacsonyi borvidék stb.)
- ✓ rendezvények (pl. sümegi Középkori Várjátékok és Vigasságok, veszprémi Gizella Napok, Művészetek Völgye) stb.

Vonzerejük alapján megkülönböztethető az ún. elsődleges és másodlagos attrakció. Az elsődleges attrakció a megcélzott szegmensek, turisták számára kiemelt jelentőséggel bír, a helyszínre utazás fő célját adja, vagyis önmagában elegendő látnivalót, vonzerőt nyújt. Ezáltal az elsődleges attrakciók esetében a turisták átlagos tartózkodási ideje is hosszabb. Veszprém megyében elsődleges vonzerőnek jelenleg a Balaton tekinthető. Természetesen megfelelő programcsomag esetén további értékek is képezhetnek elsődleges attrakciót – például a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, Pápa és Veszprém kulturális örökségei.

A másodlagos attrakció az odalátogatók számára kisebb jelentőségű, önmagában nem kínál elegendő vonzerőt, élményt, így az utazás során csak kiegészítő programot nyújt. Mivel a másodlagos attrakciók esetében a turisták tartózkodási ideje rövidebb, így egy kialakítandó turisztikai termék esetén a megye több látnivalója is beilleszthető programba. Egy attrakció vonzereje viszonylagos: időben és célcsoportonként is változhat. Például az attrakcióra épülő interpretációval és programokkal a tartózkodási idő növelhető: így egy adott attrakció esetében is beszélhetünk elsődleges attrakcióról (például a pápai több napos Barokk Napok vagy

United Games – Nemzetek Egyesült Játékai esetében) és másodlagos attrakcióról (néhány órás pápai városnézés esetén).

Az attrakciók között különbség tehető aszerint, hogy milyen távolságból vonzza az odalátogatókat. A hatóköre alapján lehet:

- ✓ Nemzetközi: a vonzerő akkor tekinthető nemzetközinek, ha a látogatók között a hazai vendégeken kívül legalább két másik ország képviselteti magát. (pl. pápai United Games és veszprémi Gizella Napok, Tihanyi Apátság)
- ✓ Országos: az adott attrakció az ország bármely tájáról vonzza az érdeklődőket (pl. a Művészetek Völgye, Veszprémi várnegyed)
- ✓ Regionális: a megye határain túlra terjed ki a vonzáskörzete (pl. Sümegi Várjátékok)
- ✓ Helyi/Megyei: az attrakció jellegénél, témájánál fogva elsősorban az adott településről, közvetlen környezetéből, illetve a megye más területéről vonzza a látogatókat (pl. falunapok)

A vonzerők hozzáférhetősége időben és térben is korlátozott lehet. Egy rendezvény általában egy adott időponthoz és gyakran egy adott településhez kötődik, így nem fogyasztható tartósan, csak a rendelkezésre álló időben és helyen. (pl. veszprémi Gizella napok). Ezzel szemben egy épület, műemlék adott helyen tartósan megtekinthető. Korlátozást a nyitva tartás jelenthet, de fizikailag állandóan „jelen van” az attrakció. (pl. tapolcai Tavasbarlang, pápai Kékfestő Múzeum, veszprémi Érseki Palota)

III.5.2 Turisztikai termékek Veszprém megyében

Veszprém megye adottságai többféle turisztikai termék kialakítására alkalmasak, de jelenleg csak részben kerülnek kiajánlásra. A meglévő tervekben az alábbi termékek kerülnek felsorolásra:

1. Vízparti üdülés
2. Kulturális turizmus
3. Aktív turizmus: lovaglás, vadászat, természetjárás, kerékpározás
4. Rurális/falusi turizmus (Bakony, Balaton-felvidék)
5. Borturizmus és gasztronómia (Somlói borvidék, bakonyi vadételek stb.)
6. Rendezvényturizmus
7. Konferenciaturizmus

A vízparti üdülés kizárólagos terepe a Balaton, mely a megye elsődleges vonzerejét jelenti. A Balaton partvonalából közel 40 kilométer a strandok hossza, amelyek kb. 200 hektár területet tesznek ki. A strandok befogadóképessége 250-300 ezer fő³. A balatoni strandok megfelelő infrastruktúra hiányában nagyobb befogadóképességre nem képesek. A passzív nyaralás mellett a tó alkalmas vitorlázásra, szörfözésre. A tó vízminőségének védelme érdekében tilos a motoros vízi sportok gyakorlása (jet-ski, vízisízés, motorcsónakkal). A vízparti üdülés szervezett – utazásszervező,

³ Balaton Régió Stratégiai Fejlesztési Terve, Balatoni Integrációs Kht., 2001

utazásközvetítő által összeállított szolgáltatáscsomag keretében – és nem szervezett formában is jelen van.

A többi turisztikai termék esetében Veszprém megye adottságai (festői környezet, természeti és kulturális értékek, ritkaságok) jónak mondhatók, de általában infrastrukturálisan vagy szolgáltatások tekintetében fejlesztésre szorulnak. Problémát jelent:

- a termékek fogadási feltételeinek hiánya (pl. kerékpáros szálláshelyek, szervízhálózat),
- a termékek gazdátlansága (pl. természetjárás esetében a jelzett utak települési határokon kívül vezetnek, így elhanyagoltak)
- a hosszabb tartózkodást hátráltató tényezők (pl. magánkézben lévő területek, tulajdonosi viszonyok)
- turisztikai szolgáltatások fejlesztése (pl. jelentős vendégszámot vonzó rendezvények hiánya, minőségi szállás és vendéglátás hiánya a Balatonon kívüli területeken)
- turisztikai infrastruktúra fejlesztése (például a túraútvonalak karbantartása, tisztítása, tematikus információs térképek hiánya)
- néhány szolgáltatás esetében hiányzik vagy kevésbé fejlett a szolgáltatások működtetéséhez szükséges vállalkozói-szolgáltatói bázis.

Összességében elmondható, hogy a vízparti üdülésen kívül a többi turisztikai termék csak részben áll szervezett formában rendelkezésre.

III.5.3 Szálláshely-kapacitás

Az elemzés során a Központi Statisztikai Hivatal 1995. és 2000. évi adatai kerülnek felhasználásra. A táblázatban szereplő szálláshelytípusok kormányrendeletek által szabályozott definíciókra épülnek. A következőkben alkalmazott meghatározások:

Kereskedelmi szálláshely: minden, engedélyben feljogosított, egész éven át vagy csak időszakosan, éjszakai elszállásolásra és tartózkodásra szolgáló, üzletszerűen működtetett létesítmény. Ide sorolható: a szálloda, panzió, üdülőház, turistaszálló, ifjúsági szállás, kemping. A 45/1998 (VI.24.) sz. IKIM rendelet alapján a fizetővendéglátás és a falusi szállásadás nem sorolható a kereskedelmi szálláshelyek közé.

Magánszállásadás: magában foglalja a fizetővendéglátást és a falusi szállásadást.

Fizetővendéglátás: a 110/1977. (VI.25) Kormányrendelet értelmében városokban és kiemelt gyógy- v. üdülőhelyeken folytatott magánszállásadói tevékenység.

Falusi szállásadás: az előbbi települések egyikébe sem sorolható és a már kialakult tanyás térségben folytatott magánszállásadó tevékenység.

Szervezett fizetővendéglátás: utazási irodákkal, idegenforgalmi hivatalokkal és egyéb feljogosított személyekkel szerződésben álló vendéglátók által üzemeltetett férőhelyek és azok vendégforgalma. (1998. előtt a kereskedelmi szálláshelyadatok között szerepelt.)

Terület	Férőhelyek száma		Változás
	1995	2000	
Országos	292.413	312.714	+ 6,94 %
Közép-Dunántúli Régió	52.617	57.025	+ 8,37 %
Veszprém megye	32.638	37.217	+ 14,03 %

4. ábra Veszprém megye kereskedelmi szálláshely-kapacitása, KSH

2000-ben az ország kereskedelmi szálláshelyein 312.714 férőhelyet regisztráltak. Ez az adat az ország különböző régióiban üzletszerűen működő szállodák, panziók, üdülőházak, ifjúsági és turistaszállások és kempingek kapacitását foglalja magában. Az országos kapacitás közel egyötöde, 18,2%-a található a Közép-Dunántúli Régióban. A régió belül Veszprém megye jelentős szerepet tölt be: a régió teljes kapacitásának 65,2%-a megyében található.

Az előző 5 évhez képest a férőhelyek számában mind országos, mind regionális, mind megyei szinten növekedés tapasztalható. Az országos kapacitásnál nagyobb mértékben növekedett a régió és a megye férőhely-kapacitása: a régióban 7 százalékkal, Veszprém megyében pedig 14 százalékkal bővült a férőhelyek száma. 2000. adatok szerint Veszprém megyében 37.217 férőhely található.

III.5.4 Szálláskapacitás megyén belüli megoszlása és kihasználtsága

2000. évi adatok szerint Veszprém megye településeinek mindössze 26%-ában működik kereskedelmi szálláshely. Ez az 1995. évi adatokhoz képest 4%-os bővülést mutat. A férőhelyek számának növekedése elsősorban a Balaton partján és a nagyobb – Veszprém, Pápa –, illetve turisztikailag frekvenciáltabb településeken – Sümeg, Bakonybél, Zirc – figyelhető meg. 2000-es adat szerint a megye összes szálláshelyének férőhely-kapacitása a következőképpen alakul: a megye településeinek 74%-a semmilyen kereskedelmi szálláslehetőséggel nem rendelkezik, 8% 50 férőhelynél kisebb kapacitású, 7% 51-200 férőhelyet tud biztosítani, 4% pedig 201-1000 kapacitású. 1000 férőhelynél nagyobb kapacitással mindössze 15 település (7%), elsősorban Veszprém és a Balaton-parti települések rendelkeznek.

A teljes szálláskapacitás eltérő képet mutat szálláshelytípusok szerint vizsgálva. Veszprém megyei kereskedelmi szálláshelyek férőhelyének közel felét (46%-át) a kempingek adják, közel egyharmadát (26%) pedig a szállodák. Ennél kisebb az aránya az ifjúsági szállóknak (9%), a turistaszállásnak (6%), a panzióknak (6%) és az üdülőházaknak (6%). Veszprém megyében az összférőhelyen belül a kempingek és ifjúsági szálláshelyek részaránya meghaladja az országos átlagot. A szálláshely

kapacitás Balaton-centrikussága jól érzékelhető a térképeken, szinte minden szálláshelytípus esetében az egységek többsége a balatoni térségben található.

A kereskedelmi szálláshelyek közül a szálloda és a panzió, valamint az ifjúsági és turistaszállás férőhely-kapacitásának alakulása összevontan szerepel. Az összevonást a szálláshelyek kis száma és a hasonló kategóriák, illetve színvonalú szolgáltatás indokolta. 2000-es adat szerint Veszprém megye településeinek 19%-ában található *szálloda és/vagy panzió*, melyek férőhely-kapacitása 12.010. Ez 1995-höz képest nagy változást mutat: 32%-kal bővült a férőhely-kapacitás. Növekedés elsősorban a 201-1000 férőhelyes egységekben tapasztalható. 2000-re új szállodák és panziók is megnyíltak, például Herenden, Csesznek, Eplényben, Somlóvásárhelyen, Somlójenőn. Veszprém megyére jellemző átlagos szálloda és panzió kapacitás 285 férőhely.

1000 férőhelynél nagyobb befogadóképességű szálláshely a Balaton-parton található (Tihany, Balatonfüred, Balatonalmádi, illetve 2000-re Balatonvilágoson). A nagy szállodák férőhely-kapacitásának felső határa 3389.

Üdülőházak a megye településeinek egytizedében találhatóak. Teljes megyei kapacitásuk 2.396 férőhely. A két vizsgált időszak alatt az üdülőházzal rendelkező települések száma csökkent, de a kapacitás bővült: 22%-kal magasabb, mint 1995-ben. Az üdülőházak átlagos kapacitása 1995-ben 89 férőhely volt, 2000-ben 120.

Veszprém megye településeire az 50 férőhelynél kisebb kapacitású üdülőházak jellemzőek. A magasabb átlagérték annak köszönhető, hogy a megyében Balatonfüreden, Balatonudvariban és Tihanyban 300-főnél nagyobb kapacitású üdülőház található. A felső kapacitás a megyében 690 férőhely.

Kemping Veszprém megye településeinek 9%-ban található. A kempingek összférőhelye 17.105, mely az előző vizsgált időszakhoz képest 2%-os kapacitás-növekedést mutat. A kempingek területileg a Balaton partra koncentrálnak, kivételt képez Veszprém és Ajka. A kempingek átlagos kapacitása 855 férőhely, ez kisebb, mint 1995-ben volt (1198 férőhely). A csökkenés abból adódik, hogy az újonnan létesülő kempingek sokkal kisebb kapacitásúak: mindegyik 20-660 férőhely közötti. A legnagyobb férőhellyel (3300 kemping) Balatonfüred rendelkezik. Szintén nagy (2270 férőhelyes) Balatonakali kapacitása, továbbá jelentős 1500 körüli Alsóórs, Aszófő, és Badacsonytomaj kempingjeinek a befogadóképessége.

Ifjúsági- és turistaszállás a kempingekhez hasonlóan a megye településeinek 9%-ban található. Ez jelentős mértékű növekedést jelent, mert 1995-ben mindössze a települések 2%-ában – Várpalotán, Döbröntén, Tapolcán és Tihanyban – volt. Míg 1995-ben mindössze 194 férőhely volt, 2000-re a statisztikai adatok 5.706 férőhelyet regisztráltak. Az ifjúsági és turistaszállás megjelenése nemcsak a Balaton-parti településeken figyelhető meg: például jelentős beruházás történt Paloznakon, Csetényben, Vászolyban.

A nagyon nagymértékű növekedésnek köszönhetően az ifjúsági- és turistaszállások átlagos kapacitása 48,5 férőhelyről 272 férőhelyre emelkedett. A két adat közötti nagy eltérés csak részben magyarázható a beruházásokkal. Ennél valószínűbb magyarázat, hogy a legnagyobb kapacitással rendelkező Zánkai Gyermek és Ifjúsági Üdülő (jelenleg a maximális befogadóképessége 2694 férőhely) az 1995-ös statisztikában nem szerepel.

III.6 VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KERESLETE

III.6.1 Vendégforgalom

Veszprém megye turisztikai keresleténél elsősorban a Központi Statisztikai Hivatal adatait vesszük alapul. A megye turisztikai keresletének teljes nagyságrendjét nyomon követni nem lehetséges, mert a hivatalos statisztika csak a regisztrált kereskedelmi szálláshelyek forgalmát rendszerezi. Ennek következtében a teljes vendégforgalomból hiányoznak a nem regisztrált szálláshelyek: vagyis a rokonoknál, barátoknál megszállók, bérelt és saját, rokoni, baráti alapon átengedett nyaralók, hétvégi házak, a vállalati, intézményi üdülők, adózás alól kivont fizető-vendéglátó helyek, külföldi ingatlanok).

2000-ben országosan regisztrált vendégek száma 5,9 millió fő volt, mely az 1995-ös adatokhoz képest közel 20%-os növekedést mutatott. Az országos vendégforgalom 11%-át a közép-dunántúli régióban regisztrálták. A szálláshely-kapacitás adatokhoz hasonlóan a Közép-Dunántúli Régió belül a megye vendégforgalma jelentős szerepet tölt be: Veszprém megye a közép-dunántúli térség vendégforgalmának kétharmadát (66,5%-át) bonyolította. Országos és megyei adatok szerint 1995-ben a teljes vendégforgalom közel fele-fele arányban oszlott meg a belföldi és külföldi vendégek között, ez 2000-re némileg átrendeződött a belföldiek javára.

Az előző 5 évhez képest a vendégforgalom arányában mind országos, mind regionális, mind megyei szinten növekedés tapasztalható. Legnagyobb mértékben a megye vendégforgalma bővült: 1995-ről 2000-re 40%-kal több vendéget regisztráltak

a kereskedelmi szálláshelyeken. A változás elsősorban a belföldi kereslet növekedésének köszönhető, mely Veszprém megyében jelentős mértékű volt.

Terület	Vendégek száma		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	2.162.804	2.805.377	4.968.181
Közép-Dunántúli Régió	250.485	280.641	531.126
Veszprém megye	126.404	185.574	311.978

7. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 1995, KSH

Terület	Vendégek száma		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	2.948.400	2.992.500	5.940.900
Közép-Dunántúli Régió	376.500	280.800	657.300
Veszprém megye	232.900	204.400	437.300

8. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2000, KSH

Terület	Változás (%)		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	+ 36,32 %	+ 6,67 %	+ 19,58 %
Közép-Dunántúli Régió	+ 50,31 %	+ 0,06 %	+ 23,76 %
Veszprém megye	+ 84,25 %	+ 10,14 %	+ 40,17 %

9. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának változása 1995-2000, KSH

Veszprém megye kereskedelmi szálláshelyein 2000-ben összesen 437.300 vendég, 1,85 millió vendégéjszakát töltött el. A két időszakot tekintve a vendégforgalomhoz hasonlóan folyamatosan növekedett a regisztrált vendégéjszakák száma. Legnagyobb növekedés (32 %) ismét Veszprém megyében volt megfigyelhető.

1995-ben a teljes vendégéjszaka 73%-át a külföldi vendégek töltötték el, míg 2000-ben az arányuk 66%-ra csökkent. Mindkét vizsgált időszakban a megyében az országosnál magasabb volt a külföldi vendégéjszakák aránya: 1995-ben Veszprém megyében 74%, 2000-ben 66% az országos 63%, illetve 57%-kal szemben.

A belföldi vendégéjszakák aránya a két időszak között erőteljesen növekedésnek indult. A növekedés országosan is jelentős, de annál is magasabb Veszprém megyében, ahol a belföldi látogatók kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakáinak aránya 2000-re 69%-kal emelkedett.

Terület	Vendégéjszakák száma		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	5.524.813	9.334.215	14.859.028
Közép-Dunántúli Régió	678.282	1.367.859	2.046.141
Veszprém megye	369.735	1.032.789	1.402.524

10. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma 1995, KSH

Terület	Vendégéjszakák száma		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	7.855.494	10.513.825	18.369.319
Közép-Dunántúli Régió	716.000	1.539.000	2.255.000
Veszprém megye	624.694	1.232.000	1.856.694

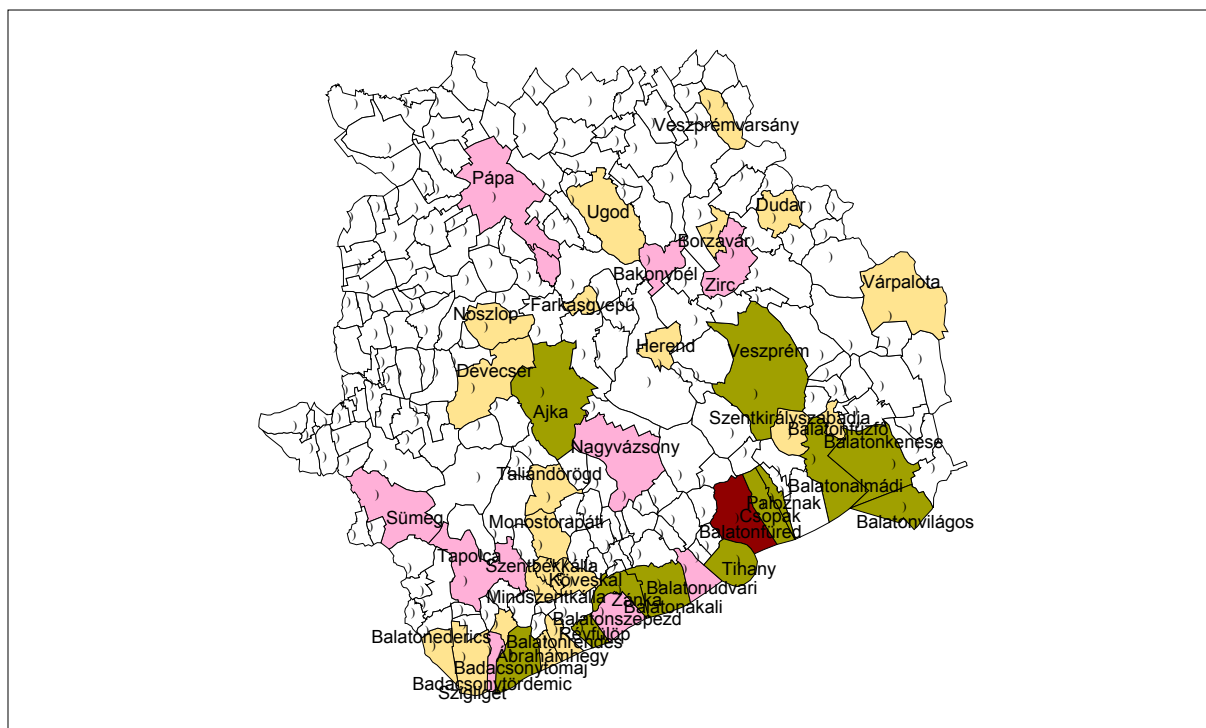
11. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma 2000, KSH

Terület	Változás (%)		
	Belföldi	Külföldi	Összesen
Országos	+ 42,18 %	+ 12,64 %	+ 23,62 %
Közép-Dunántúli Régió	+ 5,56 %	+ 12,52 %	+ 10,21 %
Veszprém megye	+ 68,96 %	+ 19,28 %	+ 32,38 %

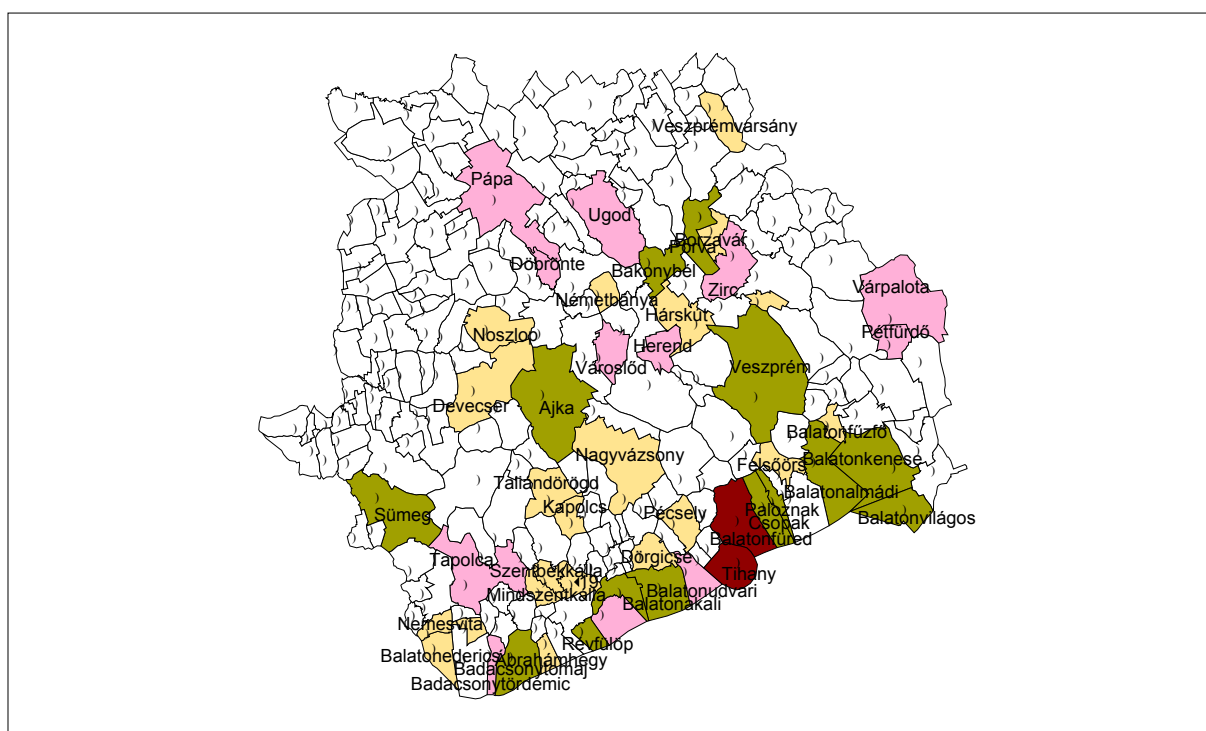
12. ábra Kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák változása 1995-2000, KSH

III.6.2 A vendégforgalom megyén belüli megoszlása

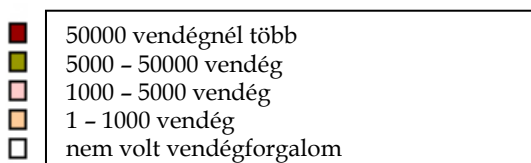
Legnagyobb vendégforgalmat 2000-ben Balatonfüreden és Tihanyban regisztráltak, de mellette kereslet mutatkozott más Balaton-parti települések, Sümeg, Veszprém, Ajka, Bakonybél és Porva iránt is. Vendégéjszakák tekintetében sem mutat eltérést: általában azokon a településeken regisztráltak az átlagnál több vendégéjszakát, ahol a vendégforgalom is magas volt. Ez alól kivétel képez például Pápa, ahol az alacsonyabb vendégszám magasabb vendégéjszakával párosult.

13. ábra Összes vendégforgalom 1995

14. ábra Összes vendégforgalom 2000

Veszprém megye szállodáiban és panzióiban 263295 vendég fordult meg 2000-ben, mely a vendégszám 25%-os növekedését jelentette 1995. évhez képest. A szállodai vendégforgalom elsősorban a Balaton parti településeken jelentős. A települések között a legnagyobb vendégforgalmat szállodák és panziók alapján Balatonfüreden regisztrálták, másodsorban pedig Tihanyban. Szintén magas vendégforgalmat bonyolítottak Balatonalmádiban, Balatonvilágoson, Csopakon, Veszprémben, illetve a háttértelepülések közül Porván és Bakonybélben.

Veszprém megyében 2000-ben összesen 858866 vendégéjszakát töltöttek el a látogatók szállodában és panzióban. 1995-höz képest ez vendégéjszakák száma 19%-os növekedést mutat a szállodai-panziós vendégéjszakákat tekintve. A legtöbb vendégéjszakát Balatonfüreden, Tihanyban, Balatonalmádiban, Balatonvilágoson, Csopakon és Veszprémben töltöttek a látogatók.

Az üdülőházak vendégforgalma 2000-ben 26799 volt, mely 10%-kal magasabb az öt évvel ezelőtti adatnál. Az üdülőházak vendégforgalma Tihanyban és Balatonfüreden volt a legmagasabb. Ezen kívül kiemelhető még Ajka, Balatonudvari, Balatonkenese és Csopak.

Az üdülőházakban a látogatók összesen 147484 vendégéjszakát töltöttek. 1995-höz képest 18%-kal növekedett az üdülőházak vendégéjszakáinak száma. A legtöbb vendégéjszakát a vendégforgalomnál kiemelt településeken regisztrálták: Tihany, Balatonfüred, Balatonudvari, Balatonalmádi, Balatonkenese és Ajka.

A kempingek vendégforgalma 2000-ben 77132 látogató volt, mely 21%-os növekedést mutat 1995. évi adatokhoz viszonyítva. A kempingek közül - 2000-ben is - a legnagyobb vendégforgalmat a balatonfüredi kemping bonyolította (24554 látogatóval). Jelentős a látogatók száma Balatonalmádiban, Balatonakaliban, Badacsonytomajon, Palóznakon és Révfülöpön.

2000-ben Veszprém megye kempingjeiben összesen 587144 vendégéjszakát regisztráltak, 16%-kal többet mint 1995-ben. Legtöbb vendégéjszakát Balatonfüreden, Balatonakaliban, Révfülöpön, Badacsonytomajon, Balatonalmádiban és Palóznakon töltöttek a látogatók.

Veszprém megye turista- és ifjúsági szálláshelyein 2000-ben összesen 70051 látogatót regisztráltak. 1995. évvel nem lehet összehasonlítani a 2000. évi eredményeket, mert 1995-re vonatkozóan nem minden település rendelkezik adatokkal. 2000-ben a legnagyobb vendégforgalmat 41958 vendéggel Zánkán regisztrálták. Emellett jelentős vendégforgalma volt a veszprémi és csopaki turista-, ifjúsági szálláshelyeknek. A megye turista és ifjúsági szálláshelyein 263200 éjszakát töltöttek a látogatók, melynek 66%-át Zánkán regisztrálták.

III.6.3 Tartózkodási idő

Veszprém megyében az átlagos tartózkodási idő 2000-ben 4,25 éjszaka volt. Ez az érték szinte semmit sem változott 1995-höz képest – a változás mértéke 1 % alatti. A megyében mért átlagos tartózkodási idő magasabb az országos és a közép-dunántúli régió átlagánál, mely elsősorban annak tudható be, hogy a megyébe érkező látogatók elsősorban pihenés, kikapcsolódás céljából veszik igénybe a kereskedelmi szálláshelyeket. Ezt támasztja alá az a tény, hogy az átlagos tartózkodási idő a Balaton parti településeken az átlagnál magasabb értéket mutat.

Terület	Átlagos tartózkodási idő		
	1995	2000	Változás
Országos	2,88	3,09	+ 7,29 %
Közép-Dunántúli Régió	3,63	3,43	- 5,51 %
Veszprém megye	4,23	4,25	+ 0,47 %

17. ábra Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken, 1995-2000 KSH

III.6.4 Tartózkodási idő megyén belüli megoszlása

A tartózkodási idő szálláshelytípusok szerint eltérést mutat. Veszprém megye *szállodáiban, panzióiban* 2000-ben a vendégek átlagos tartózkodási ideje 3,3 éjszaka volt. Etekintetben nincs jelentős változás az 1995-ös adatokhoz képest, hiszen akkor az átlagos tartózkodási idő 3,4 éjszaka volt. A megyén belül hosszabb, átlagosan 5-6 napos tartózkodás elsősorban a Balaton parti településekre jellemző (pl. Balatonkenese, Balatonudvari, Révfülöp, Csopak). 1995-ben a balatoni településeken kívül Ajkán és Zánkán is magasabb volt az akkori átlagnál. 2000-ben viszont Veszprémvarsányban is közel 6 vendégéjszaka volt az átlagos tartózkodási idő.

Az *üdülőházakban* 2000-ben mért átlagos tartózkodási idő 5,5 éjszaka volt, mely kicsit (0,4 éjszakával) magasabb az 1995. évinél. Az átlagnál hosszabb ideig tartózkodtak a látogatók Balatonudvariban, Balatonalmádiban és Balatonfüreden. A települések közül Balatonfüred az egyedüli, melynél 2000-re nem esett jelentős mértékben vissza az átlagos tartózkodási idő: 7,54 volt és 7,09 lett. Balatonalmádiban ennél nagyobb visszaesés mérhető: 7,60-ról 5,41 éjszakára.

A *kempingeknél* ennél kedvezőbb értékek figyelhetők meg: 1995-ben 8 éjszaka, 2000-ben pedig 7,6 éjszaka volt az átlagos tartózkodása a vendégeknek. Ez nagyjából egységes képet fest a megye kempingjeiben. Mégis kiemelhető Balatonkenese, ahol 1995-ben 10,04, 2000-ben pedig 8,76 éjszaka volt az átlagos tartózkodási idő. Balatonakaliban, Balatonfüreden mindkét évben 8 éjszaka feletti volt a látogatók átlagos tartózkodása. Szintén magas értéket mutat Paloznak (8,72, illetve 7,5) és Ajka (8,81 és 6,46).

A turista és ifjúsági szálláshelyeken az átlagos tartózkodási idő 3,4 éjszakáról 3,8 éjszakára nőtt 2000-re. A megyén belüli értékek nem mutatnak egységes képet, nagy a szórás a települések között. A több balatoni településnél nincs összehasonlítási alap, mert az 1995. évi adatok hiányosak. Hosszabb tartózkodás figyelhető meg a Balaton parti településeken: 2000-ben Zánkán 4,1 éjszaka, Balatonfüreden 9,54 éjszaka, Balatonfüzfőn 8,71 éjszaka, továbbá Kövágóórsön 6,34 éjszaka és Tapolcán 5,14 éjszaka.

A tartózkodási idő lényeges növekedése nem várható a turisztikai termékek fejlesztése nélkül, mert Veszprém megye jelenlegi attrakciói és termékei elsősorban rövidebb tartózkodással járnak.

III.6.5 Motiváció és jövedelem

Veszprém megyébe látogatók motivációjáról és jövedelmi helyzetéről nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok, így információ hiányában elsősorban a terület érintettjeivel készített interjúkra és tapasztalatokra lehet támaszkodni. Másodlagos statisztikák, adatok elsősorban a Balaton Régióra vonatkoznak. Gondot jelent, hogy a balatoni adatokból nem lehet általánosítani sem, mert a Balatoni Régió kívüli területek teljesen eltérő adottságokkal és vonzerővel rendelkeznek, így az azokat felkereső látogatók motivációja is eltér a vízparti látogatóktól.

A tapasztalatok alapján elmondható, hogy Veszprém megye kereslete két csoportra bontható: a vízparti területeken a szabadidős, nyaraló turisták a dominánsak, míg a Balatontól távolabbi területeken a rövid tartózkodással járó átutazó- és kirándulóforgalom.

A Balaton partjánál nyaralók esetében a fő motiváció a kikapcsolódás, regenerálódás, fürdőzés, családi együttlét, míg a kiránduló forgalom esetében a természeti- (pl. Bakony) és kulturális (pl. Veszprém, népi mesterségek) értékek megtekintése, a nyugodt környezet (pl. rurális tájkép és környezet) és a nyaraló program színesítése (pl. rendezvényeken való részvétel) áll.

A motivációból következik, hogy a látogatók költsége a nem Balaton-parti területek esetében alacsony, mely egyfelől a rövid tartózkodási időnek köszönhető, másfelől pedig a megvásárolható turisztikai szolgáltatások (pl. melegkonyhas vendéglátóhelyek, ajándéktárgyak) hiányának.

Legnagyobb hiányosság, hogy a megye Balaton parton kívüli területei nem jelennek meg szervezett formában, megtekintésük esetleges, kiegészítő attrakcióként szerepel.

III.7 A MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT SZERVEZETEI A TURIZMUSBAN⁴

A Megyei Önkormányzat törvényben megjelölt kötelező alapfeladatai között szerepel a turizmus, melyet az önkormányzat, illetve közgyűlése kiemelt hangsúllyal kezel. A megye turizmusának fejlesztését kiszolgáló és segítő szervezeti háttérrel és szerveződésekkel – azoknak meglehetősen eltérő mivoltuk miatt – célszerű két részre bontani.

A Megyei Önkormányzat – elsősorban Turisztikai Hivatala révén – kulcsszerepe, komoly érintettsége miatt külön figyelmet igényel. Ezért elsőként ennek, a (szempontunkból „belső”) szervezetnek vizsgálatára kerül sor.

A másik terület a megye kapcsolódó intézményeit, illetve azon szervezeteit fedi le, melyek a fejlesztésekben szerepet játszhatnak.

III.7.1 Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottsága

A bizottság elsődleges feladata a közgyűlési döntések előkészítése, illetve a közgyűlés által átruházott hatáskörök gyakorlása.

A szempontunkból fontos átruházott hatáskörök:

- *Az idegenforgalom területi érdekeinek összehangolása az országos érdekekkel, gondoskodás az idegenforgalmi értékek feltárásáról, bemutatásáról, propagálásáról, az idegenforgalom helyi fejlesztésének összehangolása, a megyei idegenforgalom alakulásának elemzése*
- *A megyei idegenforgalmi célkitűzések meghatározása, gondoskodás a teljesítésükben résztvevők tevékenységének összehangolásáról*

A bizottság ezen kívül szervezi és ellenőrzi az egyes döntések végrehajtását is, illetve figyelemmel kíséri közalapítványai tevékenységét. Fontos feladata továbbá a bizottsági hatáskörbe utalt pénzeszközök, támogatási alapok elosztására vonatkozó javaslattevés és a felhasználás ellenőrzése.

Az Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottsága a döntések előkészítésében játszik kulcsszerepet, illetve hangsúlyos szerepe lehet a fejlesztési irányok közötti koordinációban.

⁴ A szervezeti rendszer felülvizsgálata a koncepció készítésének folyamatába illeszkedően 2002 nyarán történt. Ennek megfelelően nem tükrözi a 2002. októberi önkormányzati választások után bekövetkezett változásokat.

III.7.2 Megyei Turisztikai Hivatal

A Turisztikai Hivatal a megye turizmusához kapcsolódó non-profit tevékenységeket végzi el, elsősorban a turisztikai értékek megjelentetését, piacra jutását hivatott segíteni. Ennek megfelelően tevékenységére főleg a marketingmunka jellemző. Jelenlegi költségvetése és kapacitása nem engedi meg a termékfejlesztésben vagy a szervezési feladatokban való komolyabb szerepvállalást.

A marketingen belül a hivatal elsősorban a megye arculatával kapcsolatos feladatok megoldásával, kiadványok készítésével, kiállításokon való részvétellel és a veszprémi Utazás Kiállítás megszervezésével foglalkozik – eredményesen.

A Turisztikai Hivatal munkája országos szinten kiemelkedő, a szervezetet szakmai berkekben elismerik, az ország legjobban működő hivatalának tartják.

III.7.3 Veszprém Megye Idegenforgalmaért Közalapítvány

A közalapítvány a megyei közgyűlés döntésével jött létre 1992-ben. Alapvető célkitűzései a megye turisztikai értékeinek propagálását szolgáló helyi, kistérségi tevékenység és az ehhez kapcsolódó kiadványok megjelenésének támogatása, illetve a települési önkormányzatok ez irányú törekvéseinek segítése. Ennek megfelelően az alapítvány elsősorban pályázati rendszerben nyújt vissza nem térítendő támogatásokat a megye településeinek, kistérségeinek turisztikai, non-profit kiadványok készítéséhez. Az alapítvány kuratóriuma a nyertes pályázatok megvalósítását is figyelemmel kíséri.

Az alapítvány szintén a megye turisztikai marketingjében tölt be jelentős szerepet, a termékfejlesztési, szervezési feladatok ellátására nem alkalmas.

III.7.4 A Megyei Önkormányzat kapcsolódó bizottságai

A Veszprém Megyei Önkormányzat közgyűlése meghatározott feladat-és hatáskörök önálló gyakorlására, döntéseinek előkészítésére, valamint a döntések végrehajtásának megszervezésére és ellenőrzésére állandó és ideiglenes bizottságokat hozhat létre. A következő állandó bizottságokkal rendelkezik:

- Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottság
- Ügyrendi és Igazgatási Bizottság
- Oktatási Bizottság
- Kulturális, Vállásügyi és Ifjúsági Bizottság
- Egészségügyi és Szociális Bizottság

- Területrendezési és Kommunális Bizottság
- Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottsága
- Gazdasági és Közbeszerzési Bizottság

Feladataik és hatáskörük alapján a turizmus fejlesztésébe (a már tárgyalt Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottságán kívül) az alábbiakat tartjuk leginkább bevonhatónak:

Kulturális, Vallásügyi és Ifjúsági Bizottság

A bizottság fő feladata a kulturális, ifjúsági és sport ügyek döntés-előkészítése, az egyházakkal való együttműködés, megyei kiadványok tervezésében való részvétel és a sportszervezési feladatok ellátásáról való gondoskodás.

A többi bizottsághoz hasonlóan rendelkezik véleménynyilvánítási jogkörrel minden olyan kérdésben, melyek a szakterületét érintik. Ellenőrzési hatáskört alapítványai felett gyakorol.

Vannak olyan, a bizottság hatáskörébe a közgyűlés által átruházott feladatai, melyek a turizmus szempontjából kiemelkedően fontosak. Ezek a következők:

- *A megyei fenntartású múzeumok, a könyvtárak, a színházak, a levéltár, a közművelődési intézet szervezeti és működési szabályzatának és éves munkatervének, beszámolójának jóváhagyása*
- *Támogatja a megye területén működő, testneveléssel és sporttal foglalkozó szervezeteket, és együttműködik azokkal*
- *Az érintett megyei sportszervezetek vezetőinek bevonásával dönt a sportalap felhasználásáról*
- *Dönt a nemzetközi kulturális pályázatokról*

A bizottság tehát rendelkezik olyan hatáskörökkel, melyek révén jelentősen befolyásolni képes a turizmus fejlődését, fejlesztését is – elsősorban a sportszervezeteken és a kulturális intézményeken keresztül.

Területrendezési és Kommunális Bizottság

A bizottság szakterületei a területrendezés, környezetvédelem, infrastruktúra, térségi koordináció. Ezeken a területeken döntés-előkészítő szerepet tölt be.

Szintén rendelkezik a szakterületét érintő kérdésekben véleménynyilvánító és javaslattevő jogkörrel, és ellenőrzi alapítványait.

A turizmus szempontjából fontos feladatok:

- *A települési önkormányzatokkal egyeztetett környezetvédelmi programot készít*
- *Közreműködik a megye területén lévő műemléki értékek felkutatására, számbavételére és értékelésére irányuló országos munkálatokban*

- *Együttműködik a műemlékvédelem terén működő társadalmi szervezetekkel, mozgalmakkal*
- *Támogatja a település múltjának és hagyományainak feltárására irányuló társadalmi tevékenységet*
- *Koordinálja a települési önkormányzatai felkérése alapján a települések fejlesztési tevékenységét*
- *Elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését*
- *A megye arculatát befolyásoló, több települést érintő táji, természeti épített környezet védelme és alakítása, a települési önkormányzatok erre irányuló tevékenységének segítése*
- *Dönt a műemlékalap felhasználásáról és pályázati úton történő elosztásáról*
- *Dönt az elmaradott települések felzárkóztatását szolgáló alap felhasználásáról, pályázat kiírásáról és a pályázatok elbírálásáról*

A bizottság jelentős szerepe a turizmusfejlesztésben kétségtelen; a fenti feladatok mindegyike érinti a turisztikai termékek valamelyikét, ezért a bizottság tevékenysége nem elhanyagolható, illetve a bizottság a fejlesztésben potenciális partnerként tekinthető.

III.7.5 Megyei Közművelődési Intézet

A Közművelődési Intézetet 1998-ban hozta létre a megyei önkormányzat. Az intézetet az önkormányzat tartja fenn, illetve koordinátori szerepet is betölt. Fő feladata elsősorban a különféle művészeti ágak amatőr szerveződéseinek támogatása, statisztikák készítése, részvétel a rendezvények szervezésében, illetve a megye közművelődési intézményei felett (például művelődési házak) szakmai koordináció. Ezeken felül a közművelődési intézet rendelkezik véleménynyilvánító és ajánlattevő hatáskörrel is.

A Közművelődési Intézet meglehetősen sok rendezvény szervezésében, források szerzésében és koordinálásában vett részt, ezért ezen feladatok megoldásában jártas és tapasztalt. Tekintve, hogy szakmai tanácsadó szervezetként is működik, illetve véleménynyilvánítási hatáskörét pályázati pénzek elosztásában is gyakorolhatja, a turizmus fejlesztésében nem csupán háttérszerepet, hanem aktív megvalósítási feladatokat is képes ellátni.

III.7.6 A Veszprém Megyei Önkormányzat Hivatalának irodái

Kulturális menedzser (Önkormányzati Iroda, Elnöki Kabinet)

A kulturális menedzser elsősorban a kulturális jellegű fejlesztések koordinálásáért felelős, illetve ellátja a nem közvetlenül intézményekhez kötődő kulturális, művészeti menedzseri teendőket. A turizmushoz is ezen a szálon kapcsolódik.

A kulturális menedzser és a Megyei Turisztikai Hivatal között jó kapcsolat áll fenn elsősorban kiadványok szerkesztésében partnerek rendszeresen. A tapasztalatok szerint a kulturális menedzser oldaláról elvi akadályai nincsenek az együttműködésnek, a kultúra turizmus általi fejlesztésének.

Közművelődési referens (Oktatási és Közművelődési Iroda)

A Közművelődési referens a közművelődési és a közgyűjteményi intézményrendszer vonatkozásában a fenntartói irányítás körébe tartozó döntések szakmai előkészítéséért, a döntések végrehajtásáért, illetve a végrehajtás szervezéséért és ellenőrzéséért felelős. A Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatóságához nem tartozó múzeumok, kiállítóhelyek és egyéb közgyűjtemények, valamint a Megyei Közművelődési Intézet működésének törvényességi ellenőrzését és szakmai értékelését végzi el.

Szerepköréből adódóan képes lehet a turizmus fejlesztéséhez meglévő, de kevésbé ismert értékekre felhívni a figyelmet, illetve a partnerség kölcsönösségével a turizmus a közgyűjtemények hasznosulásának jó eszköze lehet.

Térségi Kapcsolatok Irodája

Az iroda tevékenysége három területre bontható: térségi kapcsolatok, területrendezés és környezetvédelem. Az egyes területekhez referensek tartoznak.

A térségi kapcsolatok referense az önkormányzatokkal, illetve ezek társulásaival való együttműködést szervezi és kapcsolatot tart fenn a gazdasági élet szereplőivel (kamarákkal, bankokkal, ipari parkokkal, stb.). Ilyen módon a kistérségi együttműködések szerveződésére lehet hatással, illetve támogatással.

A területrendezési referens turizmushoz kapcsolódó feladata csupán a műemlékvédelemmel kapcsolatos megyei feladatok elvégzése, egyébként pedig a Területrendezési és Kommunális Bizottság tevékenységét segíti szakmailag.

Az irodák szabályzatban meghatározottan kötelesek egymással együttműködni, tevékenységüket összehangolni.

III.7.7 Tourinform Irodák

A Tourinform a Veszprém Megyei Önkormányzattól független, települési önkormányzatok által működtetett non-profit feladatokat ellátó irodák, amelyek működését a Megyei Önkormányzat támogatja. Elsődleges feladatuk a látogatók felé irányuló tájékoztatás, de a helyi szolgáltatókkal, turisztikai vállalkozásokkal való kapcsolattartás is, mely kisebb településeken megvalósul, a nagyobbak esetében azonban nem zökkenőmentes.

A megyében jelenleg 14 települési iroda működik. Ez országos viszonylatban a legkiépültebb megyei hálózatot jelenti, noha az eloszlás nem egyenletes; egyes területeken sűrű, míg máshol meglehetősen hiányos a hálózat (pl. Ajka – Kristályvölgy). Kevés példa van arra, hogy a Tourinform irodák információszolgáltatási tevékenysége – például információs partnerek bevonásával – az irodán kívülre is kiterjedne.

Az irodák elhelyezkedése és nyitva tartása nem mindig megfelelő, illetve egyes településeken anyagi okok miatt kénytelenek az irodák kevésbé központi helyre költözni, mely természetesen hatékonyságvesztéssel jár. A nyitva tartás sok esetben inkább igazodik az önkormányzatok hivatali idejéhez, mint a turisták időbeosztásához. Utóbbi elsősorban az elő- és utószezonban és elsősorban a hétvégi nyitva tartás hiányával jelent problémát (főszezonban a Tourinform irodák támogatást kapnak a hosszabb nyitva tartáshoz). Az irodák alacsony hatékonysága egyébként országos problémát jelent, melynek változtatására azonban a megyén belül egyetlen szervezetnek sincsen módja.

A megyében működő Tourinform irodákkal a Megyei Turisztikai Hivatal élő és rendszeres kapcsolatot tart fenn, az egyes irodákat ellátják megyei kiadványokkal, és egy együttműködési megállapodásnak köszönhetően rendszeres tréningeket tartanak az irodákban dolgozóknak.

III.8 SWOT ANALÍZIS

Erősségek	Gyengeségek
Balaton vonzereje Kedvező földrajzi fekvés Jó megközelíthetőség Az ország műemlékeinek 11 százalékával egyedülállóan gazdag kulturális kínálat A legmagasabb védettséget élvező egyedi természeti értékek Különleges tájképi adottságok, változatos terepviszonyok Érintetlen területek, háttértelepülések Jó megyei szintű intézményrendszer A Veszprémi Egyetem turisztikai képzésének köszönhetően jól felkészült, nagy számú szakember	Kulturális és természeti értékek szűk körben való ismertsége és alacsony kihasználtsága Kulturális és természeti értékek kevésbé hozzáférhetőek és bemutatathatóak Korszerű élménykínálat hiánya Nem egységes minőség a szolgáltatások terén Az északi területeken a turisztikai infrastruktúra hiánya Árak-szolgáltatások aránya nem minden esetben megfelelő Nyelvtudás nem általános Korszerű együttműködési formák ismeretének és tapasztalatának hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
Élménykínálat fejlesztése Északi területek bevonása a turizmusba Bakony-Balaton értékeinek összekapcsolása Mezőgazdaság és turizmus összekapcsolása Termékmenedzsment fejlesztése Non-profit és profit-orientált marketing összekapcsolása Települések-vállalkozók együttműködése	Tervezési szintek összhangjának hiánya (régió-megye-kistérség) Összefogás, együttműködés fejlődésének elmaradása Érdekellentétek Forráshiány Negatív környezeti hatások növekedése Turisztikai termékek „gazdátlanlansága” Turisztikai értékek kihasználatlansága Háttérterületek kiszorulása, lemaradása

IV. VESZPRÉM MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK JÖVŐBENI TURISZTIKAI STRATÉGIÁJA

IV.1 SZEGMENTÁCIÓ

IV.1.1 Vakációs turizmus

A szegmentáció szempontjai

A vakációs turizmus termékei esetében két szempont szerint szegmentálhatjuk a keresletet: a **potenciális látogatók elérhetősége** és a **családi életciklus** alapján. Az elérhetőség alapján kialakított kategóriák:

- *Balatonnál nyaraló vendégek:* Ezen vendégkör jellemzője a főszezoni Balaton-parti tartózkodás. Ennek időszaka alatt – a Balaton kínálatától és időjárásai valamint vendégforgalmi viszonyaitól függően – döntenek a balatoni üdülés ma már „hagyományosnak” tekinthető tevékenységei és szolgáltatásai (fürdés és napozás, gasztronómiai élvezetek, helyi kulturális programok) *mellett* a Balaton-part és tágabban egész Veszprém megye más – aktív, örökség, rurális – jellegű attrakcióinak felkeresése és a kiépülőben levő, ezekhez kapcsolódó szolgáltatások igénybe vétele mellett. A szegmens nemzetiségüket tekintve mind belföldi, mind külföldi vendégeket magába foglal.
- *Belföldi vendégek:* Olyan vendégek, akik számára Veszprém megye kiemelt vakációs turisztikai termékei elsődleges vonzerőt és szolgáltatáskínálatot jelentenek, tudatosan választják ezeket a termékeket. Döntéseiket lakóhelyükön hozzák meg, ennek megfelelően a hazai városokban és azok agglomerációiban elérhető vendégkörről van szó.
- *Külföldi vendégek:* A belföldi vendégekhez hasonlóan a vakációs turizmust fő terméként választó vendégkör, amely szintén lakóhelyén, német nyelvterületen a Benelux és a skandináv országokban, valamint a környező országokban érhető el.

A családi életciklus alapján kialakított kategóriák:

- *Iskolás gyerekek:* Ez a kategória a 10-18 éves korú gyerekeket tartalmazza, akik osztálykirándulás úti céljául választhatják Veszprém megye örökség jellegű attrakcióinak felkeresését. Esetükben a Veszprém megyei látogatás részben osztálykirándulások, részben erdei iskola jellegű programok keretében illeszkedhet.
- *Önálló fiatalok:* Ez a kategória – a 16-35 éves sávban, életkortól többé-kevésbé függetlenül – olyan egyedülálló vagy tartós párkapcsolatban élő fiatal embereket

takarja, akiknek életstílusára az újdonságok keresése, a kísérletezés, a testi és szellemi teljesítőképesség kipróbálása iránti igény és a divatirányzatok szoros követése jellemző.

- *Felnőttek (családok) gyerekkel:* A kategória legfontosabb jellemzője a szülőkkel utazó és ennek megfelelően még nem önállóan döntő gyerek(ek) meghatározó szerepe. Az ilyen felnőttek döntéseiben a legfontosabb jellemző a gyerek(ek) fiziológiai (biztonság, kényelem) és szellemi (tanulás, játékos szórakozás) igényeinek elsődlegessége, mely optimális esetben a szülők igényeivel (kikapcsolódás, újdonság keresése, testi és szellemi rekreáció, családi együttlét) együttesen elégíthető ki.
- *Felnőttek gyerek nélkül:* A kategória az olyan közép- és időskorú felnőtteket jelöli, amelyek döntéseit (már önálló, felnőtt) gyerekek nem befolyásolják, így saját igényeik alapján választanak turisztikai terméket, desztinációt és szolgáltatásokat. Igényeikben a gyerekes családok felnőtteinek és a fiataloknak a szempontjai keverednek: ez a kor egyrészt az újból megtalált önállóságnak köszönhetően ismét az újdonságkeresés, másrészt pedig az életkor előre haladtával mindinkább a kényelmes és biztonságos rekreáció időszaka is.

A szegmensek sajátosságai

A fenti szempontok figyelembe vételével 12 szegmens alakul ki. Ezek közül a következőkben röviden bemutatjuk a Veszprém Megyei Önkormányzat számára kiemelésre javasolt vakációs turisztikai termékek – aktív, örökség, rurális – szempontjából jelentős szegmenseknek a megyei turizmus marketing tervezéséhez fontos sajátosságait.

- *A Balaton-parton nyaraló vendégek általános jellemzői:* A fő küldő terület a Balaton északi partja, másodlagos jelentőségű – elsősorban az északi parthoz közeli attrakciók esetében – a déli part. A fogyasztott termékek az aktív programok, az örökség turizmus (Pl. Tihany, Veszprém, Herend) és a rurális turizmus (pl. borkóstolók). Döntéseiket a nyaralás alatt hozzák meg, a kirándulások, programok előtt 1-2 nappal, esetenként csak néhány órával (az időjárás függvényében). A vendégek többsége jellemzően közvetlenül vásárol, vagyis keres fel attrakciókat, vesz részt programokon. A külföldiek egy része – főleg az első alkalommal a Balatonhoz látogatók – utazásszervező irodát vesznek igénybe egy napos programokhoz.
 - ✓ *Balaton-parton nyaraló önálló fiatalok:* Baráti társaságok, klubok, sportszervezetek utaznak együtt.
 - ✓ *Balaton-parton nyaraló felnőttek gyerekkel:* Az együtt utazók köre a családok, illetve az együtt utazó baráti családok.
 - ✓ *Balaton-parton nyaraló felnőttek gyerek nélkül:* Az együtt utazók köre a családok, illetve az együtt utazó baráti családok.
- *A belföldi vendégek általános jellemzői:* A fő küldő területek Budapest és az ország más városai (ezen belül is kiemelten, de nem kizárólag a Dunától keletre eső

alföldi területek). Döntéseiket lakóhelyükön hozzák meg. Jellemzően közvetlenül vásárolnak, nem vesznek igénybe közvetítőt.

- ✓ *Belföldi iskolás gyerekek:* A fogyasztott termék az örökség attrakciókra épülő osztálykirándulás, illetve erdei iskola és tábor jellegű tanulmányi látogatás. Az együtt utazók köre az iskolai osztály, tanárok (osztályfőnök) vezetésével. A döntés az utazást 6-9 hónappal előzi meg és az iskolai közösségben, részben a szülők bevonásával történik. Tartózkodási idő 2 (osztálykirándulás) és 7 nap (tábor) között változik.
 - ✓ *Belföldi önálló fiatalok:* A fogyasztott termék az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve valamint a rövid hétvégi út aktív programmal, valamint borsgasztronómia élvezetére épülő rurális turizmus. Az együtt utazók köre baráti és munkahelyi társaságok, (sport)klubok. A döntésre az utazást megelőző hetekben kerül sor.
 - ✓ *Belföldi felnőttek gyerekekkel:* A fogyasztott termék az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve, az örökség turizmus és a rurális turizmus. Az együtt utazók köre családok és ezek baráti társaságai. A döntés az utazást 3-6 hónappal előzi meg.
 - ✓ *Belföldi felnőttek gyerek nélkül:* A fogyasztott termék az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve, az örökség turizmus és a rurális turizmus. Az együtt utazók köre házaspárok, baráti társaságok. A döntés az utazást 10 nappal – 3 hónappal előzi meg.
- *A külföldi vendégek általános jellemzői:* A fő küldő területek Németország, Ausztria, Dánia, Hollandia, Svájc, Szlovákia, Lengyelország, Csehország és Románia. Döntéseiket lakóhelyükön hozzák meg. Jellemzően igénybevett értékesítési csatornák a közvetlen vásárlás és az utazásszervező. A tartózkodási idő 7-10 nap.
- ✓ *Külföldi iskolás gyerekek:* A fogyasztott termék az örökség attrakciókra épülő erdei iskola jellegű tanulmányi út. Az együtt utazók köre az iskolai osztályok és ifjúsági klubok. A döntés az utazást 6-12 hónappal előzi meg.
 - ✓ *Külföldi önálló fiatalok:* A fogyasztott termék az aktív üdülés. Az együtt utazók köre a klubok, baráti társaságok. A döntés az utazást 1-12 hónappal előzi meg.
 - ✓ *Külföldi felnőttek gyerekekkel:* A fogyasztott termék az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve, az örökség turizmus és a rurális turizmus. Az együtt utazók köre elsősorban családok, illetve ezek baráti társaságai. A döntés az utazást 6-12 hónappal előzi meg.
 - ✓ *Külföldi felnőttek gyerek nélkül:* A fogyasztott termék az üdülés aktív időtöltésekkel kiegészítve, az örökség turizmus és a rurális turizmus. Az együtt utazók köre házaspárok, baráti társaságok, klubok, szabadidős csoportok. A döntés az utazást 3-12 hónappal előzi meg.

A szegmensek rangsorolása

A szegmensek mindegyike a jövőben tartósan fennmarad és – a rurális turizmus iránti kereslet szempontjából – mindenhol növekedésre számíthatunk. A versenyképesség, a kezelhetőség és az elérhetőség szempontjait is figyelembe véve a szegmenseket összefoglalóan a következő séma szerint rangsorolhatjuk:

	<i>Balatonnál nyaralók</i>	<i>Belföldi vendégek</i>	<i>Külföldi vendégek</i>
<i>Iskolás gyerekek</i>	nem javasolt	rövid távon	hosszú távon
<i>Önálló fiatalok</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek (családok) gyerekkel</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek gyerek nélkül</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon

18. ábra Vakációs turizmus szegmenseinek rangsorolása

Az egyes termékek esetében előfordul egy-egy szegmensnek a fenti, összesített időzítésnél későbbi megcélzása, vagy teljes mellőzése is.

IV.1.2 Üzleti turizmus – találkozók és konferenciák

A szegmentáció szempontjai

A kereslet szegmentációját két dimenzió alapján végezhetjük: a **termék jellege** és a szóba jöhető **helyszínek** alapján.

A termék jellege szerint megkülönböztethetjük az alábbi fő csoportokat:

- *Szakmai találkozók* – jellemzően kisebb létszámú összejövetelekről van szó (20-30 főnél ritkán több), melyek változatos célokat követhetnek: ilyenek lehetnek például a szakmai ismereteket bővítő továbbképzések, a képesség- és személyiségfejlesztő tréningek, illetve a kollektív döntés-előkészítő vagy tervező munkát jelentő üzleti megbeszélések, hogy csak a legfontosabbakat említsük. A szakmai találkozók infrastrukturális igényei viszonylag könnyen kielégíthetők, a megfelelően színvonalas szolgáltatások hiánya azonban komoly fejlődési akadályt képezhet. A szakmai találkozók piacán a kiegészítő attrakciók szerepe mérsékelt, inkább a „házon belüli” (szálláshelyhez kötődő) szabadidő-töltési lehetőségek fontosak.
- *Konferenciák és kongresszusok* – a résztvevők létszáma magasabb, általában 50 és 500 fő közé esik, bár ennél lényegesen nagyobb rendezvények is előfordulhatnak. A konferenciák általában valamely szakma vagy tudományterület kiemelkedő

képviselőinek tanácskozási célú találkozói, melyeken központi szerepe van az adott területen elért eredmények prezentációjának. A kongresszusok ezzel szemben inkább bizonyos szervezetek tagjainak rendszeres közgyűlései, melyek fő feladatai az értékelés, a programalkotás és a döntéshozatal. Ez a termékcsoporthoz erősen infrastruktúra-függő, megfelelő méretű és technikai felszereltségű gyűléstermek nélkül nem valósítható meg, nem beszélve a mennyiségi és minőségi szempontból arányos kapcsolódó szolgáltatásokról. A kiegészítő attrakciók szerepe ezen a piacon meglehetősen nagy, amennyiben a legtöbbször elengedhetetlen kiegészítő programok kialakításának alapjául szolgálnak.

Veszprém megyében potenciálisan jó néhány **helyszín** kapcsolódhat be a találkozók és konferenciák piaci kínálatának kialakításába. Ezek az alábbi főbb csoportokba sorolhatók:

- *Balaton-part* (elsősorban Balatonaligától Tihanyig) – e területen nagy a rendelkezésre álló szálláskapacitás, ám az jórészt szezonális és minőségi szempontból meglehetősen heterogén. A terület megközelíthetősége Budapestről jó, külföldről és az ország más részeiről viszonylag jó. Pozitív adottságnak számít a szabadidős-rekreációs célú időtöltési lehetőségek széles kínálata és a viszonylag nagy teremkapacitás.
- *Sokszínű városok* (Veszprém, Pápa) – korlátozott nagyságú, szétterjedt szállás- és teremkapacitás jellemző, ugyanakkor reprezentatív épületek és belső terek állnak rendelkezésre. A települések relatíve jó megközelíthetőséggel és kulturális kiegészítő programok (potenciálisan) széles kínálatával rendelkeznek.
- *Hagyományos kistelepülések* (pl. Tapolca, Sümeg, Nagyvázsony) – e helyeken viszonylag csekély számú, de speciális és színvonalas szálláshely léte a jellemző. A teremkapacitás viszonylag szűk, jórészt a szálláshelyhez kapcsolódik. Mindenütt található egy-két különleges kiegészítő attrakció (termálvíz, műemlék stb.), ami alkalmas a szakmai program színesítésére, kiegészítésére.
- *„Rejtett” helyek* (pl. Bakonybél) – egy-egy színvonalas szálláshely, hozzá kapcsolódó, méretarányos termek állnak rendelkezésre. E helyekre teljes nyugalom, gyönyörű természeti környezet jellemző, azonban a megközelíthetőség nehezebb.

A szegmensek sajátosságai

- *Találkozók (továbbképzések, tréningek, üzleti megbeszélések) termék általános jellemzői:* Jellemzően ide sorolhatóak a kisebb létszámú (maximum 100 fős rendezvények) szakmai találkozók. A szakmai találkozók helyszínéről minden esetben a munkáltató, a munkahely dönt az összejevetelt megelőző 1-6 hónapban. A találkozók időtartama 1-5 napig terjed. A vállalatok többsége – főleg a visszatérő cég – közvetlenül veszi fel a kapcsolatot a szolgáltatóval, utazásszervezőn, utazási irodán keresztül kapcsolatfelvétel kevésbé jellemző.

Találkozók (továbbképzések, tréningek, üzleti megbeszélések) termék potenciális helyszínek szerinti sajátosságai:

- ✓ *Balaton-part (Aligától Tihanyig):* fő küldőterület elsősorban Budapest és a hazai nagyvárosok, külföldről pedig Bécs, Kelet-Ausztria és Pozsony, ahonnan viszonylag jól megközelíthető Veszprém megye. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára kiegészítő élményt a kikapcsolódás, szórakozás és a vízi sportok jelentik. A helyszínből eredően a termék szezonális jellegű, preferált hónapok: május-június, illetve szeptember-október.
- ✓ *Sokszínű városok (Veszprém, Pápa):* fő küldőterület Budapest és Kelet-Magyarország városai. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára kiegészítő élményt a kulturális programok nyújtják. A termék egész évben igénybe vehető, kevésbé preferált hónap a július-augusztus.
- ✓ *Hagyományos kistélepülések (pl. Tapolca):* fő küldőterület Budapest és Nyugat-Magyarország városai. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára kiegészítő élményt a kulturális programok, a bor-gasztronómia jelenti. A termék egész évben igénybe vehető, kevésbé preferált hónap a július-augusztus.
- ✓ *„Rejtett” helyek (pl. Bakonybél):* fő küldőterület Budapest és Nyugat-Magyarország városai. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára kiegészítő élményt a kikapcsolódás, szórakozás jelenti. A termék lényegében egész évben igénybe vehető.

▪ *Konferenciák és kisebb kongresszusok termék általános jellemzői:*

Jellemzően ide sorolhatóak a nagyobb létszámú (általában 50-500 fős) rendezvények. A konferenciák, kongresszusok helyszínéről minden esetben a szakmai, tudományos szervezet dönt a rendezvényt megelőző 3-24 hónapban. A rendezvények időtartama 2-5 napig terjed. A szakmai szervezetek vagy közvetlenül veszik fel a kapcsolatot a szolgáltatóval, vagy konferenciaszervezőket, oktatási intézményeket vesznek igénybe a rendezvény szervezéséhez, lebonyolításához.

Konferenciák és kisebb kongresszusok termék potenciális helyszínek szerinti sajátosságai:

- ✓ *Balaton-part (Aligától Tihanyig):* fő küldőterület elsősorban Budapest, Bécs, Pozsony, valamint a Balaton, illetve Közép-Dunántúli régióban működő szakmai szervezetek. Az adott szakmai- vagy tudományterületen elért eredmények megismerése, információcsere mellett a résztvevők számára kiegészítő élményt jelentenek a vízi és vízparti rendezvények, kulturális programok. A termék szezonális jellegű, preferált hónapok a május-június, illetve szeptember-október.
- ✓ *Sokszínű városok (Veszprém, Pápa):* fő küldőterület Budapest és az ország megyeszékhelyei. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára kiegészítő élményt a kulturális programok, a környék bor- és gasztronómiai hagyományai, rendezvényei jelentik. A termék márciustól októberig igénybe vehető.
- ✓ *Hagyományos kistélepülések (pl. Tapolca):* fő küldőterület Budapest és Nyugat-Magyarország városai. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára

kiegészítő élményt a kulturális programok, a bor-gasztronómia jelenti. A termék márciustól októberig igénybe vehető.

- ✓ „Rejtett” helyek (pl. Bakonybél): fő küldőterület Budapest és Nyugat-Magyarország városai. Szakmai programokon kívül a résztvevők számára szervezett speciális érdeklődésű programok, kirándulások jelentik. A termék márciustól októberig igénybe vehető.

A szegmensek rangsorolása

A versenyképesség, a kezelhetőség és az elérhetőség szempontjait is figyelembe véve a szegmenseket összefoglalóan a következő séma szerint rangsorolhatjuk:

	<i>Szakmai találkozók</i>	<i>Konferenciák és kongresszusok</i>
<i>Balaton-part</i>	rövid távon	középtávon
<i>Sokszínű városok</i>	rövid távon	hosszú távon
<i>Hagyományos kistelepülések</i>	rövid távon	középtávon
<i>„Rejtett” helyek</i>	rövid távon	nem javasolt ⁵

19. ábra Konferenciák és találkozók szegmenseinek rangsorolása

⁵ Kapacitás-korlátok miatt.

IV.2 PIACI CÉLOK

IV.2.1 Rövidtávon elérendő piaci eredmények (2004 .évi szezonra)

- A passzív üdülés főleg Balaton-partra koncentrálódó attrakciói, szolgáltatásai mellett a megye attrakcióinak egyéni látogatottságának bővítése a Balatonnál nyaraló vendégek körében
- A megye nem tóparti attrakcióinak a Balaton-parton nyaralók számára szervezett programokban való megjelenítése
- Növekedés az iskolás szegmensen belül, osztálykirándulások és táborok fejlesztésével
- Növekedés az aktív üdülésen belül a kerékpáros turizmus forgalmának bővítésével
- A szakmai találkozók növekedésének támogatása a Balaton-parton, hagyományos kistelepüléseken és a „rejtett” helyeken

IV.2.2 Középtávon elérendő piaci eredmények (2004-2006)

Rövidtávon megjelölt célok

- A passzív üdülés attrakciói, szolgáltatásai mellett a megye attrakcióinak egyéni látogatottságának általánossá tétele a Balatonnál nyaraló vendégek körében
- A megye nem tóparti attrakcióinak a Balaton-parton nyaralók számára szervezett programokban való bővítése, a forgalom rendszeressé tétele
- További növekedés az iskolás szegmensen belül, osztálykirándulások és táborok fejlesztésével
- Növekedés az aktív üdülésen belül a kerékpáros turizmus forgalmának bővítésével

Elérendő új célok

- A belföldi célpiacon – a fejlesztendő az aktív üdülés, az örökség turizmus és a rurális turizmus kínálatára építve – növekedés elérése az egyénileg szervezett főnyaralások és rövid utak tekintetében
- A belföldi célpiacon az aktív üdülés, az örökség turizmus és a rurális turizmus megjelenítése a szervezett utak kínálatában
- Sokszínű városok imázsának kiegészítése az „ideális szakmai találkozóhelyek” képével
- Növekedés a konferenciák és kongresszusok termék esetében az erre alkalmas helyszíneken

IV.2.3 Hosszú távon elérendő piaci eredmények (2007-2010)

Rövid- és középtávon megjelölt célok

- A Balaton-partról kiinduló szervezett és egyéni forgalom stabilizálása
- Osztálykirándulások, táborok forgalmának stabilizálása
- A kerékpáros turizmus forgalmának stabilizálása
- További növekedés a belföldi piacon, részben a már bevezetett időszakok, területek és attrakciók látogatottságának növelésével, részben pedig a újonnan bekapcsolódó térségek bevonása révén

Elérendő új célok

- A megjelölt külföldi célpiacokon – a fejlesztendő aktív üdülés, az örökség turizmus és a rurális turizmus kínálatára építve – növekedés elérése az egyénileg szervezett főnyaralások és rövid utak esetében
- A megjelölt külföldi célpiacokon az aktív üdülés, az örökség turizmus és a rurális turizmus megjelenítése a szervezett utak kínálatában
- Sokszínű városok konferencia-központként való bevezetése
- Meghatározó részesedés elérése a hazai konferenciák és kongresszusok piacán, (korlátozott) nemzetközi expanzió megkezdése
- A tapasztalatok és az időközben megvalósult fejlesztések alapján a teljes termékcsomag felülvizsgálata (és szükség esetén megújítása), különös tekintettel az egységes prezentálhatóság kritériumaira

IV.3 TERMÉKFEJLESZTÉS

A kiválasztott és következőkben kifejtett turisztikai termékek nem képviselik a Veszprém megye előtt álló összes lehetséges fejlesztési irányt. Azokat a termékeket helyeztük előtérbe, melyek fejlesztése

- konkrét piackutatásokból ismert *fogyasztói igényeket* elégíti ki,
- eleget tesz a stratégia elkészítésének megkezdésekor megfogalmazott és az érdekeltekkel és érintettekkel több nyilvános fórumon, valamint személyes beszélgetéseken egyeztetett *célkitűzéseknek*,
- összhangban van a településeken és kistérségekben megfogalmazott *fejlesztési elképzelésekkel*,
- a Megyei Önkormányzat rendelkezésére álló erőforrások és kapacitások felhasználásával – a Megye által elvégzendő feladatokat tekintve – *megvalósítható*.

Mindez nem zárja ki, hogy a közép vagy hosszú távon változó környezetben más turisztikai termékek is fejlesztésre kerüljenek.

IV.3.1 Örökség turizmus

Turisztikai élmény

Az örökség turizmus alapja minden természeti és ember által a múltban alkotott – történelmi, kulturális, népi hagyomány stb. – attrakció. Szűkebb értelemben örökségnek tekintjük azokat az értékeket, melyek nem vagy nem tökéletesen reprodukálhatóak, a maguk nemében jelentősek, egyediek. Az örökségturizmus ennek a tiszteletén alapuló és megismerését célzó turisztikai forma.

Az örökség termék a népi kultúrától a művészeti fesztiválokra keresztül az épített környezetig terjed: az attrakciók körébe soroljuk a történelmi városokat, nemesi kúriákat, vallási műemlékeket (zarándokhelyek, templomok stb.), művészeti alkotásokat, népi hagyományokat és mesterségeket, valamint a természeti örökségeket, ritkaságokat (pl. nemzeti park értékeit).

Veszprém megye esetében – történelmi városaival, egyházi értékeivel, védett természeti területeivel – az örökség turisztikai termék a megye legfontosabb, legnagyobb jelentőségű attrakcióit tartalmazza, a megye turisztikai arculatát jelentős részben meghatározza. Hosszabb távon az örökség termék a résztvevők érdeklődésének és korosztályának megfelelően diverzifikálható. Lehetséges témák többek között a „kézzel fogható történelem”, „építészeti remek”, „vallási helyszínek”, „barokk értékek” „érintetlen természet”.

Mindemellett az örökség turizmus összekapcsolható a rurális turizmussal is, hiszen a nagyobb jelentőségű örökség jellegű attrakciók egyben az egyes kistérségek, turisztikai mikrorégiók központi elemei is.

Feladatok rövidtávon (2004. évi szezonra)

- *Szervezetfejlesztés* (ld. Részletesen külön alpontban)
- *Tervezési irányelvek kialakítása.* Elsősorban az örökség útvonalban érintett attrakciók bemutatathatóságának egységes keretben való tervezésére irányulnak. A tervezés során külön hangsúlyt kap az egyes attrakciók megtekintési korlátainak feloldása (nyitvatartási idő, elérhetőség), valamint minden egyes attrakciónál a helyszíni interpretáció, az értékek élményszerű és speciális igényeket is kielégítő bemutatása.
- *Örökség-útvonal kialakítása.* A meglévő adottságok bemutatására építve célszerű tematikus útvonala(ka)t kialakítani, mely láncszerűen felfűzi a megye jelentős értékeit. Ezáltal több, különböző helyszínen lévő örökség megtekintésére nyílik lehetőség, mely egyfelől a térbeli koncentrációt is csökkenti, másfelől lehetővé teszi a kevésbé látogatott attrakciók turizmus vérkeringésébe történő bekapcsolódását.
- *Programkínálat összehangolása.* Meglévő turisztikai attrakciók hozzáféréseinek, bemutatathatóságának és megfelelő időbeni koordinációjának biztosítása. A cél, hogy az egyes helyszínek kínálta programok ne versenytársak legyenek, hanem egymást kiegészítve nyújtsanak az ide látogatóknak változatos programokat.
- *Minősítési rendszer kialakítása.* A meglévő turisztikai szolgáltatások (pl. bemutatóhelyek, szálláshelyek, vendéglátóhelyek) az adott termék speciális szempontjairól (pl. szakvezetés, bemutatás jellege) tájékoztató minősítése és ezzel párhuzamosan a szolgáltatási és minőségi hiányosságoknak a fokozatos felszámolása. Fontos, hogy a látogatók a helyszíntől függetlenül közel azonos színvonalú kiszolgálásban, ellátásban részesüljenek.

Feladatok középtávon (2004-2006)

- *Szolgáltatásfejlesztés.* A tematikus útvonalhoz kapcsolódóan kulturális érdeklődésre számot tartó rendezvények kialakítása és azok időbeni koordinációja, valamint a meglévő szálláshelyek és vendéglátóhelyek minőségi szolgáltatásainak biztosítása, bővítése.
- *Kiegészítő szolgáltatások fejlesztése.* Az örökség termékhez kötődően az értékek alaposabb megismerését segítő szak- és idegenvezetés biztosítása, az útvonalhoz kötődő kiegészítő szolgáltatások kialakításának támogatása.
- *Interpretáció.* A terület értékeinek, attrakcióinak élményszerű bemutatása, valamint korosztályoknak és érdeklődési körnek megfelelő tematikus, élmény-programok, útvonalak kialakítása. Az egyes attrakciókat élményszerűen bemutató kiadványok, korosztályoknak megfelelő foglalkoztató füzetek összeállítása.

Feladatok hosszú távon (2007-2010)

- *Örökség turisztikai termék diverzifikálása.* Helyi kezdeményezések eredményeként a megye örökség kínálatában speciális érdeklődésre számot tartó ún. tematikus útvonalak, programcsomagok kialakítása. Például Veszprém megye barokk emlékei, Vallási emlékhelyek.
- *Örökség-védjegy kialakítása.* Tematikus örökség útvonalhoz kapcsolódó áruk (pl. egyedi, a kialakított megyei arculathoz igazodó ajándék- és emléktárgyak) és szolgáltatások (pl. vendéglátás) kialakítása.
- *Nyelvi mutációk.* Tematikus örökség termék idegen nyelven történő „fogyasztását” biztosítani. Az idegen nyelvű kiadványok, tájékoztató füzetek, táblák, ismertetőik alapvető feltétele a külföldi szegmens megcélzásának. Az interpretáció eszközeivel biztosítani kell az egyéni kikapcsolódás, elmélyülés és élményszerzés lehetőségét.

Területek Veszprém megyén belül

Az örökség termékre kulturális és természeti örökségeket egyaránt érintő útvonal javaslat fogalmazódott meg, mely igény esetén Veszprém megyén kívüli területek bekapcsolódását is lehetővé teszi. Az alábbi javaslat csak az útvonal legfontosabb attrakcióit emeli ki.

„A” Csesznek – Bakonybél – Zirc – Veszprém – Herend – Nagyvázsony – Tihany

„B” Pápa – Somló és Devecser – Sümeg – Tapolca – Badacsony – Szigliget

Szegmensek

	<i>Balatonnál nyaralók</i>	<i>Belföldi vendégek</i>	<i>Külföldi vendégek</i>
<i>Iskolás gyerekek</i>	nem javasolt	rövid távon	hosszú távon
<i>Önálló fiatalok</i>	nem javasolt	nem javasolt	nem javasolt
<i>Felnőttek (családok) gyerekkel</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek gyerek nélkül</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon

20. ábra Örökség turizmus szegmenseinek rangsorolása

IV.3.2 Rurális turizmus

Turisztikai élmény

A rurális turizmus olyan turisztikai termék, mely a vidéki területek életformájának bemutatására, valamint más helyi vonzerőkre és szolgáltatásokra épül. A turisták számára autentikus egyedi élményt, a helyi lakosok számára pedig alternatív

megélhetési lehetőséget és a helyi természeti és kulturális környezet megőrzését biztosítja.

A rurális turizmusban résztvevők olyan természeti, vidéki környezetet keresnek, ahol feltöltődhetnek, új ismereteket, élményeket szerezhetnek és kipróbálhatják a vidéki környezet kínálta rekreációs- és szabadidős lehetőségeket. Az érdeklődés középpontjában elsősorban a helyi életforma, gazdálkodási mód és a népi kultúra, a néprajz kerül. A vidéki életmód különböző területeit – pl. népszokásokat, gazdálkodási módokat, gasztronómiát, fűszer- és bortermelést – bemutató programok mellett a turisztikai élmény részét képezik a természeti környezetben, szabadban végezhető szabadidős tevékenységek (outdoor). A rurális turizmus több generáció számára egyaránt érdeklődésre tarthat számot.

Feladatok rövidtávon (2004. évi szezonra)

- *Szervezetfejlesztés* (ld. Részletesen külön alponthan)
- *Fejlesztési irányelvek kialakítása.* A rurális fejlesztési projektnél a kis léptékű, helyi erőforrásokra épülő attrakció- és szolgáltatásfejlesztésre helyeződik a hangsúly. A rurális turizmus célja a bemutatathatóság mellett a helyiek számára hosszú távon alternatív – kiegészítő – megélhetési lehetőséget biztosítani.
- *Minta-projekt.* Egy mintaterületen kistérségi rurális fejlesztési projekt (pilot-projekt) indítása.
- *Információs hálózat javítása.* A meglévő rurális kínálatot megjelenítő térképek és tájékoztató-, információs táblák, jelzések elhelyezése, melyek segítségével a Balaton parton nyaraló vendégek számára „megismerhetővé” válnak a tóparton kívüli területek.
- *Minősítési és minőségbiztosítási rendszer kialakítása.* A meglévő turisztikai szolgáltatások (pl. szálláshelyek, vendéglátóhelyek, boros pincék) esetében egységes minőségi kritériumok lefektetése szükséges. Az egyes létesítmények szolgáltatásairól a minőségi kritériumok teljesítésén alapuló, a látogatók számára is érthető, informatív, a szolgáltatások minőségén kívül tartalmi jellemzőire is utaló minősítési rendszer megkönnyíti a kínálat áttekintését, az egyedi igényeknek legmegfelelőbb szolgáltató kiválasztását.

Feladatok középtávon (2004-2006)

- *Új projektek/területek.* Helyi kezdeményezések alapján további kistérségek bekapcsolódása a rurális turizmusfejlesztési projektbe. Az egyes kistérségek rurális turizmusa kiegészítő programot, másodlagos vonzerőt jelenthet a vízparti nyaralók számára.
- *Attrakció- és élménykínálat fejlesztése.* Meglévő attrakció- és élménykínálat továbbfejlesztése a különböző szegmensek érdeklődésének megfelelően. Meglévő erőforrások ismeretében a bor témára építve javasolt borkultúra megismertetése, bortermelést bemutató programok-, borkóstoló-, bordal- és bor-gasztronómiai rendezvények, bor-gasztronómiai versenyek szervezése. A bor mellett más „helyi” termékekre épülő programok is elképzelhetők, pl. fűszer- és gyógynövény tanösvény kialakítása, mézkészítést bemutató programok,

kultúrtörténeti hagyományok nyomában elnevezésű program.

- *Szolgáltatásfejlesztés.* A termék igényének megfelelően, minőségi, férőhely-bővítési és funkcionalitási szempontokat figyelembe véve, a meglévő szolgáltatások fejlesztése. Például a szálláshelyek esetében célszerű a tájba illő, helyi építészeti formákat alkalmazó, a környezetet minimálisan terhelő, kis kapacitású férőhelyek létesítését ösztönözni, továbbá helyi gasztronómiát népszerűsítő vendégfogadókat, éttermeket kialakítani.
- *Interpretáció.* A terület értékeinek, attrakcióinak élményszerű bemutatása, valamint korosztályoknak és érdeklődési körnek megfelelő tematikus, élmény-programok, útvonalak kialakítása. Az egyes attrakciókat élményszerűen bemutató kiadványok, korosztályoknak megfelelő foglalkoztató füzetek összeállítása.
- *Oktatás, képzés.* A helyi vállalkozók és helyi lakosok számára hozzáférhető képzési programok kialakítása. A továbbképzés célja a fejlesztéssel járó előnyök, hátrányok bemutatása és tudatosítása, valamint a turisták fogadásához szükséges ismeretek átadása: vendégfogadási ismeretek, nyelvtudás, interpretáció, élménykínálat, együttműködési lehetőségek, minőségbiztosítás stb.)

Feladatok hosszú távon (2007-2010)

- *Rurális turisztikai termék diverzifikálása.* Helyi kezdeményezések eredményeként a megye rurális kínálatában ún. tematikus útvonalak, programcsomagok kialakítása (pl. borászat, bio-kertészet, fűszer-útvonal, erdészet) javasolt hosszabb távon. Ezáltal a terület iránt megnyilvánuló kereslet is diverzifikálható.
- *Infrastruktúra-fejlesztés.* Az infrastruktúra-fejlesztés középpontjában a turizmust kiszolgáló létesítmények kialakítása áll. Ilyennek tekintendők a bemutatóközpontok (pl. bormúzeum, mézmúzeum, biokert, gyógynövénykert), vendégfogadók, vendéglátóhelyek, turisztikai funkciót is ellátó közösségi házak kialakítása.
- *Nyelvi mutációk.* Hosszabb távon a külföldi vendégek megcélzásának elengedhetetlen feltétele a kialakított turisztikai attrakciók, élményszolgáltatások, programok több nyelven történő „fogyasztásának” biztosítása. Az idegen nyelvű interpretáció magában foglalja a többnyelvű tájékoztató táblák, térképek, információs kiadványok, foglalkoztató füzetek kialakítását és az idegen nyelvű vezetést. Az interpretáció eszközeivel biztosítani kell az egyéni kikapcsolódás, elmélyülés és élményszerzés lehetőségét.

Területek Veszprém megyén belül

Rurális turizmusra a közvetlen Balaton part erősen városias jellegű területein kívül Veszprém megye egész területe – így a part közvetlen közelében fekvő mezőgazdasági területek, borvidékek is – alkalmas. A rurális turizmus fejlődésében meghatározó a kistérségi kezdeményezés, a Megyei Önkormányzat és intézményei ezek fejlődését – elsősorban a területfejlesztés és a turisztikai marketing eszközeivel történő támogatásával – segíthetik, a fejlesztések indítását, koordinálását nem tudja/tudják felvállalni. A koncepció készítésének időszakában megfogalmazott és

kisebbségben már megvalósuló kezdeményezések alapján kiemelt területként kezelendő a Bakony, a Balaton-felvidék, a megye borvidékei és a Pápa környéki önkormányzatok.

Szegmensek

	<i>Balatonnál nyaralók</i>	<i>Belföldi vendégek</i>	<i>Külföldi vendégek</i>
<i>Iskolás gyerekek</i>	nem javasolt	nem javasolt	nem javasolt
<i>Önálló fiatalok</i>	nem javasolt	hosszú távon	nem javasolt
<i>Felnőttek (családok) gyerekekkel</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek gyerek nélkül</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon

21. ábra Rurális turizmus szegmenseinek rangsorolása

IV.3.3 Aktív turizmus

Turisztikai élmény

Az aktív turizmus az üdülés „élménydús” típusa, mely a látogatói igényeknek és preferenciáknak megfelelő kikapcsolódást és a hétköznapiakhoz képest új élményeket nyújt. Az üdülés nem egy szűken vett terméket, hanem egy termékcsoporthoz jelöl. Aktív turizmus keretében sporttevékenységek, pl. kerékpározás, lovaglás, természetjárás, horgászat, vitorlázás, szörfözés, triatlon végezhetőek, melyek egyrészt a nyaralást színesítik, másrészt viszont célcsoporttól függően elsődleges attrakciót is jelenthetnek. Általában a konkrét fogadóterület adottságainak megfelelő sport- és szabadidős tevékenységeknek keveréke képezi az aktív terméket, önálló vonzerőként és egyedüli tevékenységként csak néhány esetben jelennek meg (pl. vitorlázás, kerékpározás).

Az aktív termék esetében az attrakció részben természeti értékekre épül, legfontosabbak a tájképi adottságok (pl. Balaton, Bakony), a klíma, a víz, az egyedi természeti értékek, melyek a tevékenységek környezetét biztosítják. Jelentős emellett a szabadidős tevékenységek alapjául szolgáló infrastruktúra (pl. kerékpár-, túra- és lovasútvonal hálózat, információs hálózatok), illetve az erre épülő szolgáltatások (pl. sporteszköz-tárolás, szervíz) megléte.

Feladatok rövidtávon (2004. évi szezonra)

- Szervezetfejlesztés (ld. Részletesen külön alponthoz)
- Útvonal-kijelölés. Aktív termék alapjául szolgáló sport- és szabadidős tevékenységek végzésére alkalmas területek, útvonalak kijelölése. Itt figyelembe kell venni a meglévő adottságokat és útvonalakat (pl. bicikliútvonal, illetve

biciklizésre alkalmas mellékutak). A problémát sok esetben a rendezetlen tulajdonviszonyok jelentik (pl. tereplovaglás esetében).

- *Infrastruktúra-fejlesztés.* A terület megközelíthetőségének biztosítása és a gépjárművel fél- és egynapos kirándulóprogramon részt venni szándékozó vendégek számára parkolóhelyek kijelölése. A parkolóban infrastrukturális hiányosságok megoldása, pl. kültéri térképek, illemhelyek, padok elhelyezésével. További feladat a tereprendezés, vagyis az útvonalak tisztítása, elhanyagolt területek karbantartása.
- *Információs hálózat javítása.* A meglévő aktív kínálatot megjelenítő térképek és tájékoztató-, információs táblák elhelyezése, valamint tájékozódást segítő útvonaljelzések (pl. túrajelzések) és jelzőrendszerek (pl. viharjelzések, pálya nehézségét mutató jelzések) kialakítása.
- *Minősítési rendszer(ek) kialakítása.* Az aktív turizmusban érintett szolgáltatók (pl. sportszolgáltatók, szálláshelyek, vendéglátóhelyek, közlekedési eszközök) egységes, az aktív turizmus egyes alfajainak megfelelő szempontok alapján történő, a látogatók számára is informatív minősítése és ennek közzététele (pl. kerékpár tárolási vagy szállítási lehetőségek).

Feladatok középtávon (2004-2006)

- *Attrakciófejlesztés.* Újszerű élményt kínáló, aktív szabadidős tevékenységek (pl. vízisportok) és programok (pl. sportrendezvények) kialakítása a megye különböző pontjain.
- *Szolgáltatásfejlesztés.* Az aktív termék igényének megfelelően, minőségi, férőhelybővítési és funkcionalitási szempontokat figyelembe véve, a szolgáltatások fejlesztése. Például célszerű a sporteszköz tárolására alkalmas szálláshelyek kialakítása, továbbá az adott tevékenység igényeinek megfelelő szolgáltatások biztosítása, pl. sporteszközkölcsönzés (pl. bicikli, szörf, vitorlás), karbantartó/szervizhálózat.
- *Programszervezés.* Meglévő turisztikai kínálat szabadidős és élményszolgáltatásainak megismertetése és hozzáférhetőségének biztosítása az aktív turizmus iránt érdeklődők számára. Például különböző outdoor sportversenyek, sportnapok nyilvánossá tétele. Ennek feltétele a megfelelő tájékoztatás, információszerzés.

Feladatok hosszú távon (2007-2010)

- *Infrastruktúra további fejlesztése.* A magasabb színvonalú programok infrastrukturális hátterét biztosító kiszolgáló létesítmények (pl. kikötő, szerviz, kölcsönző), sportpályák, sportlétesítmények kiépítése (pl. uszoda, strandröplabda pálya) a magas beruházásigény miatt hosszabb távon valósítható meg.
- *Nyelvi mutációk.* Az aktivitást célzó turisztikai attrakciók, élményszolgáltatások, programok több nyelven történő „fogyasztása”. Az idegen nyelvű interpretáció magában foglalja a többnyelvű tájékoztató táblák, térképek, információs kiadványok kialakítását.

Területek Veszprém megyén belül

Földrajzi adottságok tekintetében Veszprém megye egész területe alkalmas az aktív termék megvalósítására, de az infrastrukturális feltételek meglete lehatárolja a lehetőségeket. Infrastruktúra kiépítettsége miatt elsősorban a Balaton-part és a vízparttól 15-20 km-es sávba eső területek, valamint a gyógy- és wellness turisztikai fejlesztések nyomán Pápa és Tapolca, másodsorban pedig a Bakony tekinthető a termék lehetséges helyszínének. A rurális turizmushoz kapcsolódva másodlagos kínálati elemként az aktív turizmus bármelyik kistérségben fejleszthető (pl. gyalogtúrák, mountain bike, stb.).

Szegmensek

	<i>Balatonnál nyaralók</i>	<i>Belföldi vendégek</i>	<i>Külföldi vendégek</i>
<i>Iskolás gyerekek</i>	nem javasolt	nem javasolt	nem javasolt
<i>Önálló fiatalok</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek (családok) gyerekekkel</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek gyerek nélkül</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon

22. ábra Aktív turizmus szegmenseinek rangsorolása

IV.3.4 Konferenciák és találkozók

Turisztikai élmény

A találkozók és konferenciák termék egy meghatározott időben, térben és körben zajló eseményhez kötődnek. A termék azokat a szolgáltatásokat és tevékenységeket foglalja magában, amelyek a résztvevők utazásával és a rendezvény színhelyén való tartózkodással függnek össze.

A találkozók, konferenciák résztvevők különleges, nyugodt környezetet keresnek, ahol semmi sem zavarja meg az utazásuk célját: az ismeretszerzést és a szakmai kapcsolatépítést, együttműködést. A termék keretében szakmai találkozókra, szemináriumokra, továbbképzésekre, üzleti megbeszélésekre, incentive hétvégékre kerülhet sor. Konferenciák esetében kis, illetve közepes méretűekre gondolunk, amelyek nem igényelnek nagy befogadóképességű termeket és nehezen, illetve magas térítés ellenében kielégíthető speciális igényeket.

A találkozók, konferenciák turisztikai élménye az ülés, az összejövétel témája, valamint a szakmai kapcsolatépítés és társas együttműködés. Mindemellett fontos szerepet játszik az a környezet, helyszín, amely az összejövételnek otthont ad.

Feladatok rövidtávon (2004. évi szezonra)

- *Szervezetfejlesztés* (ld. Részletesen külön alpontban)
- *Meglévő adottságok* (szálláslehetőségek, rendezvényhelyszínek, teremkapacitás) feltérképezése
- *Minőségbiztosítási rendszer kialakítása.* A meglévő turisztikai szolgáltatások (pl. szálláshelyek, rendezvényhelyszínek) egységes szempontok alapján történő minősítése és a turisztikai szolgáltatások minőségi hiányosságainak fokozatos felszámolása.

Feladatok középtávon (2004-2006)

- *Infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés.* A meglévő szolgáltatói infrastruktúra, a szálláshelyek és rendezvényhelyszínek fejlesztése minőségi, férőhely-bővítési és funkcionalitási szempontokat figyelembe véve. A vendégek által elvárt kiegészítő szolgáltatások a tanácskozáshoz szükséges feltételeket teremtik meg: megfelelő számú és kapacitású termék, prezentációs (pl. video, írásvetítő, projektor) és kommunikációs (pl. hangosító berendezés) eszközök, irodai szolgáltatások (fax, fénymásolás) és igény esetén tolmácgép.

Feladatok hosszú távon (2007-2010)

- *Infrastruktúra további fejlesztése.* Szálláshelyek és rendezvényekre alkalmas helyszínek (művelődési házak, mozik) mennyiségi és minőségi fejlesztése.

Területek Veszprém megyén belül

A találkozókra, konferenciákra a megye több települése is alkalmas. A lehetséges helyszínek körét a rendelkezésre álló szálláshely és a szolgáltatási-infrastruktúra határozza meg. Így a találkozókra, konferenciákra alkalmasak a Balaton-parti települések, nagyobb városok (Veszprém, Pápa), kistelepülések (pl. Tapolca, Sümeg) illetve a városi környezettől távollévő helyszínek (pl. Bakonybél). A kiválasztott helyszín fekvése és adottságai meghatározza a szabadidős programlehetőségek körét.

Szegmensek

	Szakmai találkozók	Konferenciák és kongresszusok
<i>Balaton-part</i>	rövid távon	középtávon
<i>Sokszínű városok</i>	rövid távon	hosszú távon
<i>Hagyományos kistelepülések</i>	rövid távon	középtávon
<i>„Rejtett” helyek</i>	rövid távon	nem javasolt ⁶

23. ábra Konferenciák és találkozók szegmenseinek rangsorolása

⁶ Kapacitás-korlátok miatt.

IV.4 SZERVEZETFEJLESZTÉS

A megyében működő különféle intézmények és szervezetek összességére jellemző az elszigeteltség, a „saját harcok vívása”. A sikeres térségi fejlesztési modellek ugyanakkor Nyugat-Európában – és hazánkban is – az egy-egy gazdasági területen érintett különféle – profitorientált és non-profit – szereplők együttműködésére épülnek. A turizmus esetében a közös fellépés, ha lehet, más területeknél is fontosabb, hiszen a látogató soha nem egy turisztikai attrakció meglátogatásában vagy egy szolgáltatás igénybe vételében érdekelt, hanem mindezeket együttesen tartalmazó komplex turisztikai termékben. Különösen nagy beruházásoktól eltekintve a szereplők egymásra vannak utalva, mely hazánk vidéki területeire kiemelten jellemző. A különféle szereplők közötti együttműködés alapja a kompetenciák világos körülhatárolása és az együttműködésnek teret adó szervezet kialakítása.

IV.4.1 A turizmusban érintett szereplők feladatai

A turizmus fejlesztése három, viszonylag homogén tevékenység-típus együttműködését jelenti.

24. ábra Szereplők közötti feladatmegosztás a turizmusban

A turisztikai termék akkor lesz teljes, megalapozott és piacképes, ha mind a fejlesztés, mind pedig a működtetés szakaszában egymással összhangban megvalósul mindhárom tevékenység.

1. szint: A piacképes szolgáltatások nélkül nem valósulhat meg vendégforgalom, valamint ezen a szinten realizálódik a turizmusból származó bevétel. Ezt a tevékenységet látja el Veszprém megye vállalkozásainak, turisztikai szolgáltatóinak összessége. Mindazok a szervezetek ide sorolhatóak, amelyek közvetve vagy közvetlenül érintettek a turizmusban – szálláshelyek, vendéglátóegységek éppúgy, mint például azok a kerékpáros szervizek, melyek kerékpáros turistákat is kiszolgálnak és azok az önkormányzatok vagy önkormányzati szervezetek, amelyek a turisztikai kínálatot rendezvények szervezésével gazdagítják.

Szereplők:

- Települési önkormányzatok
 - Turisztikai vállalkozók (szállásadók, vendéglátók, attrakciók működtetői)
 - Turizmust kiszolgáló vállalkozók
 - Helyi lakosok, mint munkavállalók
2. szint: Az elszigetelt szolgáltatások önmagukban a turizmus piacán nem versenyképesek. Amit a látogatók keresnek, az a turisztikai élmény – a kikapcsolódás, a szórakozás, a különlegesség – amit turisztikai attrakciók megtekintése és szolgáltatások együttes elfogyasztása révén érhetnek el. Szükség van tehát arra, hogy a szolgáltatások rendelkezzenek bizonyos közös sajátosságokkal, egytől egyig hozzájáruljanak a keresett turisztikai élményhez és erre építve ezt közösen, egy turisztikai termék rendszerébe foglalva jelenítsék meg a piacon. A termékké szervezés feladata mindenhol az attrakciók tulajdonosainak és üzemeltetőinek, valamint a turisztikai szolgáltatók által létrehozott területi elvű szervezeteknek a feladata (a kevés sikeres hazai kezdeményezés között a Villány-Siklói Borút Egyesület tevékenysége emelhető ki). Optimális esetben a termék piacra vitele már utazásszervező vállalkozások tevékenységi körébe tartozik, Magyarországon azonban ez a tevékenység a mai körülmények között ritkán rentábilis, így ezt a feladatot a fogadóterületek szervezeteinek kell felvállalnia.

Szereplők:

- **A turisztikai attrakciók tulajdonosainak és a szolgáltatóknak a részvételével újonnan létrehozandó formális (pl. egyesületek) vagy informális (pl. együttműködés, rendszeres fórum) szervezetek**
- Veszprém megyében működő térségfejlesztési társulások
- Veszprém megye turisztikai egyesületei
- Veszprém megyében működő egyéb, turizmusban is érdekelt non-profit szervezetek (kulturális egyesületek, természetvédelmi szervezetek stb.)
- Veszprém megyében működő mezőgazdasági szervezetek (hegyközségek, borút egyesületek, stb.)

3. szint: A szolgáltatások, illetve az ezekből szervezett turisztikai termékek értékesítésének előfeltétele, hogy a látogatók Veszprém megyét a lehetséges úti célok között számon tartsák. Ennek érdekében szükség van Veszprém megye általános és egységes megjelenítésére a turizmus piacán. Ez a kommunikáció a 2. szinten megszervezett turisztikai termékekre épül, de azokat nem egyenként, hanem a megye értékeit összességükben közvetíti és mint ilyen, kizárólag non-profit jelleggel valósítható meg. Elsődlegesen Turisztikai Hivatala útján Veszprém Megye Önkormányzata látja el ezt a feladatot, de a megyében (is) működő szervezetek is szerepet játszanak benne:

- ✓ Közép-Dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság
- ✓ Balatoni Regionális Turisztikai Projekt Iroda
- ✓ Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
- ✓ Falusi Turizmus Veszprém Megyei Egyesülete
- ✓ Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- ✓ Egyházak

A Turisztikai Hivatal hatékonyságát javítja, ha egyes akciók kivitelezésében ezekkel a szervezetekkel a korábbi gyakorlatnak megfelelően a jövőben is együttműködik.

Veszprém megye turizmusának jövője legnagyobb mértékben attól függ, hogy létrejön-e az egyes termékek fejlesztésében és értékesítésében érdekelt szereplők összefogása és az ennek keretét biztosító szervezeti háttér. A turizmus fejlesztéséhez tehát olyan szervezetekre és szervezeti rendszerre van szükség, mely képes az egyéni érdekeket és célokat integrálni és az így megalapozott közös fellépés révén az elszigetelt egyéni akcióknál jelentősebb eredményeket elérni.

IV.4.2 Veszprém megye létező turisztikai szervezeti rendszerének felhasználása

Veszprém megye az országban egyedülálló helyzetben van a turisztikai szervezeti rendszer kiépítettségét és integráltságát tekintve. A Megyei Önkormányzat

- egyben tartotta és a Balatontourist Részvénytársaságban profit-orientáltan hatékonyan működteti turisztikai vagyont,
- a Turisztikai Hivatal formájában országosan elismerten működő szervezetet hozott létre a turizmussal kapcsolatos non-profit feladatok ellátására,
- támogatásával létrejött az országosan egyedülálló sűrűségű Tourinform hálózat,
- rendszeresen támogatja a turisztikai kezdeményezések piacra jutását a Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítvány forrásaival.

Összességében tehát megállapítható, hogy a Veszprém Megyei Önkormányzat a 90-es években a megváltozott feltételekhez nem csak sikeresen alakította hozzá turisztikai szervezeti struktúráját, hanem jelentősen ki is bővítette azt. Mindezek eredményeként a szervezeti struktúra fejlesztésében eddig követett irány ma már közel elérte határait. Az új évezredben olyan új kihívások jelentek meg, melyek a szervezeti rendszer fejlesztésében – az eddig elért eredmények megtartása mellett – új prioritások figyelembe vételét is igénylik. Ennek három legfontosabb eleme a következő:

- a meglevő szervezeti rendszer tevékenységének néhány, projekt jelleggel kidolgozott feladatra koncentrációja,
- a non-profit szervezeti rendszer akcióinak összehangolása a kijelölt feladatok megoldása érdekében,
- a ma élesen elkülönülő profit-orientált és non-profit marketing tevékenység integrálására alkalmas rugalmasabb szervezetek vagy informális együttműködések létrehozása.

A fenti elvek alkalmazása a gyakorlatban a következőkben érinti a Megyei Önkormányzat bizottságait, intézményeit, illetve az általa támogatott külső szervezetek tevékenységét, feladatkörét:

- *A Megyei Önkormányzat Közgyűlése:*
 - ✓ Jelen koncepció elfogadásával egyidejűleg határozatban rögzítse, hogy a turizmus Veszprém Megye egyik stratégiai ágazata, melynek fejlesztése az Önkormányzat apparátusán belül nem egy-egy bizottság vagy intézmény feladata, hanem a teljes megyei intézményrendszer közös ügye.
- *Idegenforgalmi és Küllkapcsolatok Bizottsága:*
 - ✓ Feladata a koncepció elfogadásának előkészítése, valamint a koncepcióban megfogalmazottak megvalósulásának ellenőrzése és a külső feltételek változásával összhangban a módosítások, kiigazítások elfogadása. A Bizottság az a szervezet, amely a Megyei Önkormányzat teljes turisztikai eszköz- és intézményrendszerét átlátva képes az erőforrások felhasználásának hatékonyságát ellenőrizni.
 - ✓ A Bizottság lehetősége és feladata az is, hogy a turizmussal összefüggő tevékenységeket a szűkebben vett turisztikai intézményrendszeren kívüli megyei intézményekkel is összehangolja. Ennek érdekében kezdeményezheti más bizottságokkal közös ülések, illetve egy évenkénti megyei turisztikai vitanap megtartását. Ezek a fórumok lehetőséget adnak a turizmus helyének a Megyei Önkormányzat teljes tevékenységén belüli tisztázására.

- *A Megyei Önkormányzat más bizottságai:*
 - ✓ A Megyei Önkormányzat Közgyűlésének határozata alapján áttekintik saját területük és intézményeik, valamint a turizmus közötti lehetséges kapcsolódási pontokat.
- *Veszprém Megye Önkormányzat Turisztikai Hivatal:*
 - ✓ A Turisztikai Hivatal feladata marad továbbra is az általános non-profit megyei turizmus marketing fenntartása és további fejlesztése, keretet biztosítva a konkrét termékfejlesztési és marketing projektek megvalósításához. A cél a megye minden kistérségének általános megjelenítése a turizmus piacán – ez azonban csak a lehetőséget teremti meg, de nem helyettesítheti a helyi kezdeményezések kidolgozását.
 - ✓ A tevékenység jelentős részét célszerű a koncepcióban megfogalmazott vagy közép- és hosszú távon fejlődésnek induló új turisztikai termékek piacra vitelét segítő akciók megvalósítására fordítani és ezek révén tartalommal megtölteni az általános arculatot.
 - ✓ A konkrét termékekhez kapcsolódó tevékenység esetében a koncepcióval összhangban levő termékfejlesztési projektek támogatása legyen a településeknek, kistérségeknek nyújtott segítség alapja.
 - ✓ **Középtávon célszerű a turisztikai struktúrát egyfajta turisztikai kamara jelleggel működtetni és erre alapozva a működtetésbe a településeket és a profit-orientált szervezeteket bevonni. Ez lehetővé teszi a felhalmozott tapasztalatok és kapcsolatrendszer megőrzését és további hasznosítását.**
- *Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítvány:*
 - ✓ Célszerű a jövőben a támogatások koncentrálása és egy-egy piaci akcióhoz történő kisösszegű hozzájárulása helyett a koncepcióban megfogalmazott termékfejlesztési irányok valamelyikébe illeszkedő komplex projektek támogatása. Optimális esetben a Közalapítvány a kiválasztott projektek esetében további pályázatokon való megjelenéshez nyújt önrész-hozzájárulást.
 - ✓ A támogatások odaítélése esetében előnyben kell részesíteni a több piaci szereplő összefogására épülő projekteket.
- *Tourinform irodák:*
 - ✓ A külső intézményként támogatott települési Tourinform irodák esetében a támogatás normatív jellege helyett a jövőben a támogatás feltételeinek pontos meghatározására van szükség. Ezek között kiemelkedő a piaci igényeknek megfelelő nyitva tartás és a Turisztikai Hivatal termék- és célpiac orientált marketingakcióiban részvétel.

- *Megyei Közművelődési Intézet:*
 - ✓ A kultúra és a turizmus közötti kapcsolat a legerősebben az örökség turizmus esetében nyilvánul meg. Ennek a terméknek a kialakítása a turisztikai termékfejlesztés határain túlmutatva a helyi lakosság kulturális ellátását is javítja. Indokolt ez alapján, hogy a termékfejlesztés központi elemének, a bemutathatóság-fejlesztésnek a koordinációját ez az Intézet végezze.
 - ✓ Az Intézet a kulturális intézményekkel fenntartott kapcsolatrendszerére építve a termékfejlesztést és a Turisztikai Hivatal marketing tevékenységét a megyei rendezvények koordinációjának segítségével, illetve az erre vonatkozó információk begyűjtésének szervezésével támogathatja.
- *Más megyei intézmények:*
 - ✓ A turizmus olyan komplex jelenség, mellyel ha áttételesen is, de minden megyei intézmény kapcsolatba kerül. Ennek fényében nyilvánvaló, hogy a turizmus fejlesztése iránt elkötelezett Megyei Önkormányzat a turizmus fejlődését legalább annyira támogathatja az általa fenntartott szervezetrendszer turizmus-barát működtetésével, mint a kimondottan turisztikai célú intézmények munkájával. Ez azzal alapoízható meg, hogy a Megyei Önkormányzat döntése és az illetékes bizottságok ellenőrzése mellett a jövőben minden intézmény megfogalmazza a turizmushoz fűződő viszonyát, feltárva a lehetséges kapcsolódási pontokat (különös tekintettel az egészségügyi ellátásra és kulturális intézményekre).

IV.4.3 Termékfejlesztést segítő együttműködések létrehozása

Örökség turizmus

25. ábra Örökség turizmus szereplői közötti feladatmegosztás

A Veszprém megye legnagyobb jelentőségű, örökség jellegű turisztikai attrakcióit egységes keretbe foglaló örökség turisztikai termék olyan megyei szintű együttműködés kialakítását igényli, mely biztosítja az egységes elvek szerinti fejlesztést és a közös marketing tevékenységet. Ennek a terméknek a kialakítása azt feltételezi, hogy a kulturális értékek a turizmus piacán is egységes keretben jelennek meg.

Az együttműködés a termékfejlesztés és a marketing több intézkedése esetében elengedhetetlen, így az

- ✓ egységes interpretáció,
- ✓ rendezvénykínálat összehangolása,
- ✓ minőségbiztosítás,
- ✓ egységes promóció és értékesítés

esetében, valamint

- ✓ mindezekben a területeken konkrét projektek kidolgozása és

- ✓ külső, pályázati források bevonása.

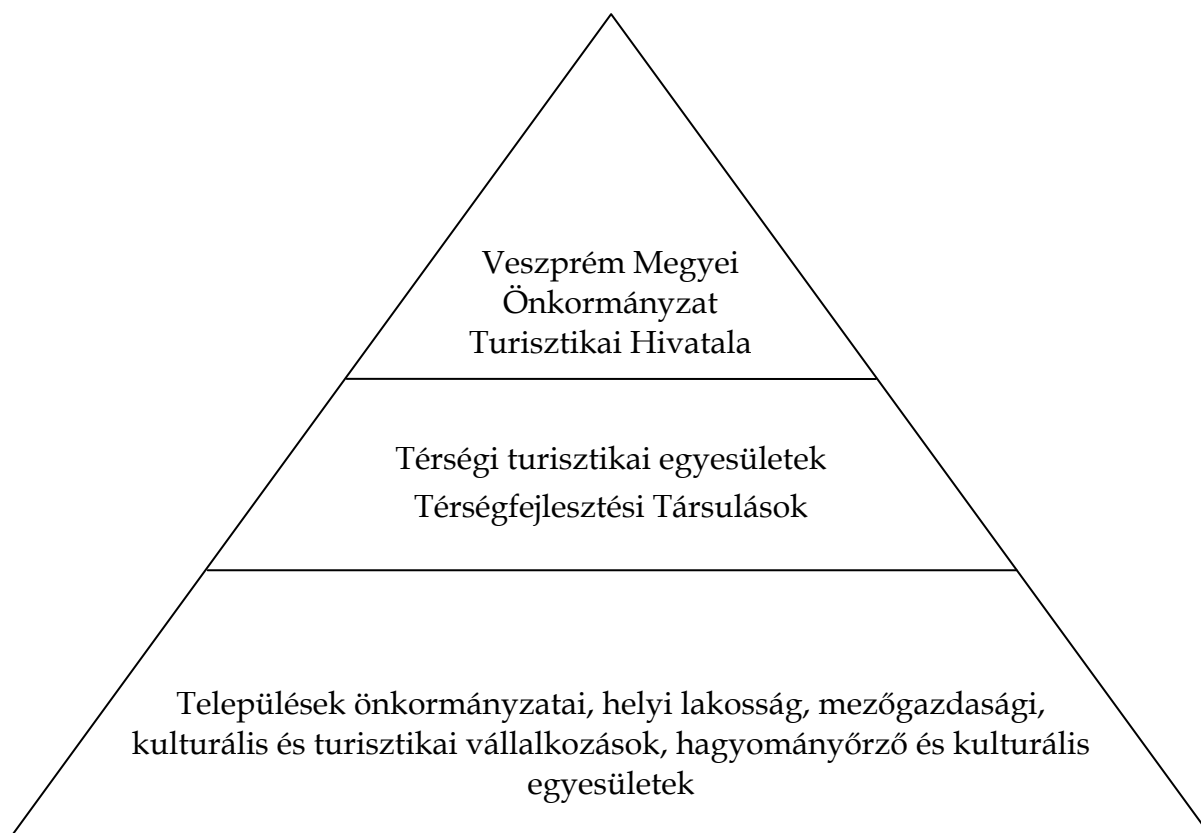
Tekintettel arra, hogy a termék földrajzilag a teljes megyére kiterjedő összefogást igényel, ugyanakkor a kiemelkedő attrakciók korlátozott száma miatt más fejlesztésre szánt termékekhez képest itt viszonylag kevesebb szereplő együttműködésére van szükség, a termékfejlesztés és a marketing koordinációját célszerű a MÖK megfelelő intézményeire bízni.

A termék kialakítása érdekében folyamatosan biztosítani kell a következő szereplők bevonását:

- ✓ *Megyei Közművelődési Intézet*, mint a termékfejlesztés koordinátora,
- ✓ *Megyei Turisztikai Hivatal*, mint a termék marketingjének koordinátora,
- ✓ *az érintett települések önkormányzatai*, mint a településkép gondozói, a kulturális intézmények fenntartói és a helyi turisztikai információs rendszerek biztosítói,
- ✓ *az érintett települések önkormányzatainak és a Megyei Önkormányzat kulturális intézményei*, mint a kulturális örökséget megtestesítő létesítmények és helyszínek kezelői,
- ✓ *az egyházak*, mint az egyházi örökség (műemlékek, kiállítóhelyek) tulajdonosai,
- ✓ *a Kincstári Vagyoni Igazgatóság*, mint egyes műemlékek kezelője,
- ✓ *a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága*, mint a Veszprém megyei természeti örökség kezelője,
- ✓ *kulturális és hagyományőrző egyesületek*, mint a nem kézzelfogható kulturális örökség ápolói,
- ✓ *az örökség jellegű turisztikai attrakciók üzemeltetésével foglalkozó érintett vállalkozások.*

Az együttműködés alapjául formális, non-profit szervezet létrehozása célszerű (egyesületi vagy non-profit szervezet formájában), amely biztosíthatja az együttműködés, a kommunikáció és a koordináció napi szervezési feladatainak megoldását, a munka folytonosságát és egyben a források felkutatását is.

Javaslat a MÖK számára: Turisztikai és kulturális intézményein keresztül vállalja fel az örökség turizmus fejlesztésének szakmai támogatását és a formális szervezet létrehozásának kezdeményezését, valamint területfejlesztési és turisztikai forrásaiból nyújtson támogatást a program megvalósításához.

26. ábra Rurális turizmus szereplői közötti feladatmegosztás

A rurális turizmus megvalósulhat statisztikai kistérségi vagy ettől eltérő, önkéntes társuláson alapuló funkcionális turisztikai mikrorégiós területi egységekben. A termékre minden esetben jellemző az alulról történő kezdeményezés és a helyi koordináció. A Megyei Önkormányzat jelenleg az ilyen kezdeményezések koordinálásához nem rendelkezik megfelelő apparátussal, illetve anyagi eszközökkel, feladata elsősorban a helyi rurális turizmus fejlesztési programok felkarolása és támogatása azzal, hogy a kialakított termékeket a megyei turizmusmarketingben megjeleníti, piacra jutásukat segíti. Ezen általános elv megfogalmazása mellett le kell szögezni, hogy a fejlődést gyorsíthatja – és ezzel a jövőbeni hazai és EU agrár- és vidékfejlesztési támogatások megszerzésének esélyét jelentősen javíthatja – egy, kezdeményezése és eredményei alapján kiemelt térségben a termékfejlesztés támogatása.

Javaslat a MÖK számára: A Megyei Önkormányzat Turisztikai Hivatalán keresztül, annak alaptevékenységéhez illeszkedve, valamint a Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítvány eszközeinek felhasználásával egyfajta ernyőszervezetként segítse a rurális turizmus-fejlesztések piacra jutását, folytatva, továbbfejlesztve az eddigi gyakorlatot. Ennek előfeltétele az egyes kistérségekben a

ráurális turizmus termékfejlesztés elindulása, piacképes turisztikai termék kialakulása.

Javaslat a MÖK számára: A Megyei Önkormányzat területfejlesztési és turisztikai forrásaiból támogasson egy kiemelt térségi kezdeményezést „mintaterületként” annak érdekében, hogy azok később példaként szolgáljanak. A kiválasztásnál a döntő szempont a koncepcióban a ráurális turizmus fejlesztésénél megadottak alapján saját kistérségi fejlesztési program elkészítése és a megvalósítás megkezdése.

A kistérségekben ráurális turizmusfejlesztéssel foglalkozó szervezeteknek a következő területeken kell a térségi szereplők együttműködését elérni:

- ✓ információs hálózat fejlesztése,
- ✓ attrakció- és élménykínálat fejlesztése,
- ✓ rendezvénykínálat összehangolása,
- ✓ minőségbiztosítás,
- ✓ egységes promóció és értékesítés,

valamint

- ✓ mindezekben a területeken konkrét projektek kidolgozása,
- ✓ közös akciók finanszírozása és
- ✓ külső, pályázati források bevonása.

A térségi fejlesztés koordinációját olyan szervezet láthatja el, mely az adott térségben a ráurális turizmusban érintett szereplők számára elfogadott, hiteles, továbbá amelyik képes a termékfejlesztéssel és termékmenedzsmenttel kapcsolatos napi feladatokat ellátni. A fejlesztéssel foglalkozó szervezetek esetében mellőzni kell az olyan helyszínek támogatását, ahol egymástól függetlenül és együttműködés nélkül több szervezet igyekszik azonos célt elérni.

A termékfejlesztéssel és a termékmenedzsmenttel foglalkozó szervezetnek a következő szereplők közötti kommunikációt és kooperációt kell elérnie:

- ✓ az érintett települések önkormányzatai, mint a településkép gondozói, a kulturális intézmények fenntartói és a helyi turisztikai információs rendszerek biztosítói,
- ✓ a térségben működő *turisztikai vállalkozások*, mint a turisztikai infrastruktúra biztosítói,
- ✓ a térségben működő *mezőgazdasági és kézműipari vállalkozások*, mint turisztikai attrakcióként is interpretálható tevékenységek végzői,
- ✓ a térségben működő *kulturális és hagyományőrző egyesületek*, mint a nem kézzelfogható kulturális örökség ápolói,
- ✓ a *falusi turizmus* érdekképviselésével és fejlesztésével foglalkozó helyi és/vagy megyei szervezetek (mint pl. a Falusi Turizmus Veszprém Megyei Egyesülete), mint ennek a turisztikai terméknek a kezdeményezői,
- ✓ az érintett területeken a *Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága*, mint a Veszprém megyei természeti örökség kezelője.

A kistérségi együttműködés alapjául mind önkormányzati, mind pedig vállalkozói kezdeményezésű non-profit szervezetek létrehozása megfelel (mindkettőre van példa a megyében).

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatalon keresztül a térségek közötti koordináció jellegű tanácsadással és az elkészült turisztikai termékek piacra vitelének támogatásával segítse a rurális turizmus fejlesztésével foglalkozó szervezetek munkáját, amennyiben azok tevékenysége megfelel a koncepcióban megfogalmazott fejlesztési programnak.

Aktív turizmus

27. ábra Aktív turizmus szereplői közötti feladatmegosztás

Az aktív turizmus esetében a fejlesztéseket koordináló szervezetek nem területi, hanem tevékenységi (pl. sportági) alapon szerveződhetnek. A kerékpáros, a vitorlás, a lovas turizmus területén már a korábbiakban is történtek összefogási, termékfejlesztési kezdeményezések, az egészség- és wellness turizmus esetében pedig a jelenleg zajló fejlesztések (Balaton-part több pontja, Tapolca, Pápa) indíthatnak el ilyen kezdeményezéseket. Ezek közül néhány megerősödésére és kiemelkedésére a jövőben elsősorban sikeres projektek megvalósítása kapcsán lehet számítani. Sem a Megyei Önkormányzat, sem más államigazgatási szervezet nem helyettesítheti az aktív turizmusban érintett *szolgáltatók és szervezők felismerését, hogy*

az összefogásban résztvevők mind a források megszerzésében, mind pedig a piaci eredményekben jobb eredményeket érhetnek el, mint a kimaradók. A Megyei Önkormányzat feladata ennek megfelelően az egységes megyei aktív turisztikai kínálat megjelenítése – ezzel pedig a Balaton, mint a hagyományos üdülési terület újrapozícionálása és új, fiatal célcsoportok megnyerése. Mindez a Veszprém megyében elinduló, vagy ott is megjelenő kezdeményezések, projektek piacra jutását egységes keretben támogatja.

Javaslat a MÖK számára: A Megyei Önkormányzat Turisztikai Hivatalának marketing tevékenységével, valamint Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítvány eszközeinek felhasználásával vegyen részt aktív turizmus projektekben, segítve piacra jutásukat.

A megyében – illetve tágabban az érintett Közép-Dunántúli és Balaton Régiókban – az aktív turizmus fejlesztésével foglalkozó szervezeteknek, illetve projekteknek a következő területeken kell az érintett szereplők együttműködését elérni:

- ✓ szolgáltatásfejlesztés egységes szolgáltatás-rendszerek kialakítása érdekében,
- ✓ rendezvénykínálat időbeli és tematikus összehangolása,
- ✓ minősítés,
- ✓ egységes promóció és értékesítés.

A szervezetek, illetve projektek közötti együttműködés területei:

- ✓ több sportágat, aktivitást integráló ajánlatok,
- ✓ egységes megyei turisztikai marketing.

Az aktív turizmust integráló szervezetek, illetve az aktív turizmus megyei szintű koordinációját segítő fórum a következő típusú szervezetek részvételét feltételezi:

- ✓ *sportszolgáltatók és sportegyesületek*, mint az aktív tevékenységek és rendezvények szervezői, valamint sporteszközök kölcsönzői,
- ✓ *közlekedési vállalatok*, mint a sporteszközök szállítói, a különböző helyszíneken végzett aktív tevékenységeket összekapcsoló szereplők,
- ✓ *szállás- és vendéglátóhelyek*, mint a többnapos aktív programok vendégeinek speciális igényeit kiszolgáló háttérszolgáltatói (pl. sporteszköz-elhelyezés, speciális étrendek, stb.), valamint számos aktív tevékenység (pl. sportpálya építésével és sportfelszerelés biztosításával beltéri és kültéri sportok feltételeinek megteremtői) infrastruktúrájának biztosítói,
- ✓ *az érintett települések önkormányzatai és ezek társulásai*, mint létesítményekkel (pl. sportcsarnokok) és természeti környezetükkel az aktív tevékenységek infrastruktúrájának, valamint a kapcsolódó információs rendszereknek a biztosítói.

Javaslat a MÖK számára: Turisztikai Hivatalán keresztül kezdeményezze az aktív turizmus különböző területein végrehajtott fejlesztések, elinduló projektek közötti marketing-együttműködést. Erre elsősorban nem formális szervezet létrehozásával,

hanem egy konzultatív fórum biztosításával, az adott évi marketing akciók összehangolásával lehet sort keríteni.

Találkozók és konferenciák

28. ábra Találkozók és konferenciák szereplői közötti feladatmegosztás

A találkozók és konferenciák sajátossága, hogy – a vakációs turizmus termékeivel szemben – létezik olyan szervező (mely lehet rendezvényszervező vállalkozás, de a konferencia vagy találkozó helyszínéül szolgáló szálláshely is), mely az összes igénybe vett szolgáltatást koordinálja, leszervezi, az azonos minőségi színvonalat megköveteli és betartatja. Együttműködés-fejlesztés ezért ebben az esetben a teljes megye vonatkozásában, a már ma is létező kínálat, illetve a jövőbeni fejlesztések piacra juttatása terén szükséges. Ennek megfelelően ebben az esetben sem valamilyen formális, a kínálatfejlesztést és a marketinget integráló szervezetre van szükség, hanem olyan közös akciókra és projektekre, melyek Veszprém megyét, mint konferenciák és találkozók lehetséges és optimális helyszínét az üzleti turizmus piacán megjelenítik.

A Veszprém megyei konferencia és találkozó helyszínek piacra jutását segítő együttműködésnek a következő területeken kell a résztvevő szolgáltatók közös fellépését elérni:

- ✓ minősítési rendszer,
 - ✓ egységes promóció és (részben) értékesítés,
- valamint

- ✓ ezeken a területeken konkrét projektek kidolgozása,
- ✓ közös akciók finanszírozása és
- ✓ külső, pályázati források bevonása.

Az együttműködés a *konferenciák és találkozók megrendezésére alkalmas helyszínek* közötti kommunikációt és kooperációt mozdítja elő (ide értve a megfelelő teremkapacitással rendelkező szálláshelyeket és önkormányzati létesítményeket is).

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatalon keresztül kezdeményezze a „konferencia és találkozó” kínálat egységes piacra vitelét segítő együttműködés, rendszeres fórum létrehozását.

IV.5 ALKALMAZANDÓ MARKETINGESZKÖZÖK

IV.5.1 Csomag-összeállítás

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően, de a jövőben szélesebb piaci kört bevonva folytatni, továbbra is cél a konkrét, a látogatók számára a vásárlást, fogyasztást megkönnyítő ajánlatok összeállítását.

Rövidtávon (2004. évi szezonra)

- Balaton-parton nyaralók számára kirándulási ajánlatok összeállítása
 - ✓ Egy- és félnapos kirándulás-javaslatok összeállítása a megye egyénileg is látogatható településeinek, turisztikai attrakcióinak bekapcsolásával

Javaslat a MÖK számára: A megye turizmusban érintett szereplőitől – turisztikai szolgáltatóitól, kistérségi szervezeteitől, turisztikai és kulturális egyesületeitől és Tourinform irodáitól – megvalósítható ajánlatok kialakításának ösztönzése.
 - ✓ Szervezett kirándulásként új, Veszprém megye turisztikai kínálatára épülő csomagajánlatok kidolgozása

Javaslat a MÖK számára: Workshop vagy közös képzési-fejlesztési program keretében a Balaton-parton működő programszervező irodák, valamint a Veszprém megyében található turisztikai attrakciók tulajdonosainak-üzemeltetőinek és turisztikai szolgáltatóinak részvételével a kapcsolódási pontok, együttműködési lehetőségek áttekintésére, a kapcsolatfelvétel ösztönzésére.
- Osztálykirándulás és táborozási csomagajánlatok kialakítása Veszprém megye turisztikai kínálatának konkrét, megvalósítható formába öntésével. A tematikus csomagajánlatok a következő témákat ölelik fel: iskolai oktatási anyag megtapasztalása, természetismeret, kultúra-hagyományok, sport-kikapcsolódás.

Javaslat a MÖK számára: Workshop vagy közös képzési-fejlesztési program keretében a Tourinform irodák, kistérségi együttműködések, turisztikai és kulturális egyesületek, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, az egyházak és a megyében működő múzeumok, kiállítóhelyek bevonása az osztálykirándulás és táborozási program kialakításába, csomagajánlatok kidolgozásának kezdeményezése, bekérése.
- Egyénileg igénybe vehető kerékpáros túraajánlatok kialakítása
 - ✓ Egy- és félnapos kirándulással a Balaton-partról kerékpárral elérhető attrakciókat bekapcsoló túraajánlatok készítése
 - ✓ Veszprém megyében megvalósítható többnapos kerékpártúra javaslatok

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatal az érintett attrakciók tulajdonosait-üzemeltetőit, kerékpáros egyesületeket, a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkot és a kerékpáros turizmusban érintett más szereplőket bevonva bővítsse ki a célzott kommunikációt megalapozó túrajavaslatokat.

Középtávon (2004-2006)

▪ Csomagok kialakítása a belföldi piac számára

✓ Örökség turizmus csomagajánlatok (túrajavaslatok) kialakítása

Javaslat a MÖK számára: Az örökség turizmus fejlesztésére létrehozandó szervezeten keresztül – ennek megfelelően a termékfejlesztési együttműködés résztvevőinek, valamint a turisztikai szolgáltatóknak a bevonásával közös, egyhetes nyaralás és hétvégi kirándulás csomagajánlatok, túrajavaslatok összeállítása

✓ Rurális turizmus csomagajánlatok (túrajavaslatok) kialakítása

Javaslat a MÖK számára: a rurális termék kialakításában érintett szereplőktől - kistérségek, települési önkormányzatok, turisztikai egyesületek – megvalósítható ajánlatok, túrajavaslatok bekérése

✓ Aktív turizmus csomagajánlatok (túrajavaslatok) kialakítása

Javaslat a MÖK számára: az aktív turisztikai termék kínálatát megalapozó turisztikai szolgáltatóktól ajánlatok bekérése, közös ajánlatok kidolgozásának támogatása

Hosszú távon (2007-2010)

▪ Örökség, rurális és aktív turizmus csomagajánlatok (túrajavaslatok) kialakítása a kijelölt külföldi szegmensek számára

Javaslat a MÖK számára: Az egyes termékek kialakításában érintett szereplőktől - kistérségektől, települési önkormányzatoktól, turisztikai egyesületektől, turisztikai szolgáltatóktól – külföldi látogatók érdeklődésére is számot tartó ajánlatok, túrajavaslatok bekérése, illetve a korábban kialakított csomagok nyelvi mutációinak bővítése.

IV.5.2 Értékesítés

Az értékesítés-fejlesztésének célja az, hogy Veszprém megye turisztikai termékei iránt érdeklődők számára a megvalósítható, finanszírozható alternatívák közül a látogatók számára a szolgáltatások és szolgáltatás-csomagok lehető legkényelmesebb és egyben más területekkel versenyképes vásárlási, foglalási lehetőségét biztosítsa.

Rövidtávon (2004. évi szezonra)

- A legfontosabb feladat rövidtávon minden termék esetében az attrakciók és szolgáltatások hozzáférhetőségének és foglalhatóságának biztosítása, hiszen csak ebben az esetben kelhetnek útra biztonsággal az érdeklődő látogatók: abban a tudatban, hogy a prospektusban kiválasztott terület attrakciói nincsenek zárva, látogathatóak, a szükséges szolgáltatások valóban igénybe vehetőek.
- ✓ A termékfejlesztési folyamat részeként minden termék esetében definiálni és hatékonyan kommunikálni kell legalább egy olyan *központi kapcsolatfelvételi pontot*, ahol az érdeklődők minden szükséges szolgáltatást, illetve (a termékfejlesztési folyamattal összhangban bővülő) komplex szolgáltatás-csomagokat lefoglalhatnak (és ezzel összhangban minden, az utazásra motiváló és az utazáshoz szükséges információt képesek megadni).

Javaslat a MÖK számára: A Megyei Önkormányzat Turisztikai Hivatalán keresztül lépjen fel kezdeményezőként partnereinél. A tematikus kiadványokon és az Internet oldalon jelentős terjedelemben foglalkozzanak a konkrét túrajavaslatokkal és ezek foglalási lehetőségeivel. A kiadványok elkészítésének és vásárlási megjelenítésének előfeltétele legyen – ezzel összhangban – a foglalási lehetőség biztosítása. A MÖK által társfinanszírozott Tourinform irodák esetében a *kapcsolatfelvételi lehetőség biztosítása* legyen a megyei támogatás egyik feltétele.

Javaslat a MÖK számára: Turisztikai Hivatalán keresztül megyei és regionális területfejlesztési források megpályázásával kezdeményezze a jelenleg elsősorban információnyújtással foglalkozó szervezetek bázisán a szolgáltatók bevonásával *értékesítést segítő együttműködések* kialakítását.

- ✓ Szükség van kiszámítható és jól kommunikált, lehetőség szerint a vendégek időbeosztásához illeszkedő nyitvatartási időkre minden szolgáltató esetében. Ez legtöbb esetben nem azonos a hivatali időbeosztásokkal és/vagy az üzletek nyitva tartásával, hiszen a látogatók többsége az esti órákat (Balaton-partról), illetve a hétvégét (belföldi látogatók) használja ki újabb élmények szerzésére.

Javaslat a MÖK számára: A Megyei Önkormányzat Turisztikai Hivatalán keresztül lépjen fel kezdeményezőként partnereinél. A MÖK által társfinanszírozott Tourinform irodák esetében a *fogyasztói igényekhez igazodó nyitva tartás* legyen a finanszírozás egyik feltétele.

Javaslat a MÖK számára: A termékfejlesztési folyamat részeként Turisztikai Hivatalán keresztül kommunikálja a kistérségek felé a kiszámíthatóság, a nyitva tartás iránti igényt.

Javaslat a MÖK számára: Kulturális intézményein keresztül kezdeményezze a kulturális attrakciók hozzáférhetőségének megváltoztatását, a nyári szezonban nyújtott esti nyitva tartások (esetleges későbbi kezdéssel vagy napközbeni szünettel) biztosítását a múzeumok, kiállítóhelyek stb. esetében.

- A Balaton-parton nyaraló – különösen az első alkalommal itt tartózkodó - látogatók elérése és befolyásolása és Veszprém megye turisztikai kínálatának a szervezett programok piacán történő, jelenleginél hangsúlyosabb megjelenítése érdekében az ott működő programszervezők bevonása a megyei turisztikai attrakciók és szolgáltatások értékesítésébe.

Javaslat a MÖK számára: A Balaton Régióval együttműködve éves rendszerességgel visszatérő workshop szervezése a Balaton-parti szolgáltatók és szervezők, valamint Veszprém megye turisztikai attrakcióinak és szolgáltatásainak tulajdonosai és üzemeltetői részvételével értékesítési együttműködések kialakítása és tapasztalatcsere céljából.

Javaslat a MÖK számára: A Balaton Régióban kidolgozott és bevezetett „Kis- és Középvállalkozások együttműködését segítő képzés” indításának támogatása a megyén belüli termékfejlesztési és értékesítési projektek kidolgozása érdekében.

- Osztálykirándulás ajánlatok értékesítését támogató foglalási és információs központ létrehozása

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatal a teljes megye vonatkozásában, illetve a területileg illetékes Tourinform irodák álljanak rendelkezésre a meghirdetett csomagajánlatokra vonatkozó megkeresések szolgáltatókhoz továbbításában.

- Konferenciák és találkozók értékesítésének előkészítése

Javaslat a MÖK számára: Települési intézmények országos és nemzetközi szervezeti tagságának, kapcsolatainak feltérképezése, ezek használata az értékesítésben.

Középtávon (2004-2006)

- A kialakított túraajánlatok kiajánlásának és igény szerint a szállásfoglalási lehetőségének biztosítása.

Javaslat a MÖK számára: A területileg érintett, illetékes Tourinform irodák és más, turisztikai információszolgáltatást felvállaló térségi központok (pl. Borút egyesületek, turisztikai egyesületek, térségfejlesztési társulások), illetve az ajánlattevő szolgáltatók bevonása a csomagajánlatok kiajánlásába és a foglalások regisztrációjába, szükség esetén szolgáltatókhoz történő továbbításába.

- Az egyéni utazóknak ajánlott csomagajánlatok belföldi szervezett értékesítését segítő szükséges a kapcsolatfelvétel Veszprém megyét programozó utazásszervezőkkel, valamint Veszprém megye kínálja programok értékesítésébe új utazásszervezők bevonása.

Javaslat a MÖK számára: A korábbiakban jelzett turisztikai termékek értékesítését elősegítő a belföldön Veszprém megye turisztikai kínálata iránt érdeklődést mutató utazásszervezők bevonása egy **terméktámogatási rendszerbe**. Utóbbi információk anyagokkal történő ellátást, study tourokon való részvételt és a Turisztika Hivatal munkatársai közül közvetlen kontaktszemély kijelölését tartalmazhatja.

Javaslat a MÖK számára: az értékesítési hálózat és az azt megalapozó terméktámogatási rendszer kiépítése érdekében az érintett és a lehetőség iránt érdeklődést mutató szolgáltatókkal és önkormányzatokkal együttműködés kialakítása, közös csomagajánlatok létrehozása, valamint a terméktámogatási rendszer akcióinak közös finanszírozása és közös kialakítása.

- Konferenciák és találkozók értékesítése

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatal a programban részt vevő konferencia és találkozó helyszínekkal együtt vizsgálja meg az együttműködés elmélyítésének, formális szervezeti háttér kialakításával egy „kongresszusi iroda” jellegű foglalkozási és információs pont felállítását.

Javaslat a MÖK számára: Szakvásárokon való részvétel, a látogatóközönség összetételének előzetes értékelése alapján

Javaslat a MÖK számára: Közvetlen kapcsolatok fejlesztése a legfontosabb potenciális küldő szervezetekkel (nagyobb hazai vállalatok, önkormányzatok, szakmai szervezetek, stb.)

Hosszú távon (2007-2010)

- A vakációs turizmus csomagajánlatainak kiajánlása a külföldi látogatók megcélzott szegmenseit elérő utazásszervezők számára

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatal a regionális és országos turisztikai marketing szervezetekkel, illetve ezek külképviseleteivel együttműködésben keresse a Veszprém megyét (is) programozó utazásszervezőkkel a kapcsolatot.

IV.5.3 Promóció

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően folyamatos feladat Veszprém megye általános imázs kiadványainak több nyelvi mutációban történő megjelentetése.

Rövidtávon (2004. évi szezonra)

- A Balaton-partról kiinduló, a megye attrakcióit felkereső egyéni kirándulások és szervezett programok iránti érdeklődés bővítése érdekében kirándulási lehetőségek kommunikálása közvetlenül a Balaton-parton nyaraló látogatók felé

Javaslat a MÖK számára: A kirándulási lehetőségeket bemutató prospektus készítése, útvonaljavaslatok, attrakció leírások, nyitvatartási idők és a csak szervezeten igénybe vehető többletszolgáltatások bemutatásával.

- A Balaton-partról kiinduló, a megye attrakcióit felkereső szervezett programok bővítése érdekében a kommunikáció fejlesztése mind az értékesítők, mind pedig közvetlenül a látogatók felé.

Javaslat a MÖK számára: A kirándulási ajánlatok értékesítését segítő (elektronikus vagy nem nyomdai úton készülő) „Kirándulások Veszprém megyében” értékesítési segédlet elkészítése és a szervező és értékesítő irodák közötti terjesztése

Javaslat a MÖK számára: Study tour szervezése települések és szolgáltatók bevonásával a Balaton-parti programszervezők számára a megyei turisztikai értékeinek megismertetése céljából.

Javaslat a MÖK számára: a kirándulási ajánlatok önálló kiadványban történő bemutatási gyakorlatának folytatása a résztvevő attrakciók és szolgáltatók bevonásával

- A Balaton-parti szállás- és vendéglátóhelyek bevonása a megyei turisztikai információszolgáltatásba

Javaslat a MÖK számára: Study tour szervezése települések és szolgáltatók bevonásával a Balaton-parti szállás- és vendéglátóhelyek munkatársai számára.

- Osztálykirándulás csomagajánlatok konkrét foglalási lehetőségekkel összekapcsolt kommunikációja

- ✓ Túra- és tematikus programjavaslatokat tartalmazó osztálykirándulás kiadvány készítése és terjesztése

Javaslat a MÖK számára: A kiadványt a Turisztikai Hivatal az érintett szolgáltatókkal és önkormányzatokkal együttműködve készítse el és részben elektronikus direkt mail akciókkal terjessze általános- és középiskolákban.

- ✓ Osztálykirándulások on-line megjelenítése

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye honlapjának turisztikai részén belül kiemelt menüpontként, foglalási űrlappal kiegészítve jelenítse meg az osztálykirándulás ajánlatokat és kapcsolódási pontokat.

Javaslat a MÖK számára: Osztálykirándulás ajánlatokat tartalmazó, gyűjtő honlapokon (pl. Sulinet) „Osztálykirándulás Veszprém megyében” ajánlatok elhelyezése: regisztrációs lehetőség, ajánlatok részletes bemutatása, kapcsolódás, illetve hivatkozás további információt nyújtó a megyei honlapra.

- Kerékpáros csomagajánlatok konkrét foglalási lehetőségekkel összekapcsolt kommunikációja

Javaslat a MÖK számára: Megyei kerékpáros térkép elkészítése a kerékpárutak és kerékpározható mellékutak nehézségi fok és forgalom szerinti besorolásával, valamint a turisztikai attrakciók megjelölésével. A későbbiekben cél a kiadvány együttműködési alapon történő elkészítése, az érintett szálláshelyek, szervizek és más szolgáltatók önköltségi alapon történő hozzájárulásával. A kiadvány tartalmazza a további információt, illetve foglalási lehetőséget biztosító Tourinform irodák és más térségi információs iroda szerepet betöltő szervezetek elérhetőségét.

Javaslat a MÖK számára: A kerékpáros turizmus Veszprém megye honlapjának turisztikai részén belül kiemelt menüpontként, a túraajánlatokat tartalmazó kerékpáros térképet elektronikus formában megjelenítve, az érintett attrakciók leírásával kiegészítve és foglalási lehetőségekre vonatkozó információkkal ellátva jelenjen meg.

- Az eddigi gyakorlatnak megfelelően részvétel és a kialakított egyéni és szervezett csomagajánlatok terjesztése az országos Utazás kiállításon és a regionális turisztikai vásárokon, valamint az elkészült ajánlatok népszerűsítésére alkalmas egyéb rendezvényeken.

Javaslat a MÖK számára: turisztikai vásárokon ösztönözni, erősíteni a megye egyéb szereplőivel való közös megjelenést.

Középtávon (2004-2006)

- Veszprém megye turisztikai kínálatának kommunikálása *közvetlenül a belföldi látogatók számára*

Javaslat a MÖK számára: Konkrét ajánlatokat, túraajánlatokat tartalmazó kiadványok készítése a termékfejlesztés előrehaladásával összhangban a kiemelt termékekről – örökség turizmus, rurális turizmus, aktív turizmus. A kiadványok tartalmazzák a további információt biztosító, illetve az igényeket tovább irányító kontaktpontok elérhetőségét.

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye honlapjának turisztikai részén belül kiemelt menüpontként szerepeljenek a belföldi piac számára összeállított ajánlatok, tematikus útvonalak foglalási úrlappal kiegészítve.

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye turisztikai kínálatát az országos Utazás kiállításon és regionális turisztikai vásárokon bemutatni, népszerűsíteni

- A belföldi egyéni foglалásokat támogató egyik lehetséges *kommunikációs csatornát a belföldi Tourinform-hálózat* jelenti (melynek hivatalosan alapfeladata is a teljes hazai turisztikai kínálat értékesítésének segítése). Ennek kiaknázását segíti a Tourinform hálózat tudatos felkészítése arra, hogy az érdeklődőknek információkat nyújtsanak Veszprém megye turisztikai attrakcióiról és szolgáltatásairól, valamint az ezekre épülő csomagajánlatokról.

Javaslat a MÖK számára: Study tour szervezése a Magyar Turizmus Rt. (mint rendszergazda) és települések, szolgáltatók bevonásával a Tourinform irodák munkatársai számára.

Javaslat a MÖK számára: A Tourinform irodák bevonása a terméktámogatási rendszerbe.

- A Veszprém megyét programozó *belföldi utazásszervezők tevékenységét segítő kommunikáció*

Javaslat a MÖK számára: Study tour szervezése Veszprém megyét értékesítő belföldi utazási irodák munkatársai számára a megye turisztikai kínálatának megismerése céljából.

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye kínálatának „háttér-információját” tartalmazó - útvonaljavaslatok, attrakció leírások, nyitvatartási idők és a kizárólag szervezetten igénybe vehető többlétszolgáltatások bemutatásával – elektronikus és/vagy nem nyomdai úton értékesítési segédlet elkészítése és azok terjesztése a szervező és értékesítő irodák között.

Javaslat a MÖK számára: Belföldi utazásszervezőkkel közös megjelenés az országos Utazás kiállításon és más regionális turisztikai vásárokon.

- Veszprém megye turisztikai kínálatának kommunikálása közvetlenül a *külföldi látogatók* felé

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye honlapjának turisztikai részén belül kiemelt menüpontként szerepeljenek a külföldi látogatók számára összeállított ajánlatok, tematikus útvonalak foglalási úrlappal kiegészítve.

- *Konferenciák és találkozók* piacra vitelét segítő kommunikáció

Javaslat a MÖK számára: Kiadványok készítése: szükség van legalább egy imázs-kiadványra (pl. „Veszprém megye – szakmai találkozók és konferenciák kívánság szerint”), amely a fő termékeket/lehetőségeket ismerteti látványos módon, és egy „találkozó-tervezőre” (meeting planner), amely részletes technikai információkat

tartalmaz (kb. a minősítésnél leírt szempontokat ismertetve, lehetőség szerint a konferencia-termek alaprajzaival).

Javaslat a MÖK számára: A megyei honlap turisztikai részének fejlesztésével külön részt kell szentelni a találkozók és konferenciáknak, a fenti két kiadvány tartalmának megjelentetésével, a technikai lehetőségek maximális kihasználásával (pl. egy „okos kereső” megvalósításával, amely a felhasználó által megadott igények alapján képes javaslatot tenni az ideális helyszínre vonatkozóan; ennek továbbfejlesztett verziója a rendelkezésre álló kapacitásokról is tájékoztatást adhat). Esetleg indokolt lehet egy külön honlap összeállítása is.

Hosszú távon (2007-2010)

- Veszprém megye turisztikai kínálatának kibővített kommunikálása közvetlenül a *külföldi látogatók* felé

Javaslat a MÖK számára: A Turisztikai Hivatal a termékfejlesztés előrehaladásával készítse el a vakációs turizmus – örökség, rurális, aktív – ajánlatait megjelenítő megyei kiadványok idegen nyelvű mutációit a kijelölt szegmensek nyelvein. A kivitelezés során meg kell vizsgálni a regionális marketing szervezetekkel való együttműködés lehetőségét.

Javaslat a MÖK számára: Külföldi utazásszervezőkkel közös megjelenés a kijelölt országok kiválasztott turisztikai szakvásárain. A kivitelezés során követhető megoldás a regionális marketing szervezetekkel és/vagy a Balatontourist Rt-vel közös, illetve az azok tevékenységét kiegészítő, kisebb, de a megye turisztikai forgalmának szempontjából jelentős regionális vásárokon való megjelenés.

- A Veszprém megyét programozó *utazásszervezők tevékenységét segítő kommunikáció kiterjesztése a külföldi utazásszervezőkre*

Javaslat a MÖK számára: Study tour szervezése Veszprém megyét értékesítő külföldi utazási irodák munkatársai számára a megye turisztikai kínálatának megismerése céljából.

Javaslat a MÖK számára: Veszprém megye értékesítési segédletből a szükséges célnyelveken nyelvi mutációk elkészítése és terjesztése.

V. VISSZACSATOLÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

V.1 A VISSZACSATOLÁS ÉS ÉRTÉKELÉS SZERVEZETI HÁTTERE ÉS ÜTEMEZÉSE

A koncepcióban megfogalmazott célok elérésének ütemezése, valamint az eszközök alkalmazhatósága a jövőben külső feltételek hatására megváltozhat, ezért kívánatos a koncepció aktuális eredményeinek és a következő időszakra vonatkozó céloknak és feladatoknak a rendszeres áttekintése. A folyamatok objektív nyomon követhetősége érdekében az adatgyűjtés formáját, tartalmát és az ellenőrzés módját (szervezetét és tartalmát) előre rögzíteni kell.

A visszacsatolás és ellenőrzés az Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottságának átruházott hatásköre. A Bizottság minden ülésén áttekinti a Megyei Önkormányzat intézményeinek – így kiemelten a Turisztikai Hivatal – tevékenységét, valamint a megye turisztikai folyamatait. Célszerű, ha a koncepció elfogadása után még ebben az önkormányzati ciklusban egy alkalommal – optimálisan 2005-ben, a középtávra meghatározott feladatok végrehajtása közben – a Megyei Önkormányzat Közgyűlése is megvitatja az előrehaladást, az elért eredményeket.

A visszacsatolás egyrészt külső szervezetek (pl. KSH, Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Társadalomtudományi Kutatócsoport) által gyűjtött információk évi egyszeri felhasználását, interpretációját másrészt pedig a turizmus szakmával történő egész éves konzultációt igényel.

V.2 AZ ELŐREHALADÁS JELZŐSZÁMAI

A koncepció megvalósulásának ellenőrzése részben kemény, statisztikai adatok felhasználásával, részben pedig a szakmai szervezetek, nagyobb vállalkozások vezetőinek véleményeire építve végezhető el.

Felhasználandó statisztikai adatok:

- szálláskapacitás
- vendégek száma, térbeni és időbeni eloszlása
- vendégéjszakák száma, térbeni és időbeni eloszlása
- kapacitás-kihasználtság
- turisztikai attrakciók látogatóinak száma, a látogatások térbeni és időbeli eloszlása

A következő szakmai területek képviselőinek meghallgatása javasolt:

- szálláshelyek
- falusi turizmus
- múzeumok és kiállítóhelyek
- strandok
- rendezvényszervezők (non-profit és profitorientált)

VESZPRÉM MEGYE TURISZTIKAI KONCEPCIÓJA

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

TERVEZÉSI MÓDSZERTAN

Veszprém Megye Turisztikai Konceptiójának készítésekor olyan tervezési módszertant követtünk, mely rögzíti a megye turizmus fejlesztésének alapelveit, céljait, prioritásait és összhangban van a fenntartható szemlélettel.

Veszprém megyei turisztikai koncepció készítése során alkalmazott modell¹ „Kompakt városok és turizmus: Turizmusfejlesztés az urbánus Európában (Compact Cities and Tourism: Developing Tourism in Urban Europe - DETOUR)” címet viselő projekt eredményeként született. Az alkalmazott modell szerint a turizmus fejlesztése a résztvevő felek közötti **érdekegyeztetési folyamatot** jelent. A helyi és regionális turisztikai fejlesztések célja elsősorban az, hogy az érdekeltek körét bővítse, az érintettek minél szélesebb körét érdekeltté tegye a turizmus fejlesztésében.

A turisztikai koncepció készítésének célja Veszprém megye, mint turisztikai desztináció fejlesztési lehetőségeinek meghatározása, valamint a Veszprém Megyei Önkormányzat turizmussal kapcsolatos tevékenységének értékelése és a jövőbeni tevékenység fő irányainak kijelölése.

Veszprém Megye Turisztikai Konceptiójának készítésekor a munkacsoport az alábbi **alapelveket** vette figyelembe:

- *Élményközpontú fejlesztés:* az élménykínálat tervezése alapján lehet a turisztikai termékkel szervezett attrakciók és szolgáltatások fejlesztésének konkrét módjára javaslatot adni.
- *Helyi értékek revitalizációja:* a turizmus fejlesztése során az egyediség érdekében a helyi, de a turizmus piacán esetleg nem hasznosuló értékek hasznosítására kell helyezni a hangsúlyt.
- *Helyi társadalom mobilizációja:* érdekében a lehetséges sikeres vállalkozási és munkaerő-piaci lehetőségek bemutatására, valamint a helyi lakosokat képviselő szervezetek bevonására különösen nagy hangsúlyt kell helyezni.
- *Káros környezeti és társadalmi folyamatok visszaszorítása:* érdekében egyrészt vizsgálni kell a tervezett fejlesztések környezeti hatásait, másrészt pedig – lehetőség szerint – a fejlesztési alternatívák kialakítása során az érintett területek környezeti, társadalmi és gazdasági problémáira is megoldást kell keresni.

¹A tervezési modell a „detour” Ecos-Overture – PHARE program keretében kidolgozott keretstratégiára (Clarke&Dawson, 2001) épül, kiegészítve, adaptálva azt.

- *Lépcsőzetes fejlesztés:* A koncepció a feladatokat modulrendszerűen mutatja be, az egyes tevékenységek lépcsőzetesen épülnek egymásra, így a konkrét fejlesztési forrásoktól és befektetői igényektől függően valósíthatóak meg
- *Párhuzamos attrakció- és szolgáltatásfejlesztés:* érdekében a szükséges kínálati elemeket fejlesztésére azokat rendszerbe foglalva, a tervezett élményeket kínáló termékekből kiindulva tesz javaslatot.

HELYZETFELMÉRÉS

Veszprém megye táji-földrajzi adottságai

- *Balaton:* Magyarország és Közép-Európa legnagyobb sekély vizű tava, **hazánk** egyik legértékesebb természeti kincse és egyben Budapest mellett **legfontosabb** – nemzetközi jelentőségű – **turisztikai fogadóterülete a Balaton**. Vonzerejét elsősorban a nyári időszak **kellemes klímája**, a tó gyorsan felmelegedő vize és a régió **tájképi szépségei** adják.
- *Balaton-felvidék:* a Balaton-part és a Veszprém-tapolcai vonal, az Eger-víz árok között helyezkedik el. Felszíne rendkívül változatos, ez a szerkezet egyaránt vonatkozik a domborzati formákra, a kialakulás korára, de a dombokat, hegyeket felépítő anyagokra is. Egyedi adottságai közé tartoznak a tapolcai medence tanúhegyei, a bizarr formájú kőhátak, kőtengerek Kővágóörs, Salföld és Szentbékállá közelében, a bazaltképződmények, „orgonák” Hegyestűn. Kiemelkedő nemzeti örökség a Balaton-felvidék **szőlő- és borkultúrája**. A Balaton és a Balaton-felvidék nagy részére kiterjed, illetve azon túl is nyúlik a **Balaton-felvidéki Nemzeti Park**.
- *Bakony:* hazánk legnagyobb kiterjedésű és legváltozatosabb morfológiájú, bükk-, tölgy-, gyertyános erdőkel borított hegysége. Vidéki jellegű térség, legfontosabb vonzerejét is az **egészséges és nyugodt környezet**, valamint a **néprajzi-gazdálkodási emlékek** adják. A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzet a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része.
- *Marcal-medence és a Bakonyalja:* a Marcal-medence északról nyitott, a Rábaközszel érintkezik. A Bakonyalja a Bakony hegység és a Kisalföld közötti átmeneti sáv Itt is találhatóak tanúhegyek; a **Somló és a Ság hegy**. A Marcal széles árterének természetes növényzetét a ligeterdők, mocsárrétek és homoki tölgyesek alkotják, ezen a vidéken azonban a **mezőgazdaságilag hasznosuló területek** aránya magas.

Veszprém megye gazdasági és társadalmi helyzete

A **gazdasági aktivitás** térségi szinten csak a **megye középső**, a 8-as út nyomvonalával megragadható **részében növekszik**. Ettől délre a kép inkább változatosnak mondható, egyértelmű trend nem állapítható meg, északra viszont egyértelműen stagnáló vagy romló helyzet jellemzi a megye településeit. A vállalkozások tevékenységi területe szerint a **mezőgazdaság és a szolgáltatások** a legfontosabbak. Kevésbé jelentős ma még a turizmus és a mezőgazdaság kapcsolata, az agro-turizmus (elsősorban a borturizmus, a biogazdálkodás és az erdők rekreációs célú hasznosítása).

Veszprém megye **lakosságának létszáma összességében csökken**, ezen belül azonban jelentős átrendeződés is megfigyelhető. Markáns csökkenést mutat a megye északi része, vagyis ezeken a területeken a hátrányos gazdasági helyzet eredményeként alacsony a népességmegtartó erő. Várpalota kivételével nem látszik jelentős romlást a megye középső részén, a 8-as út gazdaságilag prosperáló sávjában. Jól megfigyelhető a veszprémi agglomeráció kialakulása, aminek áttételes hatása a célterületeken a helyi lakosság átalakulása, a helyi kultúra változása.

A társadalmi-gazdasági szempontok alapján a megye területe három fő részre osztható:

- Az infrastrukturális és gazdasági szempontból „magterületként” jellemezhető középső sáv, mely a megyét K-Ny irányban átszelő 8. sz. főút mentén fekszik.
- Az átlagosnál fejlettebb területe a megyének a Balaton part és – egyre növekvő mértékben – a parti területektől 15-20 km-es távolságig terjedő háttérterület is.
- A megye legkevésbé fejlett és gazdasági társadalmi problémákkal leginkább terhelt területe a Bakony és a Marcal-medence, a 8-as út sávjától északra fekvő terület.

Az egyes területek közötti eltéréseknek a turizmus szempontjából részben a jelenlegi kínálati és keresleti viszonyok, részben pedig a jövőben követhető termékfejlesztési irányok szempontjából van jelentősége.

Közlekedési viszonyok, fejlesztések

Veszprém megyében a közlekedési hálózat turizmus szempontjából legfontosabb eleme a **közúthálózat**. Kelet-nyugat irányú összeköttetést biztosít a 8-as út, melyre észak-déli kapcsolatot biztosító utak kapcsolódnak. A 8-as útra jellemző az egész éves, a 71-es és 82-es utakra pedig a szezonális túlterheltség. A **légi közlekedés** szerepe jelenleg a megye turizmusában elhanyagolható, két olyan lehetséges fejlesztés is realizálódhat ugyanakkor a jövőben, melyek az olcsó légitársaságok várható térhódításával együtt jelentős változást eredményezhetnek: a *Veszprém-Szentkirályszabadja* kettős hasznosítású repülőtér és a Zala megyei *sármelléki* repülőtér.

Veszprém megye turisztikai kínálata

- *Attrakciók:* Veszprém megye rendkívül gazdag vonzerőkben. Ezek közös jellemzője, hogy ma **alacsony szinten hasznosulnak** – részben kevés látogatót fogadnak, részben a **bemutató, interpretáció hiányosságai** miatt az odaérkező látogatók rövid időt töltenek el.
- *Turisztikai termékek:* Az attrakciók értékesítésének alapja, hogy azok a látogatók számára „fogyaszthatóak”, vagyis a nyitva tartáson, elérhetőségen túl megfelelő **turisztikai szolgáltatásokkal együttesen, csomagba foglalva megvásárolhatók** legyenek. Ma elsősorban **egyéni szervezésre** építve a következő termékek léteznek a megyében: vízparti üdülés, kulturális turizmus, aktív turizmus (lovaglás, vadászat, természetjárás, kerékpározás) falusi turizmus (Bakony, Balaton-felvidék), borturizmus és gasztronómia (Somlói borvidék, bakonyi vadételek stb.), rendezvényturizmus, konferenciaturizmus. Más turisztikai termékek esetében Veszprém megye adottságai (festői környezet, természeti és

kulturális értékek, ritkaságok) jónak mondhatók, de általában infrastrukturálisan vagy szolgáltatások tekintetében fejlesztésre szorulnak. Összességében elmondható, hogy a vízparti üdülésen kívül a többi turisztikai termék csak részben áll szervezett formában rendelkezésre.

- **Szálláshely-kapacitás:** A szálláskínálat jól jellemzi egy terület képességét a turizmus fogadására. Veszprém megye jelentős, de területileg és minőségileg egyoldalúan strukturált kereskedelmi-szálláshely kapacitással rendelkezik. **Az ország teljes kereskedelmi szálláshely-kapacitásának megközelítően 11%-a található Veszprém megyében,** ugyanakkor 2000. évi adatok szerint Veszprém megye településeinek mindössze **26%-ában működik kereskedelmi szálláshely** – a Balaton-parton kívül egy leginkább patkó-alakkal jellemezhető sávban a megye keleti és nyugati határaihoz közel és a Bakonyban. Ez egyben kijelöli azoknak a településeknek a körét is, ahol a rövid-középtávon jelentősebb fejlesztés valósítható meg. A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyének közel felét (46%-át) a kempingek adják, közel egyharmadát (26%) pedig a szállodák.

Terület	Férőhelyek száma		Változás
	1995	2000	
Országos	292.413	312.714	+ 6,94 %
Közép-Dunántúli Régió	52.617	57.025	+ 8,37 %
Veszprém megye	32.638	37.217	+ 14,03 %

i. ábra Veszprém megye kereskedelmi szálláshely-kapacitása, KSH

Veszprém megye turisztikai kereslete

A megye turisztikai keresletének teljes nagyságrendjét pontos számokkal nyomon követni nem lehetséges, mert a hivatalos statisztika csak a regisztrált kereskedelmi szálláshelyek forgalmát rendszerezi. E szerint **Veszprém megyében 1995-ről 2000-re** (az országos növekedési ütemet kétszeresen meghaladó) **40%-kal több vendéget regisztráltak a kereskedelmi szálláshelyeken** és ezzel a megye a közép-dunántúli térség vendégforgalmának kétharmadát (66,5%-át) bonyolította. Országos és megyei adatok szerint 1995-ben a teljes vendégforgalom közel fele-fele arányban oszlott meg a belföldi és külföldi vendégek között, ez 2000-re némileg átrendeződött a belföldiek javára. Veszprém megyében az **átlagos tartózkodási idő 2000-ben 4,25 éjszaka volt.** Ez az érték szinte semmit sem változott 1995-höz képest – a változás mértéke 1 % alatti. A megyében mért átlagos tartózkodási idő magasabb az országos és a közép-dunántúli régió átlagánál.

Terület	Vendégek száma		Összesen
	Belföldi	Külföldi	
Országos	2.948.400	2.992.500	5.940.900
Közép-Dunántúli Régió	376.500	280.800	657.300
Veszprém megye	232.900	204.400	437.300

ii. ábra Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2000, KSH

A Megyei Önkormányzat szervezetei a turizmusban²

A Megyei Önkormányzat törvényben megjelölt kötelező alapfeladatai között szerepel a turizmus, melyet az önkormányzat, illetve közgyűlése kiemelt hangsúllyal kezel. **Jól kiépült intézményrendszerrel** rendelkezik mind a döntéshozatal, mind pedig a non-profit (elsősorban marketing) feladatok végrehajtói szintjén. Tevékenységével, támogatásaival pozitívan befolyásolja a települési önkormányzatok turizmussal kapcsolatos tevékenységét (pl. Tourinform irodák támogatása). A turizmust közvetlenül szolgáló intézmények:

- *Idegenforgalmi és Külkapcsolatok Bizottsága*: feladata a megye turizmussal kapcsolatos döntéseinek előkészítése és a döntések végrehajtásának ellenőrzése
- *Megyei Turisztikai Hivatal*: országosan elismerten magas színvonalon végzett feladata a megye turisztikai értékeinek megjelentetése, piacra juttatása. Jelenlegi költségvetése és kapacitása nem engedi meg a termékfejlesztésben vagy a szervezési feladatokban való komolyabb szerepvállalást.
- *Veszprém Megye Idegenforgalmáért Közalapítvány*: célja a megye turisztikai értékeinek propagálását szolgáló helyi, kistérségi tevékenység és az ehhez kapcsolódó kiadványok megjelenésének támogatása, ehhez pályázati rendszerben nyújt vissza nem térítendő támogatásokat.
- *Tourinform irodák*: a Veszprém Megyei Önkormányzattól független, de általa támogatott, települési önkormányzatok által működtetett non-profit feladatokat ellátó irodák, feladatuk a látogatók felé irányuló tájékoztatás. Veszprém megye országos viszonylatban a legkiépültebb megyei Tourinform hálózattal rendelkezik.

Fentiekén kívül áttételesen a megye szinte minden intézménye érintett valamilyen formában a turizmusban, kiemelten a kultúra és az egészségügy területein működők.

² A szervezeti rendszer felülvizsgálata a koncepció készítésének folyamatába illeszkedően 2002 nyarán történt. Ennek megfelelően nem tükrözi a 2002. októberi önkormányzati választások után bekövetkezett változásokat.

SWOT analízis

Erősségek Balaton vonzereje Kedvező földrajzi fekvés Jó megközelíthetőség Az ország műemlékeinek 11 százalékával egyedülállóan gazdag kulturális kínálat A legmagasabb védettséget élvező egyedi természeti értékek Különleges tájképi adottságok, változatos terepviszonyok Érintetlen területek, háttértelepülések Jó megyei szintű intézményrendszer A Veszprémi Egyetem turisztikai képzésének köszönhetően jól felkészült, nagy számú szakember	Gyengeségek Kulturális és természeti értékek szűk körben való ismertsége és alacsony kihasználtsága Kulturális és természeti értékek kevésbé hozzáférhetőek és bemutathatóak Korszerű élménykínálat hiánya Nem egységes minőség a szolgáltatások terén Az északi területeken a turisztikai infrastruktúra hiánya Árak-szolgáltatások aránya nem minden esetben megfelelő Nyelvtudás nem általános Korszerű együttműködési formák ismeretének és tapasztalatának hiánya
Lehetőségek Élménykínálat fejlesztése Északi területek bevonása a turizmusba Bakony-Balaton értékeinek összekapcsolása Mezőgazdaság és turizmus összekapcsolása Termékmenedzsment fejlesztése Non-profit és profit-orientált marketing összekapcsolása Települések-vállalkozók együttműködése	Veszélyek Tervezési szintek összhangjának hiánya (régió-megye-kistérség) Összefogás, együttműködés fejlődésének elmaradása Érdekellentétek Forráshiány Negatív környezeti hatások növekedése Turisztikai termékek „gazdátlanlansága” Turisztikai értékek kihasználatlansága Háttérterületek kiszorulása, lemaradása

VESZPRÉM MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK JÖVŐBENI TURISZTIKAI STRATÉGIÁJA

Szegmentáció

A stratégia megalapozása a Veszprém megye turizmusa iránt érdeklődést mutató fogyasztói csoportok pontosabb behatárolásával történt. A **vakációs turizmus** esetében ez a vendégek – vásárlás helyét és módját meghatározó – **elérhetőségének** és – a fogyasztás helyét és módját meghatározó – **családi életciklusának** a figyelembe vételével történt. Míg az első szempont a döntő az egyes szegmensek elérésének ütemezésében, addig a második főleg a kínált termékek fejlesztési módjait befolyásolja. Összefoglalóan a következő időbeosztást javasoljuk:

	<i>Balatonnál nyaralók</i>	<i>Belföldi vendégek</i>	<i>Külföldi vendégek</i>
<i>Iskolás gyerekek</i>	nem javasolt	rövid távon	hosszú távon
<i>Önálló fiatalok</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek (családok) gyerekekkel</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon
<i>Felnőttek gyerek nélkül</i>	rövid távon	közép távon	hosszú távon

iii. ábra Vakációs turizmus szegmenseinek rangsorolása

A **hivatásturizmus** termékei közül kiemelt figyelemre javasolt találkozók és konferenciák esetében alkalmazott szegmentációs szempontok a **termék jellege** – üzleti találkozók vagy konferenciák – és a szóba jöhető **helyszínek**. Az első szempont a szükséges infrastruktúrát és szolgáltatásokat határozza meg, a második pedig ezen belül a kiegészítő programlehetőségeket, az eltérő arculatokat. A találkozók és konferenciák esetében a következő időbeosztást javasoljuk:

	<i>Szakmai találkozók</i>	<i>Konferenciák és kongresszusok</i>
<i>Balaton-part</i>	rövid távon	középtávon
<i>Sokszínű városok</i>	rövid távon	hosszú távon
<i>Hagyományos kistelepülések</i>	rövid távon	középtávon
<i>„Rejtett” helyek</i>	rövid távon	nem javasolt ³

iv. ábra Konferenciák és találkozók szegmenseinek rangsorolása

³ Kapacitás-korlátok miatt.

Piaci célok

Általános cél a piacon a megye általános arculatának bemutatása mellett, illetve arra építve egyre **több konkrét termék, ajánlat bemutatása** és ennek érdekében a megyében működő **non-profit szervezetekkel és vállalkozásokkal közös akciók, projektek** indítása.

- *Rövidtávon (2004. évi szezonra):* az elsődleges cél a Balaton-parton nyaralók körében a megye turisztikai attrakcióinak és szolgáltatásainak megismertetése és egyes kiválasztott szegmensekben) osztálykirándulás, kerékpáros turizmus a belföldi piacokon történő újszerű megjelenés.
- *Középtávon (2004-2006):* a rövid távon megcélzott Balaton-parti nyaralók mellett az elsődleges cél a belföldi látogatók konkrét ajánlatokkal történő elérése, valamint mindkét célpiacon az egyéni utazók mellett a szervezett forgalom bővítése
- *Hosszú távon (2007-2010):* elsődleges cél a marketing tevékenység – regionális és országos partnerekkel történő összefogásra építve – kiterjesztése a külföldi piacokra is.

Termékfejlesztés

A kiválasztott és következőkben kifejtett turisztikai termékek nem képviselik a Veszprém megye előtt álló összes lehetséges fejlesztési irányt. Azokat a termékeket helyeztük előtérbe, melyek fejlesztése

- konkrét piackutatásokból ismert *fogyasztói igényeket* elégít ki,
- eleget tesz a stratégia elkészítésének megkezdésekor megfogalmazott *célkitűzéseknek*,
- összhangban van a településeken és kistérségekben megfogalmazott *fejlesztési elképzelésekkel*,
- a Megyei Önkormányzat rendelkezésére álló erőforrások és kapacitások felhasználásával – a Megye által elvégzendő feladatokat tekintve – *megvalósítható*.

Mindez nem zárja ki, hogy a közép vagy hosszú távon változó környezetben más turisztikai termékek is fejlesztésre kerüljenek.

- ✓ *Örökség turizmus:* alapja minden természeti és ember által a múltban alkotott – történelmi, kulturális, népi hagyomány stb. – attrakció. Veszprém megye esetében – történelmi városaival, egyházi értékeivel, védett természeti területeivel – az örökség turisztikai termék **a megye legfontosabb, legnagyobb jelentőségű attrakcióit** tartalmazza, a megye turisztikai arculatát jelentős részben meghatározza. Lehetséges témák többek között a „kézzel fogható történelem”, „építészeti remek”, „vallási helyszínek”, „barokk értékek” „érintetlen természet”. Javasoljuk egy tematikus „Veszprém megye öröksége” útvonal kialakítását (a lehetséges állomások közül néhány: Csesznek – Bakonybél – Zirc – Veszprém – Herend – Nagyvázsony – Tihany, illetve Pápa – Somló és Devecser – Sümeg – Tapolca – Badacsony – Szigliget).
- ✓ *Rurális turizmus:* a vidéki területek életformájának bemutatására, valamint más helyi vonzerőkre és szolgáltatásokra épül. Az érdeklődés középpontjába

elsősorban a helyi életforma, gazdálkodási mód és a népi kultúra, a néprajz, valamint a természeti környezetben, szabadban végezhető (outdoor) szabadidős tevékenységek. A rurális turizmus fejlesztése a közvetlen Balaton part erősen városias jellegű területein és a városokon kívül Veszprém megye egész területe – így a part közvetlen közelében fekvő **mezőgazdasági területek, borvidékek** is – alkalmas (kiemelt területként kezelendő a Bakony, a Balaton-felvidék, a megye borvidékei és a Pápa környéki települések).

- ✓ *Aktív turizmus:* az üdülés „élménydús” típusa, melyben a **sporttevékenységek**, pl. kerékpározás, lovaglás, természetjárás, horgászat, vitorlázás, szörfözés, triatlon színesítik a kikapcsolódás, fürdés, napozás, illetve a gasztronómia hagyományosnak tekinthető elemeit. Földrajzi adottságok tekintetében Veszprém megye egész területe alkalmas az aktív termék megvalósítására, de az infrastrukturális feltételek megléte lehatárolja a lehetőségeket. Infrastruktúra kiépítettsége miatt elsősorban a Balaton-part és a vízparttól 15-20 km-es sávba eső területek, valamint a **gyógy- és wellness** turisztikai fejlesztések nyomán Pápa és Tapolca, másodsorban pedig a Bakony tekinthető a termék lehetséges helyszínének.
- ✓ *Konferenciák és találkozók:* egy meghatározott időben, térben és körben zajló eseményhez kötődnek. A termék azokat a szolgáltatásokat és tevékenységeket foglalja magában, amelyek a résztvevők utazásával és a rendezvény színhelyén való tartózkodással függenek össze. A lehetséges **helyszínek körét a rendelkezésre álló szálláshely és a szolgáltatási-infrastruktúra határozza meg.** Így a találkozókra, konferenciákra alkalmasak a Balaton-parti települések, nagyobb városok (Veszprém, Pápa), kistelepülések (pl. Tapolca, Sümeg) illetve a városi környezettől távollévő helyszínek (pl. Bakonybél). A kiválasztott helyszín fekvése és adottságai meghatározza a szabadidős programlehetőségek körét.

Szervezetfejlesztés

Veszprém megye az országban **egyedülálló helyzetben van a turisztikai szervezeti rendszer kiépítettségét és integráltságát tekintve.** Összességében megállapítható, hogy a Veszprém Megyei Önkormányzat a 90-es években a megváltozott feltételekhez nem csak sikeresen alakította hozzá turisztikai szervezeti struktúráját, hanem jelentősen ki is bővítette azt. Mindezek eredményeként a szervezeti struktúra fejlesztésében eddig követett irány ma már közel elérte határait. A turisztikai szervezeti rendszer fejlesztésében **a jövőben követendő elv az összefogás segítése, a több szereplő bevonására épülő projektek kidolgozására és megvalósítására alkalmas szervezetek létrehozása.** Ez az igény következik egyrészt a turizmus térségi jellegéből, hiszen a látogató soha nem egy turisztikai attrakció meglátogatásában vagy egy szolgáltatás igénybe vételében érdekelt, hanem mindezeket együttesen tartalmazó komplex turisztikai termékben, másrészt pedig a jövőben rendelkezésre álló külső támogatási források esetében meghatározott elvekből.

Veszprém megye turizmusának jövője legnagyobb mértékben attól függ, hogy létrejön-e az egyes termékek fejlesztésében és értékesítésében érdekelt szereplők összefogása és az ennek keretét biztosító szervezeti háttér. A turizmus fejlesztéséhez tehát olyan szervezetekre és szervezeti rendszerre van szükség, mely képes az egyéni érdekeket és célokat integrálni és az így megalapozott közös fellépés révén az elszigetelt egyéni akcióknál jelentősebb eredményeket elérni.

Az fejlesztésre javasolt termékek esetében a következő szervezetfejlesztés javasolható:

- ✓ *Örökség turizmus:* földrajzilag a teljes megyét érintő termékként javasolt a Megyei Önkormányzat turizmussal és kultúrával foglalkozó szervezeteink aktív részvételével egy önálló, minden érintettet bevonó, közösen finanszírozott non-profit szervezet létrehozása.
- ✓ *Rurális turizmus:* az egy-egy kistérség vagy turisztikai mikrorégió keretei között fejleszthető termék esetében a fejlesztés a helyi-térségi szervezetek feladata, a Megyei Önkormányzat elsősorban meglévő szervezeti rendszerével, a fejlesztések piacra vitelével támogathatja ezeket a kezdeményezéseket.
- ✓ *Aktív turizmus valamint Konferenciák és találkozók:* formális szervezet létrehozása a jelenlegi stádiumban nem javasolt, az ilyen jellegű fejlesztéseket megvalósító szereplők összefogása közös piaci akciókkal és rendszeres konzultációt lehetővé tevő fórumok, workshopok szervezésével segíthető.

Alkalmazandó marketingeszközök

- *Csomag-összeállítás:* Az eddigi gyakorlatnak megfelelően, de a jövőben szélesebb piaci kört bevonva továbbra is cél a **konkrét, a látogatók számára a vásárlást, fogyasztást megkönnyítő ajánlatok** összeállítása. Rövid távon a hangsúly az egyéni utazók számára összeállított minta-ajánlatok bővítésén van, hosszú távon viszont emellett a szervezett ajánlatok bővítésének elősegítésén.
- *Értékesítés:* Az értékesítés-fejlesztésének célja az, hogy Veszprém megye turisztikai termékei iránt érdeklődők számára a megvalósítható, finanszírozható alternatívák közül a látogatók számára a szolgáltatások és szolgáltatás-csomagok **lehető legkényelmesebb és egyben más területekkel versenyképes vásárlási, foglalási lehetőségét biztosítsa.** Az értékesítés területén ugyanakkor a non-profit megyei szervezetek csak korlátozott szerepet vállalhatnak az igények továbbításában. Fontos feladat ugyanakkor a turisztikai attrakciók és információs pontok elérhetőségének, nyitva tartásának javítása.
- *Promóció:* Az eddigi gyakorlatnak megfelelően folyamatos feladat Veszprém megye **általános imázs kiadványainak** több nyelvi mutációban történő megjelentetése. Emellett a megyei – döntően a Turisztikai Hivatal által végzett – promóció a jövőben a termékfejlesztéssel párhuzamosan mind nagyobb részben koncentrál a **fejlesztésre javasolt turisztikai termékek piacra vitelére,** így töltve meg konkrét, megvásárolható tartalommal az általános arculatot.

VISSZACSATOLÁS ÉS ÉRTÉKELÉS

A koncepcióban megfogalmazott célok elérésének ütemezése, valamint az eszközök alkalmazhatósága a jövőben külső feltételek hatására megváltozhat, ezért kívánatos a koncepció aktuális eredményeinek és a **következő időszakra vonatkozó céloknak és feladatoknak a rendszeres áttekintése**. A visszacsatolás és ellenőrzés az Idegenforgalmi és Külsőkapcsolatok Bizottságának átruházott hatásköre. A Bizottság minden ülésén áttekinti a Megyei Önkormányzat intézményeinek – így kiemelten a Turisztikai Hivatal – tevékenységét, valamint a megye turisztikai folyamatait. Célszerű, ha a koncepció elfogadása után még ebben az önkormányzati ciklusban **egy alkalommal** – optimálisan 2005-ben, a középtávra meghatározott feladatok végrehajtása közben – **a Megyei Önkormányzat Közgyűlése is megvitatja az előrehaladást, az elért eredményeket**.